

POLITI HØGSKOLEN

«Dette er ikke matematikk»

*En kvalitativ studie av politiansattes
risikoforståelse i møte med partnervold*

Stine Lekang Arntzberg

Master i Politivitenskap
Kull 2019

Sammendrag

Vold i nære relasjoner er et omfattende samfunnsproblem og et prioritert saksfelt i politiet. Siden 2013 har norsk politi vært pålagt å risikovurdere partnervoldssaker ved bruk av det strukturerte risikovurderingsverktøyet SARA:SV (Kropp et al., 2008). Verktøyet består av en sjekkliste som angir femten risikofaktorer som påvirker risiko for ny vold i parforholdet. Når politiets risikoanalytikere har kartlagt risikofaktorene skal de fastsette et risikonivå for ny og eventuelt alvorlig vold på en tredelt skala; lav, moderat eller høy.

Denne studien er del av masterstudie i politivitenskap ved Politihøgskolen. Den benytter semi-strukturerte intervjuer av seks risikoanalytikere som utgangspunkt for å belyse deres tanker omkring prosessen med risikofastsettelse. Deltakerne jobber i hovedsak alene med sine saker, og har ansvar for både risikovurdering og forebyggende tiltak. Studiens mest sentrale funn viser at flertallet av risikoanalytikerne har utfordringer med å beskrive denne prosessen. De som tydelig knyttet risikonivåene sammen med scenariotenking, skilte seg imidlertid ut, med en mer konkret beskrivelse.

Studien undersøker hva som påvirker valg av risikonivå, utenom de femten risikofaktorene i SARA:SV. Dette belyses ved å dra vekslers på enkelte begreper fra aktør-nettverksteori. Deltakerne beskriver at det er flere menneskelige og ikke-menneskelige aktører som på ulike måter bidrar til å påvirke prosessen med risikofastsettelse.

Det er enighet blant deltakerne om at valgt risikonivå legger visse føringer for hvilke tiltak som iverksettes, samt hvilken prioritet en sak får. Funnene antyder likevel at deltakerne har stor grad av frihet i sin arbeidshverdag og at de dermed kan velge å arbeide med saker, uavhengig av risikonivået. Flere av deltakerne beskriver at fagfeltet har lav status i politiet. Dette drøftes opp mot muligheter for å rekruttere ansatte og bygge nødvendig kompetanse, samt hvordan lav status kan bidra til å vanskeliggjøre samarbeid med andre deler av politiet.

Abstract

Thesis title: “*This is not mathematics*”. A qualitative study of police officers’ understanding of risk in cases involving intimate partner violence.

Domestic violence is a comprehensive societal issue and a prioritized field for the police. Since 2013 the Norwegian police have been required to assess reported intimate partner violence using the risk assessment tool SARA:SV (Kropp et al., 2008). This risk assessment tool is comprised of a check list which states fifteen different risk factors that affect the risk of receding violence towards an intimate partner. When the police risk analyst has mapped all the risk factors, they are required to assess the risk for recidivism and the risk for serious harm. The risk is assessed according to a three-stage scale; low, moderate, or high.

This study is part of a master’s degree in policing sciences at the National Police Academy. Through semi-structured interviews with six risk analysts, the study examines their thoughts on the process of assessing risk. The informants mainly work their cases single-handedly, which means they are responsible for both risk assessment and risk management. Central findings in this study shows many of the risk analysts have challenges describing this process. However, the risk analysts how connect this process with risk scenarios seem to be able to describe the process of risk assessment with greater ease.

Furthermore, the study investigates what affects determination of risk levels, besides the fifteen risk factors of the SARA:SV. This is examined by utilizing different terms from actor-network theory. The informants describe that multiple human and non-human actors in different ways affect the process of determining risk levels.

The informants all rapport that risk levels to a certain degree dictates which preventive measures are taken, and how a case is prioritized. Findings still suggest that the informants’ work is largely autonomous, and this means they are at liberty to decide which cases to follow up, without regard for risk levels. Several informants describe this work as low status within the police force. This is discussed in relation to the possibility of recruiting police officers and building necessary competence, and how low status can hamper cooperation with other parts of the police.

Forord

Denne masteroppgaven er sluttproduktet av et fire år langt studieløp. Det har i perioder vært utmattende å studere, men på samme tid er jeg privilegert som har fått muligheten til å dykke ned i et selvvalgt faglig emne på denne måten. Selv om oppgaven bærer mitt navn, er den i stor grad et resultat av lagarbeid, så det er mange jeg skylder en takk.

Siden jeg begynte å luftenk tankene om å søke har arbeidsgiver etter beste evne lagt til rette for at jeg skulle få bruke tid og energi på dette studiet. Særlig har Thomas stått på for å tvinge meg til å gjøre plass til studiene, selv om det i perioder har vært utfordrende å få til i kombinasjon med en krevende jobb. Jeg er så heldig å tilhøre fagmiljø lokalt og nasjonalt, og mine kollegers arbeid for å bli stadig bedre har vært en inspirasjon i prosessen med oppgaven. En ekstra takk går til deltakerne som har delt av sine erfaringer og betraktninger. Studien hadde ikke vært mulig uten dere!

Medstudenter på 2019-kullet har heiet hverandre fram, hjulpet, støttet og utfordret hverandre, og det har vært avgjørende for et givende studieløp. Særlig den harde kjerne i NES skal ha en stor takk! Oppgaven hadde heller aldri blitt en realitet uten gode innspill og påtrykk fra veilederne mine. Takk til dere, Dag og Solveig, for raske, konkrete og konstruktive tilbakemeldinger.

I tillegg er jeg så heldig at jeg har hatt hele familien i ryggen i dette studieløpet. Mamma, pappa og Silje har lest korrektur og kommet med innspill på et utall tekster, og svigerfamilien har hjulpet til med guttene våre når behovet for ro rundt ørene har vært størst. Den aller største takken går likevel til min beste venn og ektemann Eirik, for alt du har bidratt med. Du burde fått godskrevet minst 30 studiepoeng etter å ha holdt ut mitt ustanselige politivitenskaps-prat de siste fire årene.

Sist, men ikke minst, en viktig beskjed til våre fantastiske gutter som har ventet en evighet: «Nå er mamma ferdig med leksene!»

Bodø, august 2023

Stine Lekang Arntzberg

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Abstract	3
Forord	4
1 Innledning	7
1.1 Samfunnsmessig kontekst.....	7
1.2 Strukturert risikovurdering.....	8
1.3 Studiens relevans	9
2 Teoretisk rammeverk for studien	11
2.1 Risikovurdering	11
2.1.1 Voldsrisiko	11
2.1.2 Ulike tilnærminger til risikovurdering	12
2.1.3 Risikovurderingsverktøyet SARA	14
2.2 Tidligere forskning.....	18
2.2.1 Internasjonale studier av SARA.....	18
2.2.2 Norske studier av SARA.....	19
2.3 Aktør-nettverksteori – sentrale begreper i denne studien	20
2.3.1 Aktør	21
2.3.2 Sort boks	21
2.3.3 Inskripsjon og kategorisering.....	22
2.4 Oppsummering	23
3 Metode	24
3.1 Strategi for datakonstruksjon - casestudie.....	24
3.2 Kvalitative intervjuer.....	24
3.3 Egen posisjon i fagfeltet	26
3.4 Datainnsamling	28
3.4.1 Utvalg	28
3.4.2 Rekruttering av deltakere til intervjuer	29
3.4.3 Utarbeidelse av intervjuguide og testintervju	32
3.4.4 Gjennomføring av intervju.....	32
3.5 Transkribering av intervjuene	34
3.6 Presentasjon av deltakerne.....	35
3.7 Analyse av data.....	36
3.7.1 Tematisk analyse.....	36
3.7.2 Gjennomføring av analyse	38
3.8 Kvalitet i denne studien	39
3.9 Etiske refleksjoner	42
3.9.1 Deltakernes anonymitet	43
4 Presentasjon av funn	45
4.1 Risikovurdering som prosess	46
4.1.1 Kartlegging av opplysninger.....	46

4.1.2 Fastsettelse av risikonivå	47
4.1.3 Kriterier for ulike risikonivå	51
4.1.4 Håndtering av usikkerhet	55
4.1.5 Risikovurdering uten bruk av SARA:SV sjekklister	59
4.2 Risikonivåets påvirkning på videre håndtering	62
4.3 Fagfeltets status.....	66
5 Diskusjon	71
5.1 Risikofastsettelse – en sort boks?	71
5.1.1 Kriterier for risikonivå	74
5.1.2 Vurderinger i hodet	76
5.2 Aktører i risikovurderingens sorte boks	78
5.2.1 SARA:SV-sjekklister	78
5.2.2 Risikoanalytikerne	80
5.2.3 Følger av valgt risikonivå	82
5.3 Driver risikoanalytikerne med «ordentlig» politiarbeid?	85
5.4 Kan vi åpne den sorte boksen?	87
6 Avslutning	89
Litteraturliste:	91
Vedlegg:	96

1 Innledning

I NOU 2020:17 «Varslede drap?» skriver partnerdrapskommisjonen følgende:

Utvalget anbefaler følgende tiltak: Politi og påtalemyndighet bør pålegges å iverksette forebyggende tiltak i alle saker om partnervold med høy risiko. (NOU 2020: 17, s. 208)

Jeg er en av mange ansatte i norsk politi som jobber med risikovurdering og forebygging av partnervold, og jeg leste denne NOUen med stor interesse da den kom. Gjennom en slik anbefaling av særskilte krav til risikohåndtering ved funn av høy risiko for partnervold, ble en problemstilling som vi lenge har diskutert i det nasjonale fagmiljøet på ny aktualisert: Hva skal til for at politiet vurderer at det er høy risiko for ny vold i en parrelasjon?

I min jobb som fagansvarlig for risikovurdering har jeg mange ganger observert dels store forskjeller i hvordan politiansatte oppfatter risiko for partnervold, selv om ansatte i alle politidistrikt benytter det samme strukturerte risikovurderingsverktøyet i dette arbeidet. Jeg ønsket derfor å benytte kvalitative intervjuer til å undersøke hva som former og påvirker risikoforståelsen hos politiansatte som arbeider med risikovurdering av partnervold. I tillegg ønsket jeg å belyse hvordan politiansatte opplever at risikonivå påvirker eventuelle forebyggende tiltak.

Denne studien er en del av masterstudie i politivitenskap. Boka «Innføring i politivitenskap» gir følgende definisjon: «*Politivitenskap er det vitenskapelige studiet av politiet og andre som utøver politisær virksomhet, hvem de er, deres oppgaver og deres samfunnsrolle, hva de gjør samt effektene av dette.*» (Larsson & Granér (2008), gjengitt i Larsson et al., 2014). Denne definisjonen peker på at politivitenskapen omfatter mange ulike yrker og akademiske felt, men samles i et felles søkelys på «*politiet og andre som utøver politisær kontroll*». I så måte vil denne studiens fokus på politiansattes risikoforståelse i møte med partnervold falle inn under den brede definisjonen av politivitenskap.

1.1 Samfunnsmessig kontekst

De siste tiårene har vold i nære relasjoner gradvis fått større oppmerksomhet i Norge. Det har endret seg fra å ha vært ansett som en privatsak, til å bli satt på dagsordenen som et samfunnsproblem og offentlig anliggende (Justis- og beredskapsdepartementet, 2013, 2021;

Justis- og politidepartementet, 2004, 2007). Utviklingen vi ser i Norge er også del av en internasjonal dreining der vold i nære relasjoner har blitt satt på agendaen som et folkehelseproblem. Statens ansvar for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner generelt og vold mot kvinner spesielt, aktualiseres blant annet gjennom forpliktelsene i Istanbulkonvensjonen (2011) og FNs bærekraftsmål (2015). Norske myndigheter har forpliktet seg til å oppnå bærekraftsmålene (Meld. St. 40 (2020-2021)), som omfatter avskaffelse av vold mot kvinner (delmål 5) og betydelig reduksjon av vold (delmål 16). At vold i nære relasjoner fremdeles anses som et samfunnsproblem, ble på nytt tydelig da det tidligere i år ble publisert en samfunnsøkonomisk analyse som anslår at vold i nære relasjoner kostet det norske samfunnet 97,2 milliarder kroner i 2021 (Pedersen et al., 2023). I tillegg til dette kommer kostnader i form av menneskelig lidelse, som ikke er mulig å tallfeste.

Denne dreiningen har medført krav om bedre kunnskap om blant annet partnerdrap i Norge. Gjennom forskning har man kunnet vise at partnerdrap har en rekke fellesnevner i form av risikofaktorer, der historikk med partnervold er særlig fremtredende (Vatnar, 2015). Dette har ført til forventninger og krav fra politikere, media og befolkningen om at det må jobbes mer systematisk for å forebygge partnerdrap. For politiets del førte dette i 2013 til et krav om systematisk å risikovurdere alle straffesaker som omhandler partnervold, ved bruk av det strukturerte risikovurderingsverktøyet SARA:SV (Meld. St. 15 (2012-2013)). Kravet til risikovurdering følger en internasjonal dreining der det stilles tydeligere krav til at politiet jobber kunnskapsbasert (se bl.a. Lundgaard et al., 2022; Sherman, 2013; Welsh, 2019).

1.2 Strukturert risikovurdering

SARA:SV er en forkortelse for Spousal Assault Risk Assessment Guide: Short Version, og er basert på en tidligere utgave av den mer omfattende SARA-V3 (Kropp & Hart, 2015). Risikovurderingsverktøyet er forskningsbasert og bygget opp som en sjekklister med femten risikofaktorer. De fem første er risikofaktorer som belyser utøvers risiko for ny partnervold. De fem neste belyser utøverens psykososiale situasjon og de fem siste ser på den utsattes sårbarhet for å bli utsatt for ny vold fra partneren. Når alle risikofaktorer er (forsøkt) kartlagt, skal det fastsettes en to-delt konklusjon; hvor høy er risikoen for ny vold i nærmeste framtid og hvor høy er risikoen for svært alvorlig eller dødelig vold, dersom ingen beskyttelsestiltak iverksettes (Politidirektoratet, 2014). I fastsetting av konklusjon, benyttes følgende valører: lav, moderat eller høy.

Risikovurderingsverktøyet baserer seg på fagtradisjonen strukturert faglig vurdering, som innebærer at konklusjonen fastsettes ved bruk av profesjonelt skjønn (Kropp & Hart, 2015). Verktøyet tilbyr med andre ord ingen faste kriterier for hva som regnes som lav, moderat eller høy risiko. En fordel med dette er at ansatte som arbeider med risikovurdering i parforhold står forholdsvis fritt til å benytte sitt faglige skjønn til å vurdere hvilke risikofaktorer som er mest relevante i den aktuelle saken (Kropp & Gibas, 2021). Det innebærer at en sak der svært få risikofaktorer er kartlagt og påvist grunnet for eksempel manglende informasjon, fremdeles kan vurderes til høy risiko. En utfordring er likevel at uklare kriterier, særlig i kombinasjon med lite og varierende opplæring, kan gi svært ulik forståelse av hva for eksempel en høyrisikosak er. Kravene til kompetanse hos ansatte som utfører vurderingene blir dermed høye (Kropp & Hart, 2015).

1.3 Studiens relevans

Ser vi til det innledende sitatet fra NOU 2020: 17 er det tydelig at valg av risikovalører kan få praktiske konsekvenser. Fra egen erfaring har jeg også opplevd at valgt risikonivå kan ha betydning for forebyggende tiltak og prioritet, særlig når det er knapphet på ressurser. Hva som legges til grunn i politiansattes forståelse av risiko i møte med partnervold, er dermed et spørsmål som er interessant å forsøke å belyse, nettopp fordi valgt risikonivå får innvirkning på livene til utøvere og utsatte. På denne bakgrunn har jeg utformet følgende problemstilling for mitt masterprosjekt:

«Hvordan er risikoforståelsen hos politiansatte som arbeider med risikovurdering av partnervold, og hva vektlegger de i fastsettelsen av risikonivå?»

I forlengelsen av denne problemstillingen har jeg utarbeidet noen forskningsspørsmål som omhandler hvordan risikoforståelsen påvirkes av opplæring og erfaring, samt hvordan politiansatte håndterer usikkerhet i forbindelse med risikovurdering. For å sette risikoforståelsen inn i en større kontekst, ønsker jeg også å se nærmere på hvordan politiansatte opplever at valg av risikonivå påvirker videre saksgang.

På tross av at det finnes mye forskning på partnervold både i Norge og internasjonalt, er det begrenset med kvalitative studier som omhandler prosessen med risikovurdering av vold i nære relasjoner. De studiene som vurderer bruken av strukturerte risikovurderingsverktøy, er i

all hovedsak kvantitative studier der formålet har vært for eksempel å vurdere validitet (se f.eks. Kropp & Gibas, 2021). Dette kommer jeg tilbake til i neste kapittel.

Fra egen deltakelse i nasjonalt fagmiljø for risikovurdering og forebygging av partnervold har jeg blitt oppmerksom på at politidistriktene organiserer arbeidet på ulike måter. Da SARA:SV ble implementert i 2013 ble utvalgt personell fra alle politidistrikt sendt på et tredagerskurs i SARA:SV. Siden den gang har politidistriktene gjennomført ulike former for opplæring lokalt. Pr. august 2023 finnes ingen felles, nasjonal opplæring i bruken av risikovurderingsverktøyet, eller ulike risikohåndteringsstrategier som er spesielle for politietaten. Siden implementeringen har det heller ikke vært gjennomført noen evaluering av måten politiet risikovurderer og forebygger partnervold på. Ulike offentlige dokumenter og medieoppslag har samtidig pekt på uheldige forskjeller i måten politidistriktene risikovurderer og forebygger partnervold på (Grindem, 2019; Justis- og beredskapsdepartementet, 2021; NOU 2020: 17). Mot dette bakteppet er det et mål at studien kan frembringe kunnskap om hvilke utfordringer politiansatte selv opplever i arbeidet med å risikovurdere partnervold. Forhåpentligvis kan denne kunnskapen bidra til å styrke det faglige grunnlaget for politiansatte som risikovurderer partnervold.

2 Teoretisk rammeverk for studien

I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for det teoretiske rammeverket for studien. Innledningsvis vil jeg gå gjennom det faglige utgangspunktet og utviklingen som har ledet til at risikovurderingsverktøyet SARA:SV benyttes av norsk politi i dag. I denne delen vil jeg trekke veksler på "fullskalautgaven" SARA-V3, fordi SARA:SV er basert på denne og fordi samtlige deltakere i denne studien har gjennomført opplæring i begge disse risikovurderingsverktøyene.

Deretter vil jeg trekke inn tidligere forskning på disse risikovurderingsverktøyene som er relevant for studiens problemstilling og forskningsspørsmål. I kapittelets siste del vil jeg redegjøre for sentrale begreper fra aktør-nettverksteori (ANT) som er benyttet i analyse av datamateriale. Fordi ANT er en omfattende teoretisk tilnærming, har jeg valgt å vektlegge nøkkelbegrepene sort boks, inskripsjon og kategorisering (Justesen, 2020). Begrepene vil bli knyttet opp mot hvordan de kan bidra til å belyse ulike aspekter ved risikovurdering. Sammen med risikovurderingsverktøyene SARA:SV og SARA-V3 vil disse begrepene danne det teoretiske rammeverket for diskusjon av funn i datamaterialet.

2.1 Risikovurdering

I denne delen vil jeg presentere ulike tilnærminger til risikovurdering, herunder strukturert faglig vurdering. Deretter vil jeg gi en beskrivelse av risikovurderingsverktøyet SARA:SV og ta leseren kort gjennom utviklingen som har vært på dette området, herunder utviklingen i norsk politi. Begrepet risikovurdering brukes gjennomgående, selv om lignende tilnærming omtales som trusselvurdering i enkelte fagmiljøer. Dette skyldes i hovedsak at begrepet trusselvurdering i politiet brukes om ulike former for etterretningsprodukter (Politidirektoratet, 2020a). Det skiller seg dermed fra fagfeltet risikovurdering i politiet både i begrepsbruk og innhold.

2.1.1 Voldsrisiko

Ifølge Hart (2008, s. 8) er voldsrisiko noe som må betraktes som dynamisk og kontekstuel. Det innebærer at voldsrisiko vil variere avhengig av situasjon og øvrige forhold i livet til en potensiell utøver. Dermed vil voldsrisiko kunne endres raskt. I tillegg er det viktig å være oppmerksom på at enhver vurdering av risiko vil ha i seg et usikkerhetsmoment, fordi det dreier seg om å vurdere noe som ikke ennå har skjedd. Risiko er ikke noe som eksisterer rent

objektivt sett, men baserer seg på den subjektive oppfatningen som dannes hos som personen som vurderer risiko (Hart, 2008; Jasanoff, 1993). Dermed er det ikke et mål med voldsrisikovurderinger å forsøke å predikere vold eller forutsi hvem som vil bli voldsutøvere. Denne gruppen har for ulike karakteristika til at man kan snakke om én bestemt profil for mulige voldsutøvere (Hart et al., 2016).

Denne grunnleggende antakelsen om hva risiko er, vil også legge føringer for min studie. Siden risiko er subjektivt, er det av interesse å forsøke å forstå hva politiansatte legger baserer sin oppfatning av risiko på. Det er også av interesse å undersøke hva politiansatte gjør i møte med usikkerhet på dette feltet, fordi enhver vurdering av risiko inneholder et usikkerhetsmoment.

2.1.2 Ulike tilnærminger til risikovurdering

SARA:SV er et strukturert risikovurderingsverktøy basert på den faglige tradisjonen Structured Professional Judgement. I den norske oversettelsen av SARA-V3 benyttes begrepet strukturert faglig vurdering (Vatnar et al., 2016). Dette begrepet blir derfor brukt gjennomgående. Risikovurdering knyttet til voldelig adferd blir stadig mer vanlig i offentlige etater, og denne fremveksten møtes også med kritikk. En del av kritikken omhandler at grunnlaget for vurderinger ikke har godt nok forskningsmessig fundament og til dels kan gi store konsekvenser for utøvere (Baldry & Winkel, 2008, s. 2). Samtidig viser flere meta-analyser av partnerdrap, at det finnes statistisk signifikante fellestrekk som skiller partnervold fra partnerdrap. Dette taler for bruken av forskningsbaserte risikovurderingsverktøy (Dobash et al., 2007; Matias et al., 2020; Spencer & Stith, 2020). Det er likevel viktig å påpeke at siden forekomsten av partnerdrap er svært lav, er det likevel store utfordringer ved å anse voldshistorikk som en forløper til partnerdrap (Vatnar, 2015). Risikovurderingsverktøyet SARA:SV er besluttet innført i norsk politi, og debatten rundt innføring av risikovurdering vil jeg derfor ikke gå nærmere inn på.

Grunntanken bak strukturert faglig vurdering er å kombinere styrkene til to andre tilnærminger til risikovurdering; ustrukturert faglig vurdering og såkalte aktuariske beslutningsprosesser (Vatnar et al., 2016). En ustrukturert faglig vurdering av voldsrisiko er intuitiv og effektiv å gjennomføre og lar seg lett tilpasse til den konkrete saken eller personen man skal vurdere. Ustrukturerte faglige vurderinger er mye brukt i forbindelse med vurdering av voldsrisiko, også i politiet (Belfrage, 2008; Hart, 2008). Likevel er det flere utfordringer

med en slik tilnærming. Ved å ikke ha noen faste kriterier å basere vurderingen på vil vurderingen og hva man legger til grunn i større grad vil være erfaringsbasert og personavhengig (Kropp & Hart, 2015). Dermed er det ikke mulig å fastslå validitet eller reliabilitet for denne typen vurdering. Hva slike vurderinger består i, blir beskrevet i presentasjonen av tidligere forskning.

Motsatsen til ustrukturert faglig vurdering kalles aktuariske risikovurderingsverktøy (Kropp & Hart, 2015). Ved bruk av aktuariske risikovurderingsverktøyer vil hovedpoenget være prediksjon av nye handlinger. Dette gjøres ved at man kartlegger en sak basert på empirisk baserte faktorer som har en forutbestemt vektning. Når kartleggingen er gjort regner man seg fram til et tall som angir sannsynlighet for tilbakefall (Baldry & Winkel, 2008; Hart, 2008; Kropp & Hart, 2015). Bruken av aktuariske risikovurderingsverktøy for å vurdere voldsrisiko har blant annet blitt kritisert for i for liten grad å ta hensyn til at voldsrisikoens dynamiske egenskaper (Baldry & Winkel, 2008, s. 3).

Ser vi for oss en skala der ustrukturerte skjønsmessige vurderinger og aktuariske beslutningsprosesser befinner seg i hver sin ende, vil vi kunne plassere strukturerte faglige vurderinger et sted mellom disse. Formålet med denne tilnærmingen er å ta hensyn til begrensningene som ligger i ustrukturerte og aktuariske vurderinger. På den måten drar man nytte av fordelene i begge tilnærminger (Baldry & Winkel, 2008, s. 3). I motsetning til de aktuariske, vil strukturerte risikovurderingsverktøy være innrettet mot å forebygge nye hendelser, framfor i hovedsak å predikere disse (Kropp & Hart, 2015).

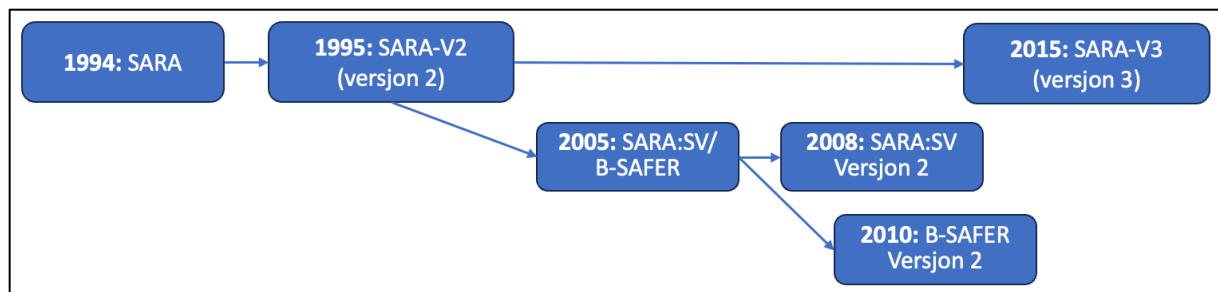
Helmus og Bourgon (2011) beskriver strukturert faglig vurdering som en metode der man kartlegger ut fra fastsatte kriterier, men at den endelige vurderingen av risiko baserer seg på yrkesutøverens faglige dømmekraft av hvordan disse kriteriene påvirker hverandre. Ved denne typen vurdering vil forskningsbaserte retningslinjer angi informasjonen som bør innhentes og hvilke risikofaktorer som er viktige å belyse, samt hvordan disse kan brukes til å håndtere potensielle risikosituasjoner. Det bidrar til å sikre større grad av transparente beslutningsprosesser (Hart, 2008). Denne studien har som mål å belyse hvordan de skjønsmessige vurderingene basert på kartlagte risikofaktorer rent faktisk foregår.

2.1.3 Risikovurderingsverktøyet SARA

2.1.3.1 Utvikling

Da SARA (versjon 1) ble publisert i 1994 var den det første risikovurderingsverktøyet for voldsrisko som baserte seg på strukturert faglig vurdering (Kropp et al., 1994; Kropp & Hart, 2015). Utgangspunktet for SARA var en grundig studie av klinisk og empirisk litteratur som omhandlet risiko for vold generelt, og partnervold spesielt (Kropp, 2008). I tråd med strukturert faglig vurdering er SARA laget for å gi støtte til risikovurderingen som gjøres i møte med partnervold.

Siden første utgave av SARA ble publisert i 1994 (Kropp et al.) har verktøyet blitt revidert i to omganger. I tillegg ble det i 2005 publisert en kortutgave av SARA. Av opphavsrettslige grunner gikk denne under betegnelsen SARA:SV og B-SAFER i ulike deler av verden, men var i realiteten det samme verktøyet (Kropp et al., 2008). Etter revisjoner i henholdsvis 2008 og 2010 har de derimot fått ulikt innhold, og kan dermed betraktes som ulike utgaver pr. i dag (Belfrage, 2008; Kropp et al., 1994; Kropp & Hart, 2015; Kropp et al., 2008). For å illustrere denne utviklingen har jeg laget følgende figur:

Figur 1

Det videre fokuset i denne studien vil hovedsakelig ligge på SARA:SV (Versjon 2), samt SARA-V3. Som nevnt er det SARA:SV som benyttes i norsk politi, og i tillegg har samtlige deltakere i denne studien gjennomgått opplæring i SARA-V3.

2.1.3.2 SARA:SV

SARA:SV er et strukturert risikovurderingsverktøy til bruk i partnervoldssaker. Navnet er en forkortelse for Spousal Assault Risk Assessment guide: Short Version, og som de siste to ordene antyder er dette en kortutgave av den mer omfattende SARA (Kropp et al., 2008). Det sentrale i SARA:SV, slik det benyttes i norsk politi, er en sjekklister bestående av 15 risikofaktorer (vedlegg 1). De fem første risikofaktorene ser på utøvers historikk med hensyn

til partnervold. De neste fem ser på ulike sider ved utøvers psykososiale situasjon. De siste fem er sårbarhetsfaktorer ved den utsatte. Figuren under lister opp de risiko- og sårbarhetsfaktorene som SARA:SV (versjon 2) omhandler.

<p>Risikofaktorer for partnervold hos volds-/trusselutøver</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Vold
2. Trussel og/ eller intensjon om å utøve alvorlig vold
3. Opptrapping
4. Brudd på besøksforbud eller lignende
5. Holdninger som støtter eller unnskylder partnervold
<p>Volds-/trusselutøvers psykososiale situasjon</p> <ol style="list-style-type: none">
6. Annen ikke partnervoldsrelatert kriminalitet
7. Alvorlige relasjonelle problem
8. Problem på arbeidsmarkedet/ økonomiske problem
9. Rusmisbruk
10. Psykiske problem
<p>Sårbarhetsfaktorer hos volds-/trusselutsatt</p> <ol style="list-style-type: none">
11. Inkonsekvent adferd eller holdninger overfor volds-/trusselutøver
12. Ekstrem frykt for volds-/trusselutøver som gjør den volds-/trusselutsatte irrasjonell
13. Mangelfull tilgang på sosial og profesjonell hjelp
14. Utsatt livssituasjon
15. Personlige hindringer

Figur 2

Disse femten risikofaktorene skal kartlegges i alle saker som omhandler partnervold. Med partnervold menes i denne sammenhengen alle straffesaker der det er anmeldt fysisk eller psykisk vold, og partene er eller har vært partnere. Fra erfaring vet jeg at det kan være noen variasjoner i hva som regnes som en partnervoldssak fra politidistrikt til politidistrikt. Siden søkelyset i denne studien omhandler risikoforståelse når en sak allerede er definert som partnervold, vil jeg ikke gå nærmere inn på dette her. I det videre vil begrepet risikofaktorer benyttes om alle faktorene som skal belyses, både de som omhandler utøvers risiko og utsattes sårbarhet. Partene vil for enkelthetskyld bli omtalt som utøver og utsatt.

Når tilgjengelig og relevant informasjon kartlegges, noteres informasjonen i korte trekk i et fritekstfelt ved den aktuelle risikofaktoren. Deretter skal risikoanalytikeren vurdere om hver enkelt risikofaktor er til stede eller ikke. Dette gjøres ved at det noteres en J (for ja) dersom faktoren er til stede, eller en N (for nei) dersom faktoren ikke er til stede. I tillegg er det mulig å markere faktoren med D (for delvis), dersom faktoren er delvis eller muligens til stede. Hvis det ikke er tilstrekkelig med opplysninger for å vurdere om en risiko- eller sårbarhetsfaktor er til stede eller ikke, svares faktoren ut med "--" (Kropp et al., 2008).

Etter at alle faktorene er svart ut, skal den som utfører vurderingen fastsette et to-delt risikonivå. Den første delen omhandler risiko for ny vold i nærmeste framtid og den andre delen omhandler risiko for svært alvorlig eller dødelig vold. Begge disse skal svares ut ved å benytte risikovalørene lav, moderat eller høy. I tillegg skal det foreslås voldsriskohåndtering i form av tiltak som kan bidra til å forebygge ny vold (Kropp et al., 2008; Politidirektoratet, 2014). I den norske oversettelsen av brukermanualen til SARA:SV (Nøttestad & Lynum, 2011) er det tatt inn en mulighet for å vurdere risikonivået som *ekstremt*, men det er ikke noe som benyttes av politiet i dag. Studien vil derfor forholde seg til den tredelte skalaen for risikovurdering, der valørene lav, moderat og høy benyttes.

I tråd med grunntanken i strukturerte faglige vurderinger finnes det ingen klare retningslinjer eller terskler for hva som kreves for at en sak skal vurderes til et gitt risikonivå. SARA er basert på forskning på gruppenivå, og vil derfor ikke alltid stemme overens med de individene som skal risikovurderes (Kropp & Hart, 2015). For eksempel viser forskning at tidligere partnervold er den tydeligst dokumenterte risikofaktoren for partnerdrap (Vatnar, 2015). Forekomsten av drap er likevel så lav, at det ikke er mulig å si at dersom det har vært vold tidligere bør man uten videre frykte at det skal eskalere til drap. Risikonivået beror på en helhetlig skjønnsmessig vurdering av saken. Disse vurderingene og hva som ligger bak dem er det sentrale tema i denne studien.

2.1.3.3 En sammenligning av SARA-V3 og SARA:SV

SARA-V3 (vedlegg 2) er en mer omfattende utgave av SARA:SV, og består av 24 risikofaktorer gruppert på samme måte som i SARA:SV (Kropp & Hart, 2015; Kropp et al., 2008). I tillegg til å ha flere risikofaktorer, legger SARA-V3 opp til risikovurdering bestående av seks trinn. Først skal opplysninger samles inn og i andre trinn skal tilstedeværelsen av risikofaktorer vurderes. Det tredje trinnet består i å vurdere om risikofaktorene er relevante for voldsriskoen. Dette er ikke noe eget trinn i SARA:SV, men brukermanualen nevner kort at relevansen bør vurderes med tanke på hvilke risikohåndteringsstrategier som er mest aktuelle (Kropp et al., 2008). Fjerde trinn omhandler utarbeidelse av risikoscenarier, der de som bedømmer risiko skal «*identifisere og beskrive de mest sannsynlige fremtidige scenarier for partnervold*» (Vatnar et al., 2016, s. 22). Dette fjerde trinnet er fraværende i SARA:SV. Trinn fem og seks består i å anbefale risikohåndtering og gi en samlet vurdering av risiko for partnervold (Kropp & Hart, 2015). Dette er også inntatt i SARA:SV.

Bakgrunnen for å lage en kortutgave av SARA-V3 var å sørge for at det skulle være bedre tilpasset behovet til politiet (Belfrage, 2008). I dette ligger naturligvis et behov for å utelate noen deler av SARA-V3. I diskusjon av funn vil jeg komme tilbake til betydningen av noen av de utelatte delene.

2.1.3.4 Innføring av SARA:SV i Norge

Politi og hjelpeapparat i flere land har tatt i bruk ulike utgaver av SARA, enten eksperimentelt eller permanent (Baldry & Winkel, 2008). I 2011-2012 ble det gjennomført et pilotprosjekt med risikovurderingsverktøyet SARA:SV ved enkelte utvalgte tjenestesteder i Norge. Før dette ble risikohåndteringen i stor grad lagt til politiets etterforskning av vold i nære relasjoner (Riksadvokaten, 2008). Dette innebar at i den grad risiko for ny vold ble vurdert, dreide det seg om ustrukturerte faglige vurderinger. Slike vurderinger er gjort rede for tidligere. Erfaringene fra utprøvingen var positiv og i 2013 gav Politidirektoratet føringer om at risikovurderingsverktøyet skulle implementeres i alle landets politidistrikter i løpet av inneværende år (Justis- og beredskapsdepartementet, 2021; Meld. St. 15 (2012-2013); Politidirektoratet, 2014). Utvalgt personell fra alle politidistrikt gjennomførte et tredagerskurs i SARA:SV og implementeringen ble videre fulgt opp med en veileder for bruken av risikovurderingsverktøyet i 2014 (Politidirektoratet).

Siden implementeringen av SARA:SV har politiet i Norge gjennomgått en større reform. Det har medført endringer i både struktur og kvalitet på arbeidet, og dermed også fått følger for politiets arbeid med vold i nære relasjoner (G. Aas, 2020). Fokus i denne studien omhandler hvordan den enkelte vurderer risiko og ulike tema i tilknytning til dette. Selv om reformen åpenbart danner en ramme for denne jobben, vil jeg derfor ikke gå nærmere inn på organisatoriske forhold og reformens rolle.

Basert på min deltakelse i nasjonalt fagmiljø innen risikovurdering og forebygging av partnervold, samt arbeid med nasjonal instruks på dette fagfeltet, er det klart for meg at norsk politi siden 2013 har utviklet ulik arbeidsmetodikk. Variasjonene finnes på de fleste områder, fra hva som defineres som en partnervoldssak, hvilken kompetanse og stillingstittel ansatte som utfører risikovurderinger har, til hvilke rutiner som finnes for oppfølging av saker. Utfordringer tilknyttet ulik grad av implementering er også påpekt i regjeringens handlingsplan «Frihet fra vold» (Justis- og beredskapsdepartementet, 2021, s. 55), og i en

evaluering av bruken av SARA:SV i svensk politi (Svalin et al., 2014). I diskusjonen av funn fra datamaterialet vil jeg komme nærmere tilbake til mulige følger av disse utfordringene.

2.2 Tidligere forskning

De ulike utgavene av SARA er så like i utforming og innhold at det er relevant å se på tidligere forskning som omfatter alle disse. Forskningen på SARA og lignende risikovurderingsverktøy er så omfattende at det ikke er et mål å gi noen komplett oversikt her. Jeg vil derfor trekke fram de bidragene jeg mener er viktigst for denne studien.

2.2.1 Internasjonale studier av SARA

Som nevnt over finnes det flere studier som har sett på ulike sider ved risikovurderingsverktøyet SARA. I 2021 publiserte Kropp og Gibas et bokkapittel der de gjennomgikk 16 studier som har vurdert ulike versjoner av SARA i tidsrommet 2000-2019. Felles for alle disse studiene var en kvantitativ tilnærming til validitet og interrater reliabilitet ved bruk av SARA. Sistnevnte innebærer at forskerne har undersøkt om risikovurderinger gir samme resultat når de utføres av ulike personer i bruken av SARA. I studier av validitet ble risikonivået i et stort antall saker sammenlignet med data om gjentatt voldsutøvelse. Et gjennomgående funn er at SARA scorer relativt høyt i disse studiene (Kropp & Gibas, 2021).

Det har selvsagt en verdi for denne studien å vise til at SARA er vurdert av flere ulike forskere, i forskjellige land og i bruk hos ulike deler av det offentlige hjelpeapparatet, og at funnene i stor grad peker på at SARA har høy grad av validitet og reliabilitet (Kropp & Gibas, 2021). I sin kvantitative utforming har disse studiene likevel begrenset verdi i form av å belyse hva som legges til grunn ved risikovurdering.

Bruken av SARA:SV i svensk politi er forsket på, blant annet i en studie av Svalin et al. (2014). Her fant forskerne at det i mange tilfeller manglet informasjon om risikofaktorene, og at validiteten dermed var vanskelig å bedømme. Forskerne fant også problematiske sider ved fastsettelse av risikonivå. I utvalget som ble undersøkt var SARA:SVs opprinnelige risikovalører (lav, moderat og høy) endret til en femtrinns-skala. Forskerne bemerket at kun deler av skalaen ble tatt i bruk, men studien gir ikke svar på hva årsakene til dette kan være. I tillegg vurderte også denne studien SARA:SVs interrater reliabilitet, ved å la ulike personer risikovurdere samme saker. De fant da at det var ulikheter i hvilke risikofaktorer som ble

vurdert å være aktuelle, men likevel noenlunde samsvar mellom det endelige risikonivået som ble satt. Studien belyser ikke årsaker til dette, annet enn å peke på at magesfølelse eller erfaring kan ha spilt en rolle (Svalin et al., 2014).

Både Belfrage et al. (2012) og Storey et al. (2014) har i sin forskning på ulike utgaver av SARA funnet at jo flere risikofaktorer som er til stede, jo høyere vurderes risikonivået. Denne forskningen er også kvantitativ og gir dermed ingen innsikt i hvordan risikofaktorene vektet ved fastsetting av risikonivå.

Storey et al. (2011) studerte opplæringen ansatte i politi og rettssystemet i Canada fikk i voldsrisikovurdering, basert på strukturert faglig vurdering. Dette ble undersøkt ved at 73 deltakere på første og siste dag av opplæringen besvarte en rekke spørsmål om voldsrisikovurdering. Denne opplæringen hadde en varighet på totalt åtte dager. Funn fra denne studien viste at deltakerne i større grad bedømte risiko på samme måte som en ekspert som risikovurderingene deres ble målt mot. Etter opplæringen var deltakerne også langt mer tilbøyelige til å argumentere for risikonivået de hadde satt. Heller ikke denne studien ga opplysninger om hvordan deltakerne vektla risikofaktorer når de fastsatte risikonivå.

2.2.2 Norske studier av SARA

Et av tiltakene i Regjeringens handlingsplan for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner 2021-2024, er at politiets bruk av risikovurderingsverktøy skal evalueres (Justis- og beredskapsdepartementet, 2021, tiltak 43). Foruten to mindre, interne evalueringer av utprøvingen av SARA:SV (Oslo Politidistrikt, 2012; Vestfold politidistrikt/ Horten politistasjon, 2012), har ikke norsk politis bruk av risikovurderingsverktøyet blitt underlagt noen formell evaluering. Ingen av de to nevnte evalueringsrapportene oppfyller krav som gjør at de kan regnes som forskning. Det er likevel verdt å merke seg at de rapporterte positive erfaringer med SARA:SV, selv om prosjektene omfattet forholdsvis få saker (hhv. 137 og 37 saker). Den ene evalueringen fastslår at for å sikre kvaliteten på vurderingene, skal dette gjøres i fellesskap av to politiansatte (Vestfold politidistrikt/ Horten politistasjon, 2012). Ut over dette er ikke prosessen med risikovurdering beskrevet nærmere i noen av disse rapportene.

I en masteroppgave fra 2020 undersøkte Mette Aas hvordan Oslo-politiet arbeidet med risikovurdering og risikohåndtering av partner- og æresrelatert vold. Denne studien benyttet

kvalitative dybdeintervjuer av risikoanalytikere og dokumentstudier av risikovurderingsverktøy som metode. Den så på likheter og forskjeller mellom håndtering av henholdsvis partner- og æresrelatert vold og hadde et gjennomgående fokus på styringsprosesser slik de beskrives hos Foucault (1982, 1991). I én del av oppgaven gikk M. Aas (2020, s. 52-59) inn i måten risikoanalytikere beskriver jobben med risikoklassifisering. Aas skriver at: «Produktet av risikoanalysen er et risikonivå» (s. 53), og med støtte fra empirien hun har innhentet, påpeker hun at nyanser i for eksempel voldsutøvelsen kan ha avgjørende betydning for valg av risikonivå. Videre fant Aas at risikoanalytikerne selv påpekte at valg av risikonivå er basert på en subjektiv skjønsmessig vurdering som blant annet påvirkes av analytikerens egen erfaring og kunnskap om fagfeltet. I sin studie gikk ikke Aas nærmere inn på hva de skjønsmessige vurderingene besto i.

2.3 Aktør-nettverksteori – sentrale begreper i denne studien

I tillegg til å ta utgangspunkt i selve risikovurderingsverktøyet, vil jeg benytte deler av aktør-nettverksteori (ANT) som teoretisk rammeverk i analyse av mine data. I min tilnærming til ANT har jeg latt meg inspirere av måten Lundgaard (2019) nyttiggjorde elementer av teorien på i sin studie av politiets operasjonssentral, samt hvordan M. Aas (2020) benyttet den i sin mastergradsavhandling om risikovurdering av partner- og æresrelatert vold.

ANT vokste fram i løpet av 1980-tallet, som en sosialkonstruktivistisk tilnærming til å studere ulike teknologiers rolle i samfunnet (Justesen, 2020; Law, 1992). Siden 80-tallet har ANT utviklet seg til å bli en strategi for empirisk analyse, som er benyttet innen mange ulike fagfelt¹. I opprinnelsen ble ANT i hovedsak benyttet i etnografiske studier, men det siste tiåret har ANT også blitt benyttet i flere kvalitative intervjustudier (Demant & Ravn, 2020).

ANT er en omfattende, til tider sprikende og kritisert, teoretisk tilnærming som forklarer hvordan aktører i et samfunn gjensidig påvirker hverandre og dermed bidrar til å skape og utvikle sosiale strukturer (Justesen, 2020; Latour, 2005; Winner, 1993). En grunnleggende antakelse innen ANT er at karakteristikk ved sosiale og materielle fenomener defineres og endres i ulike situasjoner (Justesen, 2020). Denne tilnærmingen har blitt møtt med kritikk for blant annet å utelate eller tone ned kultur og samfunnsstrukturers påvirkning på teknologisk utvikling, noe sentrale ANT-forskere bestrider (Latour, 1996; Winner, 1993). Det legges ikke

---

¹ Blant annet forskning på helse, kriminalitetsforebygging, forbruk og styring (Demant & Ravn, 2020).

et gjennomgående sosialkonstruktivistisk syn til grunn i denne studien. Likevel mener jeg at noen av begrepene som er utviklet innen ANT kan bidra til å kaste lys over datamaterialet.

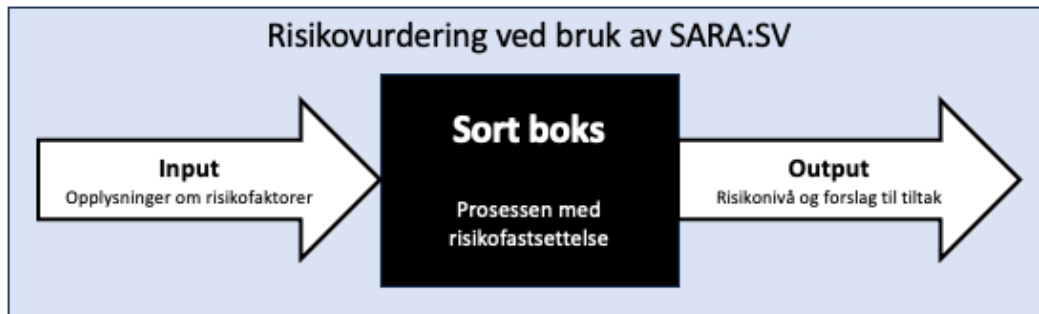
2.3.1 Aktør

Innen ANT defineres en aktør som «*any thing that does modify a state of affairs by making a difference*» (Latour, 2005, s. 71). Mange andre teorier innen samfunnsvitenskap definerer kun mennesker som aktører. I ANT vil også maskiner, organisasjoner og tekster være eksempler på aktører, så lenge de har en eller annen form for påvirkning på nettverket de inngår i. Inkluderingen av ikke-menneskelige aktører bidrar til å skille denne teorien fra mange andre (Justesen, 2020). Law (1992) påpeker at fordi tilsynelatende «døde» objekter som for eksempel programvare også har en påvirkning på sosiale nettverk, må de regnes som en aktør. I prosessen med risikovurdering er det mange aktører som spiller en rolle. Både personen som bedømmer risiko, risikovurderingsverktøyet, mulige tiltak og lovverk vil være eksempler på aktører som påvirker prosessen med risikovurdering. Risikovurdering av partnervold finner sted i relasjon til svært mange andre fagfelt både i og utenfor politiet. Dermed er det en utfordrende oppgave å skulle trekke opp grenser for hvilke aktører som kan være relevante. Fordi det er risikoforståelsen som er sentral i denne studien, vil aktørene jeg inkluderer være avgrenset til de som har tydeligst påvirkning på fastsettelse av risikonivå.

2.3.2 Sort boks

Law (1992) argumenterer for at ANT er særlig godt egnet til å hjelpe oss å besvare spørsmål om *hvordan* ulike prosesser i samfunnet fungerer, fordi den lar oss se nærmere på hvilken rolle de ulike aktørene har og hvordan de påvirker hverandre. På denne måten bidrar teorien til å kaste lys over det Law kaller punktualisering (s. 385), som innebærer at et nettverk er så innarbeidet og akseptert at vi forholder oss til det som ett enkelt objekt. Latour (1999, s. 304) beskriver dette som en sort boks. Begrepet sort boks er lånt fra datavitenskap, og benyttes i ANT som en metafor for å beskrive prosesser som vi tar for gitt, på en slik måte at vi ikke er bevisste på hva prosessen faktisk består i (Justesen, 2020). Dermed forholder vi oss vanligvis til slike sorte bokser kun ved å se på hvilken informasjon som puttes inn i den sorte boksen, og hva som kommer ut i den andre enden. Dette betegnes som input og output (Justesen, 2020; Lundgaard, 2019). For å få innsikt i prosessene må vi forsøke å åpne den sorte boksen (Latour, 1999; Law, 1992; Winner, 1993).

I denne studien brukes metaforen sort boks som et analytisk verktøy for å beskrive prosessen med risikofastsettelse. Det innebærer at opplysninger om risikofaktorer anses som input, mens risikonivået og forslag til risikohåndtering anses som output. Figuren under illustrerer denne sammenhengen. I analysen av datamaterialet har målet vært å belyse prosessen i den sorte boksen.

Figur 3

2.3.3 Inskripsjon og kategorisering

Et sentralt grep for å belyse hva som foregår inni en sort boks, er å forsøke å identifisere hvilke aktører som påvirker prosessen. Et annet begrep fra ANT som kan hjelpe oss å forstå hva som skjer inni en sort boks, er inskripsjon. En inskripsjon skrives inn i ikke-menneskelige aktører på ulike vis og bidrar til å styre andre aktørers adferd. Latour (1990) har beskrevet inskripsjoner ved å vise til et eksempel der en hotelleier ønsker at gjestene skal legge igjen hotellnøklene sine når de forlater hotellet. Etter forgjeves å ha forsøkt å sette opp et skilt der gjestene oppfordres til å legge igjen nøklene, velger hotelleieren å lage store, tunge nøkkelringer, slik at gjestene ikke orker å ta med seg nøklene. Hotelleieren går her fra å ha en svak inskripsjon med skiltet, til å ha en sterk inskripsjon med de store nøkkelringene. En svak inskripsjon gjør at aktørene har større frihet til å velge handlinger selv, mens en sterk inskripsjon legger klarere føringer for handlingsalternativene (Latour, 1990).

Sett opp mot bruken av et strukturerte risikovurderingsverktøy som SARA:SV, er det interessant å undersøke hvor sterk inskripsjonen i et slikt verktøy er. Lundgaard (2019) benyttet inskripsjon for å undersøke hvordan ulike ikke-menneskelige aktører påvirket skjønnsutøvelsen på operasjonssentralen. På samme måte har jeg analysert datamaterialet for å vurdere hvordan inskripsjonen i risikovurderingsverktøyet påvirker skjønnsutøvelsen i risikofastsettelsen.

Det siste begrepet fra ANT som benyttes i analysen av datamaterialet i denne studien er kategorisering. Både i hverdagslivet og innen forskning står kategorisering sentralt (Johannessen et al., 2018, kap. 5). Innen ANT er fokuset i hovedsak på hvordan kategorier formes og hvordan de bidrar til å forenkle en komplisert virkelighet, på godt og vondt (Lien et al., 2012). Innen risikovurdering er kategorisering sentralt, fordi risikoanalytikere skal vurdere om risiko for ny vold er lav, moderat eller høy. Som tidligere nevnt tolker jeg risikonivået som output fra den sorte boksen, og det har dermed vært interessant å se på hvordan disse kategoriene skapes og defineres av risikoanalytikere.

2.4 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg gjort rede for studiens teoretiske rammeverk. Det strukturerte risikovurderingsverktøyet SARA:SV har en sentral rolle i å forme risikoforståelsen hos risikoanalytikere. Verktøyet er utformet slik at fastsettelsen av risikonivå baserer seg på en helhetlig skjønsmessig vurdering. Begrepet sort boks er hentet fra ANT og blir benyttet som en metafor for å beskrive en prosess som fungerer på en slik måte at den kun er synlig gjennom input og output. I denne studien vil prosessen med fastsettelse av risikonivå forstås som en sort boks, mens risikofaktorene og risikonivå utgjør henholdsvis input og output.

På denne bakgrunnen er problemstillingen for denne studien: *«Hvordan er risikoforståelsen hos politiansatte som arbeider med risikovurdering av partnervold, og hva vektlegger de i fastsettelsen av risikonivå?»* For å konkretisere og avgrense problemstillingen har jeg definert tre forskningsspørsmål. For det første vil studien belyse hvilke kriterier deltakerne legger til grunn ved fastsettelse av risikonivå, herunder hvilken rolle opplæring og erfaring spiller. For det andre vil deres håndtering av usikkerhet ved fastsetting av risikonivå være sentralt. Det tredje forskningsspørsmålet omhandler hvordan deltakerne opplever at risikonivå påvirker prioritering og risikohåndtering av saker.

3 Metode

I denne delen av oppgaven vil jeg redegjøre for metoden jeg brukte for å gjennomføre studien. Jeg vil begynne med å begrunne valg av casestudie og en kvalitativ tilnærming, herunder hvorfor jeg mener kvalitative intervjuer er egnet til å belyse problemstillingen. Deretter vil jeg komme inn på min egen posisjon i feltet og hvilke mulige følger det har hatt for studien. Videre vil jeg gi en beskrivelse av konkret framgangsmåte for rekruttering av deltakere og gjennomføring av intervjuene, min analytiske tilnærming til datamaterialet og ikke minst betraktninger om studiens kvalitet. Avslutningsvis vil jeg komme inn på etiske refleksjoner som er relevante for studien.

3.1 Strategi for datakonstruksjon - casestudie

Som en overordnet strategi for datakonstruksjon har jeg valgt å betrakte deltakernes risikoforståelse som en case. Casestudier et mangfoldig begrep (Skilbrei, 2019), og denne studien benytter Bukves (2016) tilnærming. En casestudie innebærer et mål om å se på risikoforståelsen i en større kontekst, og forsøke å analysere casen fra innsiden. Dette samsvarer også med perspektivet som ligger til grunn for ANT (Justesen, 2020).

I valget av casestudie ligger en grunnleggende holistisk tilnærming til datamaterialet (Bukve, 2016). Med dette menes at i analyse og tolkning av risikoforståelsen hos risikoanalytikere, vil jeg betrakte helheten som noe mer og noe annet enn summen av delene. Særlig påvirker det tolkningen av prosessen med risikofastsettelse. Risikonivå fastsettes på bakgrunn av den ansattes helhetlige, skjønnsmessige vurdering av de femten risikofaktorene og er dermed noe mer enn en ren summering av risikofaktorer. En holistisk tilnærming er dermed i tråd med grunntanken i strukturerte faglige vurderinger, som SARA:SV bygger på (Kropp et al., 2008).

3.2 Kvalitative intervjuer

Balsvik og Solli (2018) beskriver kvantitative metoder som innrettet mot «å etablere årsaksmessige sammenhenger mellom variabler» (s. 18), mens kvalitative metoder i større grad er «orientert mot å beskrive og kartlegge menneskers samhandling, rutiner, tradisjoner, ideer, kommunikasjon etc. med tanke på å avdekke de meningssammenhengene dette inngår i» (s. 18). Dette er en forenklet framstilling, og virkeligheten er langt mer kompleks og sammensatt (Johannessen et al., 2016). Fordi formålet med studien er å få innblikk i

deltakernes tanker, erfaringer og opplevelser er kvalitativ metode likevel best egnet (Nilssen, 2012).

Det er flere kvalitative metoder som kunne være relevant å benytte. Både observasjonsstudier og tekstanalyse kunne bidratt til å belyse problemstillingen. Deltakende observasjon ville gitt muligheten til å se nærmere på hva som faktisk skjer i det virkelige liv når risikoanalytikere jobber med disse sakene (Skilbrei, 2019). En utfordring her ville vært at risikofastsettelse i mange tilfeller er noe risikoanalytikere gjør på egen hånd, i sitt eget hode. Dermed ville vurderingene vært vanskelige å observere. Denne metoden kunne gitt innblikk i risikoanalytikernes arbeid med konkrete saker, men kanskje ikke i like stor grad deres tanker og refleksjoner omkring risikofastsettelse generelt.

Dokumentanalyse av risikovurderingsverktøyene kunne også vært nyttig i denne studien. Dersom jeg ikke på forhånd hadde hatt kjennskap til feltet kan det hende jeg hadde sett større behov for å kombinere intervjuer med dokumentanalyse, slik M. Aas (2020) gjorde i sin masterstudie. Jeg opplever at mine år med erfaring fra risikovurdering og forebygging av partnervold gjør at jeg har god nok kunnskap om dette fagfeltet som helhet, til å begrense datainnsamlingen til ikke å inkludere en slik dokumentanalyse. I denne studien utgjør risikovurderingsverktøyene deler av det teoretiske rammeverket, slik at de på denne måten uansett spiller en sentral rolle.

Studiens problemstilling og forskningsspørsmålene som er utledet fra den, er alle innrettet mot å få detaljerte beskrivelser av deltakernes opplevelse og forståelse av risikovurdering av partnervold. For å belyse dette, er kvalitative intervjuer best egnet (Flick, 2021; Johannessen et al., 2016). Fordi jeg ønsket å gå i dybden på den enkeltes refleksjoner, og ikke se på gruppedynamikk, valgte jeg å gjennomføre individuelle intervjuer (Johannessen et al., 2016, kap. 7). Kvalitative intervjuer kan gjennomføres på ulike måter, fra ustrukturerte intervjuer der kun ett overordnet tema er definert på forhånd, til strukturerte intervjuer med fastsatte svaralternativer (Johannessen et al., 2016).

Foruten å være den mest brukte tilnærmingen til kvalitative intervjuer (Flick, 2021), vurderer jeg også at semi-strukturerte intervjuer best samsvarer med formål og utforming av studien. Ved slike intervjuer har forskeren på forhånd definert enkelte spørsmål og tema som alle deltakerne skal spørres om, men står fremdeles fritt til å avvike fra intervjuguiden for å følge

opp svar som forskningsdeltakeren gir (Johannessen et al., 2016). Dette gir rom for å følge opp uventede svar, og krever at forskeren er åpen for at deltakeren kan komme med momenter som ikke er vurdert på forhånd (Flick, 2021). Semi-strukturerte intervjuer gir også muligheten til i noen grad å se variasjoner i deltakernes svar, og åpner samtidig for den enkelte deltakers opplevelser og refleksjoner (Flick, 2021). Sistnevnte har hovedfokus i denne studien, men det har også vært et mål å synliggjøre likheter og forskjeller i deltakernes svar. Begge deler taler for bruken av semi-strukturerte intervjuer. At jeg valgte semi-strukturerte intervjuer beror også på at det var viktig for meg å la svarene fra deltakerne være førende for studiens retning. Selv om jeg forholdt meg til en intervjuguide, var jeg i alle intervjuene bevisst på å forfølge andre tema som kunne være av interesse.

3.3 Egen posisjon i fagfeltet

I tillegg til å være masterstudent er jeg også politiutdannet og jobber som fagansvarlig for risikovurdering av partnervold i eget politidistrikt. Refleksivitet og transparens er avgjørende for om denne typen nærheten til feltet blir en forskningsmessig styrke eller svakhet (Johannessen et al., 2016; Rachlew, 2010; Reiner, 2000). Refleksivitet kjennetegnes av at forskeren er bevisst sin egen tolkning og hva som påvirker den, og transparens handler om å gjøre grundig rede for alle valg som tas i arbeidet med studien (Tjora, 2018). Derfor vil jeg i det følgende redegjøre for egen posisjon i fagfeltet, samt trekke det inn i andre deler av dette kapitlet for å vise hvordan min rolle påvirket valg underveis.

I all kvalitativ forskning er det en forutsetning at forskeren forsøker å sette seg inn i og forstå virkeligheten ut fra andres ståsted (Balsvik & Solli, 2018). Fordi jeg tilhører samme fagfelt som deltakerne i studien, kan det bidra til at jeg har lettere for å forstå deltakernes virkelighet. På den andre siden kan det medføre at jeg blir blind for egen forforståelse og feiltolker dataene slik at de skal samsvare med mine forventninger. For å tilstrebe å unngå dette har jeg hele tiden vært bevisst hvilken påvirkning jeg har på deltakerne, datainnsamlingen og studien generelt.

Brown (1996) har beskrevet ulike typer politiforskere, i hovedsak adskilt som «insider» og «outsider». Brown beskriver politiutdannede som insidere, mens outsiders er forskere med annen utdanning. Videre deler Brown innsideforskerne i to kategorier; «inside insider» og «outside insider» (s. 180-183). Hovedskillet mellom innsideforskerne, slik Brown beskriver

det, handler om det er politiutdannede som gjør forskningen som en del av jobben sin i politiet (inside insider), eller om de er tidligere politiansatte som forsker på politiet med utgangspunkt i en eller annen akademisk institusjon (outside insider) (Brown, 1996). I tråd med denne forståelsen vil jeg være ansett som inside insider.

Siden Brown kom med sin typologi av politiforskere i 1996, har blant andre Rachlew (2010), Davies (2016) og Hartmann et al. (2018) argumentert for at grensene ikke lengre er like klare når det gjelder nordiske politiforskere. Det er likevel trekk ved rollen som innsideforsker som medfører særlige vurderinger. Tradisjonelt har politiet vært preget av skepsis mot forskere (Brown, 1996). Selv om dette ikke lengre er like fremtredende vil en insider som regel ha lettere tilgang på feltet enn outsiders (Rachlew, 2010). Den tidlige kritikken av inside insider handlet blant annet om at disse ikke hadde noen kunnskap om forskningsarbeid og at forskningen gjerne ble gjennomført for å rettferdiggjøre egen praksis (Brown, 1996). Davies (2016) påpeker at i takt med profesjonaliseringen av politiet, har også forskerkompetansen til inside insidere blitt langt bedre. Jeg har fulgt et studieløp ved en godkjent utdanningsinstitusjon, og min arbeidsgiver har ingen påvirkning på valg av tema for min studie. Min rolle som inside insider er dermed i tråd med Davies (2016) beskrivelse.

Brown (1996) påpeker at insideren kan bli møtt med en grad av mistro blant politiutdannede, fordi åpenheten som preger academia kan stride mot politikulturens verdsettelse av å holde ting internt. Dersom studien hadde avdekket alvorlige feil ved politiets bruk av risikovurderingsverktøyet, kunne publisering av slike funn bli ansett som illojalt grunnet rollen som innsideforsker (Rachlew, 2010). Studien vil hele tiden balansere mellom å være kritisk til politiets praksis, og samtidig se praksisen opp mot rammene politiet arbeider innenfor.

Fordi jeg er en insider (Brown, 1996) vil mye tale for at jeg forholdsvis lett vil kunne forstå forskningsdeltakernes indre forståelsesrammer. Det innebærer at jeg raskt forstår forkortelser og internsjargong som deltakerne bruker. I intervjuene var det også tydelig at informantene opplevde meg som en insider, ved at de brukte internsjargong som er vanlig i politiet. I masteroppgaven til M. Aas (2020) som ble presentert i forrige kapittel, påpeker hun at hun ved flere tilfeller måtte avbryte risikoanalytikerne hun intervjuet, fordi de benyttet forkortelser og begreper som var ukjente for henne som kriminologistudent. Selv problematiserer hun at dette kan ha medført at flyten i intervjuene ble påvirket, men at hun måtte spørre for å være

sikker på at hun kunne følge opp med relevante oppfølgingsspørsmål. Jeg opplevde i svært begrenset grad å måtte be om avklaringer i forhold til begrepsbruk. Likevel kan en problematisk side ved dette være at deltakerne og jeg benytter samme begreper, men har ulik forståelse av disse. Dette har jeg forsøkt å være oppmerksom på i forbindelse med intervjuene. Der det var tvil om forståelsen av begreper, spurte jeg om dette.

3.4 Datainnsamling

3.4.1 Utvalg

Flere valg ble tatt for å sikre et utvalg som var best mulig egnet til å belyse studiens problemstilling. Kriteriene for deltakelse var at alle måtte ha politiutdanning, at de skulle ha risikovurdering av partnervold som hovedarbeidsoppgave, samt ha jobbet med dette i minimum seks måneder. Siden jeg hadde satt slike kriterier for deltakelse, regnes det som et strategisk utvalg basert på en kriteriebasert utvelgelse (Johannessen et al., 2016). I tillegg var utvelgelsen basert på snøballmetoden (ibid.), ved at jeg benyttet det nasjonale fagmiljøet til å rekruttere deltakere. På denne måten la jeg også til rette for at jeg kunne få en viss bredde i utvalget, ved at jeg nådde ut til alle politidistrikt i landet.

Jeg ønsket at deltakerne som utgjorde casen i denne studien skulle være noen lunde representative for risikoanalytikere (Bukve, 2016). Fra egen erfaring i feltet vet jeg at et overveldende flertall av de som tilhører fagfeltet er politiutdannet, og ved å inkludere ansatte med annen fagbakgrunn kunne jeg opplevd at disse hadde svar som avvek fra risikoanalytikere med politiutdanning. Siden min studie har som formål å se nærmere på politiansattes risikoforståelse, men ikke kontrastere sivilt utdannede og politiutdannede mener jeg også at det er en hensiktsmessig avgrensing opp mot problemstillingen og forskningsspørsmålene.

Stillingstitlene som disse innehar, varierer mellom distrikter og tjenestesteder, men de mest brukte titlene er enten SARA-kontakt, SARA-medarbeider eller risikoanalytiker. Fra desember 2022 er det besluttet i Nasjonal instruks for risikovurdering og forebygging av partner- og æresrelatert vold, at politiansatte med slike arbeidsoppgaver betegnes som forebyggende risikoanalytiker. For leservennlighetens del vil tittelen *risikoanalytiker* bli brukt gjennomgående i denne studien, uavhengig av deltakernes faktiske stillingstitler. Dette bidrar også til anonymisering av deltakerne.

Kriteriene som omhandlet risikovurdering som hovedoppgave og kravet til minimum seks måneders erfaring begrunnes i ønsket om at deltakerne skulle ha en viss erfaring og mengdetrening med risikovurdering og risikofastsettelse. I mange politidistrikt er det slik at ansatte risikovurderer partnervold som en tilleggsoppgave, og det kan dermed gå lang tid mellom hver gang at de gjennomfører en risikovurdering. Jeg ønsket å gå i dybden på politiansattes risikoforståelse. Jeg regnet det som mer sannsynlig at jeg kunne få fyldigere svar hos dem som hadde en del erfaring, enn hos dem som kun jobber med dette en sjelden gang. Hvis ansatte med risikovurdering som tilleggsfunksjon hadde vært inkludert i studien, kunne det ha ført til andre funn, og kanskje vist ulikheter mellom disse to gruppene. Fordi dette ikke er formålet med studien, begrenset jeg meg til å rekruttere deltakere med risikovurdering som hovedoppgave.

3.4.2 Rekruttering av deltakere til intervjuer

Jeg bestemte meg tidlig i prosessen for at jeg ikke ville intervju politiansatte fra eget politidistrikt. Det er flere grunner til dette valget, men den viktigste er at jeg i rollen som fagansvarlig er faglig overordnet disse personene. Dersom jeg hadde intervjuet en av «mine egne», kunne risikoen for at de hadde svart det de tenkte jeg ville høre vært enda høyere enn for andre deltakere. Min posisjon i feltet kan uansett kan ha påvirket deltakerne, men særlig kunne deltakere fra eget politidistrikt opplevd at relasjonen vanskeliggjorde kritikk. Jeg har gitt opplæring i SARA:SV for alle risikoanalytikerne i mitt politidistrikt, samt en del risikoanalytikere fra andre politidistrikt. Dermed har jeg også en direkte innvirkning på hva de kan og hvordan de tenker om risikovurdering. En del av kritikken Brown (1996) retter mot rollen som «inside insider» går nettopp på manglende distanse til det politiforskeren forsker på. Ved å bevisst rekruttere politiansatte utenfor eget distrikt, ønsket jeg å etablere en viss distanse til deltakerne.

Jeg har jobbet med risikovurdering av partnervold siden 2015 og er derfor godt kjent med dette feltet. I min rolle som fagansvarlig i eget politidistrikt inngår jeg i politiets nasjonale fagmiljø for risikovurdering av vold i nære relasjoner. Heretter omtales dette kun som fagmiljøet. Siden Norge er delt inn i 12 politidistrikt og hvert distrikt er representert med én til to personer, innebærer det at det nasjonale fagmiljøet er forholdsvis lite. Det har ført til at jeg kjenner mange av de som har funksjon som fagansvarlige i andre politidistrikt. Siden jeg ønsket å intervju risikoanalytikere, var det naturlig å spille på fagmiljøet i rekruttering av

deltakere. Som tidligere nevnt innebærer dette at utvelgelsen foregikk ved bruk av snøballmetoden (Johannessen et al., 2016).

Min konkrete framgangsmåte for rekruttering av deltakere var todelt. Først orienterte jeg om prosjektet mitt på et digitalt møte i fagmiljøet og deretter sendte jeg ut e-post til alle som inngår i fagmiljøet (vedlegg 3). I e-posten la jeg ved informasjonsskriv til deltakere (vedlegg 4), og ba fagansvarlige sende det ut til risikoanalytikere i eget politidistrikt. Jeg opplyste om kriteriene for deltakelse, samt at jeg ikke ønsket å intervju noen jeg selv hadde hatt opplæring i SARA:SV for.

Ved denne fremgangsmåten, nådde jeg gjennom fagmiljøet raskt ut til mange risikoanalytikere. Fordi jeg selv samarbeider med og kjenner de andre fagansvarlige, følte jeg meg trygg på at de kom til å videreformidle informasjonen, selv om jeg ikke har noen garanti for dette. Som Skilbrei (2019) påpeker vil det å bruke et nettverk til rekruttering av deltakere innebære at de som rekrutterer kan avvike fra kriteriene som forskeren har satt opp, eller bedrive en seleksjon i utvelgelsen av potensielle informanter. Ved å gå gjennom en leder, vil det alltid være en risiko for at forskeren får tilgang til de personene som oppleves å kunne gi et inntrykk som er mest i tråd med det inntrykket lederen ønsker å formidle. Etter å ha gjennomført intervjuene har jeg et inntrykk av at deltakerne fortalte meg var en beskrivelse som også var kritisk til blant annet organisering, prioritering og risikovurderingsverktøyet i sin helhet. Det kan peke i retning av at de ikke er selektert for å gi et forskjønnert bilde av virkeligheten. Snøballmetoden kan også gi utfordringer i forhold til anonymitet for deltakerne. Det vil jeg komme tilbake til i slutten av dette kapitlet.

Totalt var det ni personer som meldte interesse på bakgrunn av den første informasjonsrunden. Fem deltakere som fylte alle kriteriene, ble intervjuet. Én deltaker ble avvist fordi vedkommende ikke hadde politiutdanning. Den syvende deltakeren som meldte seg hadde kun jobbet med risikovurdering av partnervold i drøyt tre måneder, men vedkommende hadde ikke hatt noen andre oppgaver i denne tiden. I tillegg hadde deltakeren erfaring fra etterforskning av vold i nære relasjoner og dermed også erfaring med ustrukturerte vurderinger av voldsrisiko². Etter en totalvurdering besluttet jeg derfor å inkludere vedkommende i studien. Når jeg avviste én deltaker som ikke oppfylte kriteriene,

---

² Se 2.1 i denne studien.

men godtok en annen, beror det i hovedsak på at jeg mener sistnevnte er mer representativ for casen jeg ønsket å studere, jamfør redegjørelsen over.

Da jeg hadde gjennomført fem av seks planlagte intervjuer, meldte ytterligere to personer sin interesse. Jeg vurderte at data jeg allerede på dette tidspunktet hadde samlet inn, hadde gitt meg godt grunnlag for å belyse problemstillingen min, og valgte derfor å ikke intervju de to siste som meldte interesse. Studiens begrensede omfang bidro til beslutningen om ikke å intervju flere enn seks deltakere.

Jeg hadde oppgitt min private e-postadresse på informasjonsskrivet, men i mailen til det nasjonale fagmiljøet åpnet jeg for at aktuelle deltakere også kunne kontakte meg på e-post tilknyttet politiet. Samtlige deltakere valgte å kontakte meg på min e-postadresse tilknyttet jobb. Dette kan tolkes som et uttrykk for at jeg oppfattes som insider (Brown, 1996). Samtidig kan det skyldes praktiske årsaker. Alle i politiet har felles e-postsystem, og siden alle deltakerne kontaktet meg fra sin egen jobb-e-post, ville de dermed automatisk få opp min e-postadresse i politiet. Fordi jeg hadde åpnet for at de kunne kontakte meg her, er det naturlig at deltakerne kan ha tenkt at det var mest praktisk. For å unngå at korrespondanse skulle gå tapt, fortsatte jeg e-postutvekslingen fra denne e-postadressen, men jeg fjernet signaturen som er tilknyttet min stilling og erstattet den med kun navn og masterstudent. Dette gjorde jeg for å kommunisere tydelig at jeg i den konkrete konteksten opptrådte som masterstudent. Jeg vil komme tilbake til dette valget i forbindelse med etiske refleksjoner.

I kommunikasjonen med deltakerne fram til intervjuene fant sted, presiserte jeg at de måtte lese informasjonsskrivet og spørre dersom noe var uklart. Alle deltakerne signerte den skriftlige samtykkeerklæringen og sendte den til meg, slik at de bekreftet å ha lest informasjonsskrivet og at de var villige til å delta i prosjektet. Jeg fikk også avklart at ingen av de som hadde meldt seg hadde deltatt på opplæring i min regi.

De ulike distriktene har varierende rutiner for å la politiansatte delta i forskningsintervjuer. Jeg ba derfor om at alle deltakerne selv, på generelt grunnlag, undersøkte rutineene internt i eget politidistrikt. Kun ett distrikt krevde at dette ble godkjent hos lokal HR-avdeling. Der dette var tilfelle sendte jeg inn informasjonsskriv og beskrev at jeg ønsket å gjennomføre ett til to intervjuer, uten å oppgi hvem som hadde sagt seg villig til å delta. På den måten fikk jeg godkjenning, uten å avsløre identitet på deltakerne.

3.4.3 Utarbeidelse av intervjuguide og testintervju

I forkant av intervjuene satte jeg opp en intervjuguide (vedlegg 5). Spørsmål og tema valgte jeg på bakgrunn av problemstillingen og forskningsspørsmålene. Jeg benyttet blant annet Johannessen et al. (2016) og Flick (2021) sine betraktninger om hvordan en intervjuguide kan utformes. I tillegg fikk jeg nyttige innspill fra begge mine veiledere, som i stor grad hjalp meg å formulere relevante spørsmål. Intervjuguiden ble satt opp tematisk og med eksempel på spørsmål jeg kunne stille. I tråd med semi-strukturerte intervjuer var det også rom for å avvike intervjuguiden dersom en deltaker skulle komme med andre interessante betraktninger (Flick, 2021; Johannessen et al., 2016). Spørsmålene var i all hovedsak åpne i formen, slik at deltakerne skulle stå fritt til å ta en variasjon av refleksjoner inn i sine svar.

Jeg gjennomførte ett testintervju med en kollega som jeg kjenner fra før og som har jobbet med risikovurdering over flere år. Ved flere anledninger spurte jeg min kollega om tema som ble kunstig for vedkommende å svare ut, fordi det omhandlet opplæring og rutiner jeg har innført i vårt distrikt. På den måten bidro testintervjuet til å styrke valget om å ikke intervju risikoanalytikere fra eget politidistrikt. Likevel var det en fordel for meg å gjennomføre testintervjuet med en kollega jeg kjenner godt, og som jeg var sikker på ville gi meg konstruktive tilbakemeldinger på gjennomføringen. Det ga meg muligheten til å undersøke om min kollega oppfattet spørsmålene slik jeg hadde ment dem. I tillegg bidro det til at jeg ikke måtte «bruke opp» en av de som kunne være reelle deltakere i studien til gjennomføring av testintervju. På bakgrunn av testintervjuet gjorde jeg små justeringer i intervjuguiden. Endringene ble gjort for å spisse spørsmålene, slik at de i enda større grad belyste problemstilling og forskningsspørsmål.

3.4.4 Gjennomføring av intervju

3.4.4.1 Bruken av Teams

Intervjuene ble gjennomført rundt månedsskiftet november/ desember i 2022.

Fordi deltakerne var fordelt over store deler av landet, valgte jeg å gjennomføre alle intervjuene via den digitale møteplattformen Teams. Dette var deltakerne informert om i forkant. Fordeler med å gjennomføre digitale intervjuer, er først og fremst at det er rimelig og krever lite tid og ressurser for å gjennomføre. I tillegg vil enkelte deltakere føle seg mer komfortable i intervjusituasjonen, fordi de befinner seg i kjente omgivelser. Sammenlignet med telefonintervjuer gir digitale intervjuer muligheten til i større grad å observere kroppsspråk og

ansiktsmimikk, som er viktige deler av kommunikasjonen. Foruten muligheten for tekniske vansker, kan også kontaktetableringen vanskeliggjøres ved gjennomføring av digitale intervjuer (Flick, 2021, kap. 15).

Ideelt sett hadde jeg ønsket å gjennomføre intervjuene ansikt til ansikt, men det hadde blitt både kostbart og tidkrevende. Etter korona-pandemien har de fleste politiansatte blitt vant til å gjennomføre møter over Teams og det er en digital plattform som er godt innarbeidet. Jenner og Myers (2019) har sammenlignet kvaliteten på kvalitative intervjuer gjennomført ansikt til ansikt og digitalt. De finner at digitale intervjuer er like gode, og i noen tilfeller bedre på å legge til rette for at deltakerne kan fortelle fritt. Dette antyder at bruken av digitale medier i intervjuer ikke trenger å være så problematisk som det har vært fremstilt som tidligere. I gjennomføringen av intervjuene var jeg bevisst på å følge med på deltakernes non-verbale kommunikasjon, så vel som den verbale. Fordi lyd og bilde er litt forsinket på videosamtaler via Teams var jeg i tillegg bevisst å ta pauser etter at deltakerne hadde sagt noe, i tilfelle de skulle følge opp med noe mer.

3.4.4.2 Dokumentasjon av intervjuene

Lydopptak fra alle intervjuene ble tatt opp på en diktafon tilhørende Politihøgskolen. Filene ble etter opptak overført til en kryptert minnepenn, i henhold til tillatelsen for databehandling som jeg hadde innhentet fra Norsk Senter for Forskningsdata (NSD)(vedlegg 8). Alle deltakerne var på forhånd informert om at jeg kom til å ta opp lyden på diktafon, og i tillegg gjorde jeg dem kjent med dette på nytt ved intervjuets start. Noen deltakere kan legge mer bånd på seg når de vet at samtalen tas opp, men som Johannessen et al. (2016) påpeker har de fleste forståelse for at intervjuet må dokumenteres. Jeg opplevde det som uproblematisk for deltakerne at diktafonen var påslått underveis i intervjuene. Det ga meg mulighet til å være konsentrert om samtalen, heller enn å måtte notere underveis.

3.4.4.3 Min tilnærming til deltakerne i lys av egen posisjon i feltet

Som nevnt var jeg i rekrutteringen av deltakere veldig bevisst på at de ikke skulle ha noen forutgående kjennskap til meg. Likevel kan jeg ikke utelukke at de kjenner til at jeg er fagansvarlig i mitt politidistrikt, og har flere års erfaring innen risikovurdering av partnervold. Det var derfor viktig for meg å innlede alle intervjuene med å klargjøre min rolle som masterstudent. Jeg valgte også å forklare deltakerne at jeg var ute etter deres refleksjoner og

opplevelser, og at intervjuet på ingen måte var tenkt å skulle være noen kunnskapstest med rette eller gale svar.

Med min erfaring fra fagfeltet har jeg også noen tanker om hva som er mer eller mindre hensiktsmessige tilnærminger til risikovurdering, men dette forsøkte jeg å legge fra meg i gjennomføringen av intervjuene. For å klargjøre min forforståelse, valgte jeg å skrive ut mange mulige svar på de ulike spørsmålene i intervjuguiden, og vektlegge hvilke svar jeg forventet meg. På den måten ble jeg også bevisst på å ikke styre intervjuene i retning av mine egne forventninger, men heller følge deltakernes svar.

3.5 Transkribering av intervjuene

Etter hvert som jeg hadde gjennomført intervjuene, gikk jeg i gang med å transkribere dem. Jeg valgte å benytte regler for transkribering tett opp mot det Flick (2021) beskriver i sin bok «Doing Interview Research». Komplette oversikt over de reglene jeg benyttet, finnes i vedlegg 6. Jeg transkriberte ved å lytte til opptakene og notere ordrett det som ble sagt. Der deltakerne nevnte stedsnavn, egennavn eller andre identifiserende kjennetegn anonymiserte jeg det i den nedtegnede utgaven.

I gjennomføringen av intervjuene fikk jeg inntrykk av at de i delene av intervjuet som omhandlet detaljer omkring prosessen med risikofastsettelse, hadde flere av deltakerne både hyppigere og lengre pauser i talen. I tillegg opplevde jeg at de oftere avbrøt sine egne ord og setninger halvveis i disse delene av intervjuet enn ellers. Linell og Bredmar (1996) beskriver slike språklige uttrykk som mulige tegn på nøling eller usikkerhet, men er tydelige på at for å kunne si noe om dette må man også vite noe om den enkeltes generelle talemønster. Fordi ett av mine forskningsspørsmål omhandlet hvordan politiansatte håndterer usikkerhet i forbindelse med risikofastsettelse, anså jeg det som interessant at det også kunne finnes tegn på nøling og usikkerhet i selve intervjuet.

For å ha muligheten til å kunne kode og analysere data om hvordan pauser og selv-avbrytelser opptrådte i de ulike intervjuene, valgte jeg derfor å transkribere pauser, samt markere alle steder der deltakerne avbrøt seg selv. Dette var en møysommelig og tidkrevende jobb, men jeg ønsket å ha muligheten til å kode og analysere pauser i mitt materiale, og valgte derfor denne framgangsmåten. Når jeg transkriberte intervjuene med slikt detaljnivå, medførte det at

alle deler ved et muntlig språk ble notert. Det gjør de transkriberte intervjuene lite leservennlige. I presentasjon og diskusjon av funn i kapittel 4 og 5 har jeg utelatt merking av pauser og selvavbrytelser i utdrag fra intervjuene. Kun der dette har særlig relevans for utdraget, er pausene inkludert. I utdragene har jeg brukt begrepene utøver og utsatt om partene, uavhengig av hva deltakerne selv benyttet. Begrepsbruken varierer mellom politidistriktene og dette grepet bidrar dermed til anonymisering av deltakerne. Der deltakerne benytter internsjargong har jeg satt inn en fotnote, slik at begrepet forklares for leseren.

3.6 Presentasjon av deltakerne

Deltakerne ble tildelt tilfeldige deltakernummer, som ble benyttet i transkribering og analyse av intervjuene. Fordi det kun var seks deltakere, vil jeg ikke benytte de ulike deltakernumrene i presentasjonen av funn. Det var stor variasjon mellom de ulike deltakernes erfaring i politiet generelt, og innen risikovurdering spesielt. Jeg vil videre gi en overordnet beskrivelse av deltakernes karakteristika, egenskaper, likheter og forskjeller. I presentasjonen av funn vil jeg komme tilbake til betydningen av disse.

Av deltakerne som ble intervjuet var det fire kvinner og to menn. Det fins ingen statistikk over kjønnsfordelingen blant risikoanalytikere i det norske politiet. G. Aas (2020) og Bjørkelo et al. (2022) har påpekt at vold i nære relasjoner er et kjønnert fagfelt i politiet, som få menn arbeider med. Ut fra min egen kjennskap til de ansatte i fagfeltet fra 2015 til dags dato, er det en tydelig overvekt av kvinner som bekler disse stillingene. Dette inntrykket baserer seg på kjønnsfordelingen blant risikoanalytikerne i politidistriktet jeg tilhører, i det nasjonale fagmiljøet og i arbeidsgrupper og seminarer jeg har deltatt på. Mitt utvalg i denne studien er dermed noenlunde representativt hva angår kjønn, i forhold til ansatte i fagfeltet. Om noe, kan det tenkes at mennene i min studie utgjør en større andel enn i feltet ellers.

Deltakerne var mellom 32 og 51 år gamle på tidspunktet for intervjuene, og gjennomsnittsalderen var 39 år. De har jobbet mellom 3 og 25 år i politiet, med en gjennomsnittlig arbeidserfaring fra politiet på omtrent 13 år. Den tidligere erfaringen de beskrev i intervjuene omfattet blant annet forebyggende arbeid rettet mot unge under 18 år, generell etterforskning av straffesaker, etterforskning av vold i nære relasjoner, operativt politiarbeid og arbeid på operasjonssentral. Fordi tiden deres i politiet varierte, var det også variasjoner i hvilken erfaring de hadde før de begynte i jobben med risikovurdering. Fem av

de seks deltakerne har arbeidet med operativt politiarbeid, i hovedsak i patrulje og på operasjonssentral, og alle seks har erfaring med etterforskning.

Når det kommer til hvor lang tid de ulike deltakerne har jobbet med risikovurdering og forebygging av partnervold, er det også en stor variasjon. Som nevnt har risikovurderingsverktøyet SARA:SV vært implementert i norsk politi fra 2013. Ingen av deltakerne har erfaring fra pilotprosjekt eller annen utprøving av risikovurderingsverktøyet før implementeringen. Deltakernes erfaring fra risikovurdering ved bruk av SARA:SV varierer fra 3 måneder til 9 år, med et gjennomsnitt på omtrent 3 år og en median på omtrent 1 år og 9 måneder. Alle deltakerne hadde risikovurdering og forebygging av partnervold som hovedarbeidsoppgave på intervju tidspunktet. To av deltakerne hadde også andre arbeidsoppgaver i tillegg.

Alle deltakerne har gjennomført opplæring i SARA-V3, og de har i tillegg fått ulike former for opplæring og innføring i SARA:SV i eget distrikt. Den lokale opplæringen har variert fra at en deltaker fikk utlevert noen PowerPoint-presentasjoner og fikk beskjed om å gå gjennom dem selv, til en annen deltaker som de to første månedene i stillingen fulgte en erfaren kollega tett og hadde vedkommende som mentor. Jeg opplevde alle deltakerne som faglig sterke og kompetente innen risikovurdering av partnervold, selv om det var forskjeller i erfaringen deres.

3.7 Analyse av data

Videre vil jeg beskrive analysen av data i denne studien. Først beskrives tematisk analyse som tilnærming, og deretter hvordan jeg gjennomførte dette i praksis. Jeg vil også gjøre rede for hvordan jeg benyttet programmet NVivo i den tematiske analysen, samt fordeler og utfordringer dette medførte.

3.7.1 Tematisk analyse

Da jeg satte i gang med intervjuene og analysen av dem, hadde jeg ennå ikke tatt noen beslutning om hva som skulle være det overordnede teoretiske rammeverket for studien. Grunnet min nærhet til fagfeltet, hadde jeg et ønske om å gjøre en koding av data fra intervjuene som var empirinær; altså tett på det deltakerne hadde gitt av svar. Disse hensynene gjorde at jeg anså tematisk analyse, slik Braun og Clarke (2006) og Johannessen et al. (2018,

kap. 10) har beskrevet det, som en hensiktsmessig tilnærming. De førstnevnte argumenterer for at tematisk analyse bør bli anerkjent som en egen analytisk tilnærming til kvalitative data. De sistnevnte påpeker at fordi dette er en konkret og forholdsvis lettfattelig måte å analysere data på, er det også godt egnet for studenter. De er videre enige om at tematisk analyse er godt egnet dersom man ikke har noen klar teoretisk forankring (ennå). Dermed er dette en godt egnet metode dersom man ønsker en datadrevet koding av data, uten forhåndsdefinerte koder eller tema. En slik tilnærming regnes som induktiv (Braun & Clarke, 2006).

For å holde meg innenfor rammene av en masteroppgave, har jeg valgt å legge meg relativt tett opp mot beskrivelsen av tematisk analyse hos Johannessen et al. (2018). På noen punkter har jeg beriket det med betraktninger fra Braun og Clarke (2006) sin mer omfattende tilnærming. Felles for dem er at de fremhever at en tematisk analyse aldri vil følge et slikt skjematisk oppsett, men i praksis vil inneholde mange runder fram og tilbake mellom de ulike fasene (Braun & Clarke, 2006; Johannessen et al., 2018).

Den tematiske analysen starter med at forskeren må gjøre seg kjent med materialet ved å lese gjennom det, men uten å gå i dybden på detaljer. Andre trinn er å gå detaljert gjennom dataene og stille spørsmål til teksten i retning av: Hva handler dette om? Ved å gjøre dette vil forskeren kunne kode data. Johannessen et al. (2018) ønsker å avmystifisere koding av data og definerer det som «å fremheve og sette ord på viktige poenger i dataene» (s. 284). De anbefaler også at man noterer egne refleksjoner mens man koder. Når datamaterialet er kodet, er tredje steg å ordne kodene inn i mer overordnede temaer; det Johannessen et al. (2018) kaller kategorisering. Her ligger fokuset på å finne ut hva ulike koder har til felles, som gjør at de kan grupperes på ulike måter. Ved å gruppere koder på ulike og nye måter, kan forskeren i denne fasen finne uventede sammenhenger. Braun og Clarke (2006) beskriver også denne typen koding og omgjøring til tema, men fremhever i større grad prosessen med å samle kodene i meningsfulle temaer og hvilke hensyn man bør ta ved å for eksempel lage tema med ulike undertema. Den siste fasen i den tematiske analysen handler om å skrive frem resultatene fra den tematiske analysen. Dette presenteres i eget kapittel 4 og 5.

Ved å kode tett på dataene ønsket jeg å være så åpen som mulig for nye fortolkninger. I både gjennomføringen av intervjuene og den påfølgende analysen var jeg avhengig av egen forståelse av datamaterialet. Det innebærer at kodene og temaene ikke var noe som lå og ventet på meg, men noe jeg aktivt skapte i arbeidet med dette materialet (Skilbrei, 2019). Når

jeg kaller min koding empirinær, innebærer det at jeg ikke på forhånd hadde en forhåndsdefinert kodebok. Like fullt vil jeg ha hatt klar påvirkning på hva som til syvende og sist blir stående som funn i denne studien, fordi kodingen er preget av min forståelse og tolkning (Johannessen et al., 2016; Tjora, 2018).

3.7.2 Gjennomføring av analyse

Jeg har selv gjennomført alle intervjuene i denne studien. Det medførte en bedre kjennskap til intervjumaterialet enn jeg ville hatt dersom jeg skulle gjøre en tematisk analyse basert på intervjuer gjennomført av andre. For å ha intervjuene friskt i minne valgte jeg likevel å lese over transkripsjonene før jeg påbegynte kodingen.

Fordi jeg ønsket en empirinær koding og analyse av mine data, samt har erfaring med å bruke dataprogrammer til å systematisere større mengder data, valgte jeg å benytte NVivo. NVivo er egnet til kvalitative studier som krever systematisk strukturering av datamaterialet (Klemp, 2012). Selv om utgaven av NVivo som Klemp benyttet i sitt arbeid var en eldre versjon enn den jeg brukte, er Klemps beskrivelse likevel gjeldende. Hun trekker fram at én funksjonalitet i NVivo består i å merke tekstpassasjer og kode disse med gitte stikkord eller navn. Når dette er gjort kan koder sammenstilles gjennom å gruppere dem. Samtidig vil forskeren ha oversikt over hvilke tekstpassasjer, i hvilke tekster disse kodene opprinnelig stammer fra (Klemp, 2012).

Jeg la de transkriberte intervjuene inn i NVivo og gikk systematisk gjennom alle fra begynnelse til slutt. Samtidig stilte jeg spørsmål til teksten og forsøkte å merke aktuelle passasjer med ett eller flere stikkord som beskrev kort hva tekstpassasjen omhandlet, slik Johannessen et al. (2018) og Braun og Clarke (2006) beskriver kodingen. Før jeg begynte denne kodingen, hadde jeg som nevnt ingen forhåndsdefinerte koder. Jeg lot datamaterialet «snakke» til meg, og valgte koder ut fra det. Likevel var det åpenbart allerede fra utarbeidelsen av intervjuguiden at noen tema ville dukke opp i intervjuene; for eksempel opplæring i risikovurdering, tanker og refleksjoner omkring risikofastsettelse og samarbeid med andre. Selv om disse ikke fungerte som forhåndsbestemte koder før jeg satte i gang, hadde jeg dem i bakhodet. Jeg fant raskt at det virket meningsfylt å inkludere disse temaene i kodingen, basert på svarene jeg hadde fått. I tillegg til å kode ut fra det jeg fant i de transkriberte intervjuene, satte jeg også inn fortløpende kommentarer i teksten der jeg selv hadde refleksjoner tilknyttet det deltakerne hadde svart.

I kodingen av de første to intervjuene hadde jeg opprettet 55 unike koder. Jeg opprettet likevel noen nye koder til og med sjette intervju, fordi deltakerne ga svar jeg opplevde at de tidligere kodene ikke dekket. Da jeg hadde kodet alle intervjuene, var det opprettet totalt 67 unike koder, som til sammen var benyttet 1635 ganger. En del av kodene var delvis overlappende eller viste til tema som var nært beslektet.

Neste ledd i prosessen var å samle kodene i tema, slik at jeg fant noe som fungerte som fellesnevner for dem. Som tidligere nevnt er dette det Johannessen et al. (2018) beskriver som kategoriseringsfasen, der «*formålet er å sortere de kodede dataene i mer generelle kategorier*» (s. 304). Jeg opplevde denne fasen som utfordrende, og måtte flere ganger erkjenne at kodene i NVivo dro meg i en kvantitativ retning, der jeg ble sittende å telle hvor mange ganger ulike deltakere hadde sagt ulike ting. Det kunne selvsagt være av interesse, men jeg erfarte at denne tilnærmingen gradvis bidro til at jeg mistet søkelyset på deltakernes refleksjoner omkring risikovurdering. For å hente meg inn valgte jeg å ha problemstillingen og forskningsspørsmålene foran meg i det videre arbeidet med kategorisering, slik at de kunne guide prosessen (Johannessen et al., 2018). Selv om bruken av NVivo ikke var problemfri for min del, gjorde det arbeidet med å finne tilbake til relevante utdrag fra intervjuene relativt enkelt. Den detaljerte kodingen gjorde at programvaren med letthet lot meg finne tilbake til ulike deler av intervjuene.

Siste trinn i den tematiske analysen er som nevnt å skrive frem resultatene (Braun & Clarke, 2006; Johannessen et al., 2018). Jeg gjorde det ved å la problemstilling og forskningsspørsmål være førende for hvilke tema jeg inkluderte. I tillegg knyttet jeg funn fra datamaterialet sammen med studiens teoretiske rammeverk. Risikovurderingsverktøyene SARA:SV (Kropp et al., 2008) og SARA-V3 (Kropp & Hart, 2015) spiller en rolle fordi disse danner et teoretisk grunnlag for jobben risikoanalytikerne gjør. I tillegg valgte jeg å benytte metaforen sort boks (Latour, 1999) som et analytisk begrep for å undersøke hva som påvirker prosessen med fastsettelse av risikonivå.

3.8 Kvalitet i denne studien

I all forskning er det viktig å kunne vise til god kvalitet og det er flere begreper som benyttes for å beskrive dette. Skilbrei (2019) trekker fram validitet og reliabilitet som kvalitetsindikatorer, mens Tjora (2018) benytter de norske begrepene gyldighet og pålitelighet

for å beskrive samme indikatorer. Johannessen et al. (2016) påpeker at slike kvalitetsindikatorer må vurderes på ulike måter i kvalitativ og kvantitativ forskning.

I kvalitative studier kjennetegnes gyldighet ved at forskningen svarer på de problemstillingene eller forskningsspørsmålene forskningen har som mål å belyse (Tjora, 2018). Dette betegnes som intern validitet hos Johannessen et al. (2016), og beskrives som «*i hvilken grad forskerens fremgangsmåter og funn på en riktig måte reflekterer formålet med studien og representerer virkeligheten*» (s. 230). I denne studien gjøres det rede for problemstilling og forskningsspørsmål, og hvordan semi-strukturerte intervjuer kan bidra til å belyse disse. Intervjuguiden som ble benyttet er også vedlagt (vedlegg 5), og bidrar til å vise leseren hvilke spørsmål som ble ansett som relevante for å belyse problemstillingen i størst mulig grad. I tillegg er det argumentert for at også andre metoder for datakonstruksjon, for eksempel deltakende observasjon, ble valgt bort, selv om det også kunne bidratt til å belyse problemstillingen. Johannessen et al. (2016) viser til Lincoln og Guba (1985) som påpeker at en måte å styrke intern validitet på, er å sikre at forskeren er godt kjent med feltet det forskes på. I tråd med dette kan min posisjon i feltet være positivt for studiens interne validitet.

Ekstern validitet beskriver i hvor stor grad den nye kunnskapen forskningen frambringer er overførbart til andre, lignende situasjoner (Johannessen et al., 2016; Skilbrei, 2019). Der kvantitativ forskning gjerne har som mål å være generaliserbar, snakker man gjerne i kvalitativ forskning om overføring av kunnskap. Med dette menes at forskeren kommer til kunnskap som kan være nyttig ut over det som konkret undersøkes i en gitt studie (Johannessen et al., 2016). For å ivareta ekstern validitet er ett grep å sørge for at deltakerne er representative for gruppen de tilhører (Bukve, 2016). Det er i denne konteksten ikke snakk om statistisk representativitet, men dette må heller forstås som en bredde i deltakernes karakteristika, erfaring og kunnskap. Dette er også i tråd med casesdesignet som denne studien er basert på, fordi en case må sees som et tilfelle av en større gruppe tilfeller (Bukve, 2016).

Jeg har forsøkt å legge til rette for at mine deltakere skal speile politiansatte som risikovurderer partnervold. Det eksisterer ingen oversikt over hva som kjennetegner risikoanalytikere. Dermed er min oppfattelse av representativitet blant deltakerne basert på egen erfaring. I tillegg har jeg bevisst lagt opp til en bredde i utdragene som er presentert i kapittel 4 og 5, ved å fremheve utsagn som viser både likheter og forskjeller.

Med reliabilitet eller pålitelighet menes at det forskeren har kommet fram til er skapt på en pålitelig måte, og at leseren kan stole på resultatene fra studien (Skilbrei, 2019, s. 88). Kvantitativ forskning kan sies å være pålitelig dersom en annen person gjennomfører samme undersøkelse og får samme resultat (Bukve, 2016). Innen kvalitativ forskning, som denne studien, er ikke dette alltid et oppnåelig mål (Johannessen et al., 2016). I denne studien utgjør datamaterialet seks semi-strukturerte intervjuer. I intervjusituasjonen blir kunnskap skapt i møtet mellom forsker og forskningsdeltaker, og den sosiale konteksten har avgjørende virkning på hva som blir sagt og hvordan det sies (Alvesson (2003) gjengitt i Flick, 2021). I tråd med dette vil mine data vanskelig kunne reproduseres av andre, fordi jeg i rollen som forsker vil ha avgjørende innvirkning på dataene. For å styrke påliteligheten i en kvalitativ studie er det dermed mer relevant å redegjøre for forskerens påvirkning på studien (Tjora, 2018).

I dette kapittelet har jeg gått grundig gjennom min posisjon i feltet og hvilke måter denne posisjonen har påvirket studien. Jeg har også vist til ulike valg jeg har tatt i arbeidet med studien, for i størst mulig grad være bevisst egen forforståelse og hvordan denne påvirker studien. Min nærhet til fagfeltet kunne blitt en svakhet, dersom forskningen i hovedsak dreide seg om å bekrefte det jeg hadde forventet. Tjora (2018) argumenterer for at en slik nærhet samtidig kan forstås som en styrke, fordi den gir tilgang til, og forståelse for et felt som kan være lukket for mange. I tråd med dette, mener jeg at min posisjon som insider (Brown, 1996) er en styrke i denne studien. Dette forutsetter likevel at lenge forskningen er transparent, forstått som at den klart gjør rede for de valg som er tatt underveis (Tjora, 2018).

For å ivareta transparens anbefaler Nilssen (2012) at forskeren skriver forskerlogg og nyttiggjør denne når forskningsprosessen skal beskrives. Jeg har benyttet forskerlogg aktivt i arbeidet med denne studien. I tillegg til at det har lettet skrivearbeidet har det også lagt til rette for refleksivitet i hele prosessen, fordi det har tvunget meg til å reflektere over alle valg jeg har tatt. Det har i tillegg vært viktig for meg å gå detaljert gjennom hvilke grep jeg har gjort for å kontinuerlig være bevisst hvilken påvirkning jeg har på forskningen jeg har utført. På denne måten er forskningsprosessen så transparent som mulig.

3.9 Etiske refleksjoner

Som all annen forskning er også denne studien underlagt forskningsetiske retningslinjer. Utgangspunktet for denne studien er retningslinjene som Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora har utgitt (NESH, 2021). Skilbrei (2019) påpeker at etisk refleksjon ikke er en adskilt del av det å drive med forskning, men at dette skal gjennomsyre alle deler av prosjektet. I mitt prosjekt har dette vært noe jeg stadig har kommet tilbake til i forhold til flere aspekter ved studien. Jeg vil her presentere de etiske refleksjonene som har vært særlig framtrædende, da spesielt i tilknytning til personvern hensyn overfor deltakerne i prosjektet.

Rachlew (2010) framhever at noen deler av NESH (2021) er særlig sentrale for insidere. For det første kan kravet om at forskningen skal være fri og uavhengig komme i konflikt med politiansatte som forsker på politiet. I mitt studieløp har jeg ikke opplevd at arbeidsgiver har forsøkt å påvirke hverken tema for denne studien, eller hvilke resultater som skulle komme frem. Likevel kunne det ha satt både deltakerne og meg selv i en vanskelig situasjon dersom studien avdekket svært kritikkverdige forhold. Det har derfor vært viktig for meg å sikre deltakernes anonymitet. For egen del har det å følge de etiske retningslinjene om fri og uavhengig forskning, betydd at jeg hele veien har vært trygg på at jeg ønsket å inkludere eventuelle kritiske funn.

Det andre Rachlew (2010) fremhever er innhenting av informert samtykke, samt at forskeren sikrer at deltakerne forstår at samtykket kan trekkes tilbake når som helst. Som tidligere nevnt benyttet jeg det nasjonale fagmiljøet for å rekruttere deltakere ved bruk av snøballmetoden. I tillegg til mulige utfordringer jeg allerede har drøftet, har dette valget også mulige etiske utfordringer. Det kan ha medført at noen av deltakerne har opplevd press fra sine fagansvarlige til å delta i studien (Skilbrei, 2019, s. 125). Da jeg informerte om prosjektet mitt i fagmiljøet presiserte jeg derfor at deltakelse var frivillig, og det var også opplyst om i informasjonsskrivet jeg sendte ut. I tillegg snakket jeg med deltakerne i forkant av intervjuene og presiserte at deltakelse var helt frivillig, samt at samtykket når som helst kunne trekkes tilbake.

Rachlew (2010) påpeker også at kravet om at forskeren skal klargjøre egen rolle (NESH, 2021), er særlig viktig for insidere. Tidligere i dette kapitlet har jeg gjort rede for egen posisjon, og hvilke valg denne har medført. I transkribering av intervjuene la jeg merke til at

jeg konsekvent omtaler politiet som «vi» og «oss». Dette var noe jeg ikke var bevisst på før jeg lyttet til lydfilene i ettertid. Selv om jeg presiserte min rolle i intervjuene, kan min måte å ordlegge meg på likevel ha bidratt til å gjøre rollen utydelig. Valget om å kommunisere med deltakerne via e-post tilknyttet jobb kan også ha bidratt til å utydeliggjøre skillet mellom meg som politiansatt og masterstudent. Selv om jeg signerte e-postene som student, ser jeg i ettertid at jeg med fordel kunne kommunisert med deltakerne fra en annen e-postadresse.

3.9.1 Deltakernes anonymitet

Siden jeg gjennomførte intervjuer i forbindelse med min studie, har jeg vært avhengig av å lagre enkelte personopplysninger i forbindelse med datainnsamlingen. Det innebar at jeg i forkant av datainnsamlingen søkte om tilråding fra Norsk senter for forskningsdata (NSD)(vedlegg 7) og i tillegg måtte ha en databehandlingsplan på plass før første intervju (Haugen & Skilbrei, 2021). Jeg fikk tilråding om behandling av personopplysninger i oktober 2022 (vedlegg 8). Alle personopplysninger har vært lagret separat på en kryptert minnepenn, og intervjuene ble tatt opp på en diktafon tilhørende Politihøgskolen, i henhold til tilrådingen som ble gitt fra NSD.

Snøballmetoden kan også medføre utfordringer tilknyttet anonymitet. Ved å bruke andre fagansvarlige til rekrutteringen, innebærer det at de fagansvarlige kan få kjennskap til hvem som er villige til å delta i studien. I min opprinnelige søknad til NSD hadde jeg bedt om tillatelse til at de som tilhørte fagmiljøet kunne videreformidle kontaktinfo til mulige deltakere, til meg. Etter innspill fra NSD endret jeg dette til *kun* at mulige deltakere selv kunne kontakte meg direkte. På denne måten unngikk jeg at deres fagansvarlige var informert om at de skulle delta i studien. Likevel har jeg opplevd at deltakerne i etterkant av intervjuet har snakket om det med sine fagansvarlige. Jeg mener deltakerne står fritt til å snakke om sin egen deltakelse, så lenge jeg ikke bidrar til å spre informasjon om dette. Siden jeg vet at noen har fortalt om sitt bidrag til min studie, opplever jeg det som enda viktigere å ha anonymisert alle opplysningene fra intervjuer slik at sitat ikke kan kobles til person.

Risikovurdering og forebygging av partnervold er et forholdsvis lite felt i norsk politi. Dermed øker sjansen for at noen skal kunne bli identifisert ut fra det som legges fram i denne studien. For å kompensere for dette har jeg som nevnt anonymisert intervjuene mens jeg har nedtegnet dem. I denne prosessen valgte jeg også å anonymisere deler av intervjuet der deltakeren for eksempel går i detaljer om organisering på eget tjenestested. Fordi

organisatoriske forhold ikke har vært i søkelyset for denne studien, fant jeg det uproblematisk å utelate det, fordi det forholdsvis enkelt kunne bidratt til å identifisere deltakerne.

4 Presentasjon av funn

«Hvis man skal kvantifisere og sette tall eller bokstav på relasjoner mellom mennesker så tror jeg faren er stor for å rett og slett ta feil. Hvis du baserer det på en utregning eller en kalkyle. Jeg ble fortalt tidlig at du kan ikke bruke sjekklista som en kalkulator for hva som skal stå nederst³ i den, det fungerer ikke sånn. Jeg må kunne prøve å se for meg situasjonene, hvordan de har vært. Hvordan det er hjemme, hvordan forholdet fungerer, dynamikken mellom partene, hva som utløser frustrasjon, sinne, aggresjon eller hva det nå er som er årsaken til at det blir vold. Hva krangler man om? Og dette er ikke matematikk. Det er følelsene som utløser ting, utløser adferd hos menneskene man skal vurdere. Må bruke erfaringer fra eget liv, eget følelsesspekter. Se for seg hva som er fornuftig for en person å gjøre, eller hva jeg tror folk reagerer på.»

Slik beskriver en av deltakerne prosessen med fastsetting av risikonivå i partnervoldssaker. I dette utsagnet fanger deltakeren en del av kompleksiteten og de konkrete vurderingene som ligger bak fastsetting av risikonivå. Vedkommende understreker at det handler om å forsøke å se for seg hva som kan komme til å skje, basert på det vedkommende vet om historikken til paret. Deltakeren trekker også inn at vurderingen understøttes av erfaringer fra eget liv. Dette kapittelet vil kretse rundt ulike aspekter ved risikoforståelsen hos deltakerne i studien.

I dette kapittelet presenteres funn fra intervjuene. I neste kapittel knyttes de sammen med ulike teoretiske begreper presentert i teorikapittelet. Funnene legges fram i tre overordnede tema; 1) risikovurdering som prosess, 2) følger av valgt risikonivå og 3) fagfeltets status. I tråd med problemstillingen som omhandler risikoforståelse hos politiansatte som risikovurderer partnervold ved bruk av SARA:SV, vil førstnevnte tema vies størst plass. Selv om de teoretiske begrepene i hovedsak trekkes inn i neste kapittel, vil de nevnes kort på enkelte steder allerede i presentasjonen av funn. Mest sentralt står funnenes relasjon til risikovurderingsverktøyene SARA:SV og SARA-V3, samt metaforen sort boks og andre nevnte begreper hentet fra aktør-nettverksteori⁴.

For å sikre deltakernes anonymitet, kobles ikke sitatene til konkrete deltakernummer i presentasjon eller diskusjon av funn. Jeg har inkludert sitater fra samtlige deltakere i studien,

---

³ Risikonivå noteres nederst i sjekklista.

⁴ Se kapittel 2 for detaljer om det teoretiske rammeverket.

og de er sitert mellom seks og tolv ganger hver. I gjennomsnitt er hver deltaker sitert åtte ganger. I tillegg henvises det flere ganger mer generelt til utsagn der flere av deltakerne har gitt lignende svar.

4.1 Risikovurdering som prosess

For å kaste lys over deltakernes risikoforståelse i møte med partnervold, er det sentralt å se på hvordan de beskriver ulike aspekter ved risikovurdering som prosess. Opp mot problemstilling og forskningsspørsmål for denne studien, har jeg valgt å avgrense presentasjon av funn til å gjelde fem ulike deler av prosessen. Først presenteres funn som omhandler deltakernes beskrivelse av kartleggingen av risikofaktorer og deretter vil jeg trekke inne forklaringene deres omkring fastsettelse av risikonivå. Etter dette vil jeg se nærmere på hvordan de beskriver kriterier for ulike risikonivå. Deretter presenteres deltakernes håndtering av usikkerhet ved risikovurdering av partnervold, og avslutningsvis trekker jeg inn funn som beskriver praksis omkring risikovurdering uten bruk av SARA:SV-sjekkliste.

4.1.1 Kartlegging av opplysninger

Alle deltakerne ble spurt hvordan de går fram når de fastsetter risikonivå i en sak. Flertallet av deltakere svarte dette åpne spørsmålet med innledningsvis å beskrive kartleggingen av risikofaktorer. Én deltaker beskriver prosessen på denne måten:

«Jeg går veldig grundig til verks. Jeg leser alle dokumenter i sak. Hvis det er mye andre saker med avhør som jeg på en måte forstår kan være relevant, så leser jeg mye der. Jeg blar meg gjennom gamle saker for å finne sakkyndigrapporter. Jeg leser historikk i Indicia⁵, jeg søker litt i åpne kilder⁶. Jeg skriver ikke bare ja, nei, delvis eller ikke relevant, jeg fyller også ut i fritekst, kan du si, hva det er som er bakgrunnen for hvilken bokstav jeg setter på siden.»

En annen deltaker gir følgende svar:

«Når vi får inn en sak så bruker jeg å ta et søk på begge partene. Noterer meg det som jeg vet blir etterspurt i sjekklista. Så jeg noterer meg det som er av interesse der i

---

⁵ Politiets etterretningssystem.

⁶ Et begrep som vanligvis omfatter blant annet Google-søk og åpne kontoer i sosiale medier.

forhold til både STRASAK, SSP, Indicia-meldinger, PO⁷, barn, adresser, ja. Likeledes arbeidstakerregister og folkeregisteret i forhold til skilsmisse, separasjon. Når det er gjort så fyller jeg inn den relevante informasjonen i sjekklista på de plassene det skal, så begynner jeg å lese dokumenter i BL⁸; anmeldelse, avhør, vitneavhør, personaliarapport. Fyller ut den informasjonen som jeg finner i sjekklista, og vurderer da hvert punkt i forhold til om risiko[faktoren] er til stede, eller delvis, eller ikke, eller spørsmålsteget hvis det er noe som jeg ikke finner svar på.»

Deltakerne gir her uttrykk for en grundig gjennomgang av de ulike informasjonskildene som er tilgjengelige for politiet. Lignende beskrivelser av kartleggingen av risikofaktorer går igjen hos samtlige deltakere. Som deltakerne over, forklarer de øvrige deltakerne også at de som regel gjør notater ved hver risikofaktor slik at det kommer fram i sjekklista hva som er relevant for hver enkelt faktor, i tråd med brukermanualen for SARA-V3 (Kropp & Hart, 2015). Jeg tolker deltakernes svar som at jobben med å kartlegge risikofaktorer er noe de gjør på en svært grundig og samvittighetsfull måte.

Sett opp mot begrepet sort boks fra ANT (Latour, 1999), er denne kartleggingen å regne som input; altså den informasjonen som puttes inn i den sorte boksen. Deltakerne beskriver denne prosessen på en klar og tydelig måte, og det støtter beskrivelsene i litteraturen (Justesen, 2020; Winner, 1993) om at input i en sort boks gjerne er kjent.

4.1.2 Fastsettelse av risikonivå

Fordi de fleste av deltakerne besvarte spørsmål om fastsetting av risikonivå med å beskrive kartlegging av risikofaktorer, fulgte jeg opp dette temaet med nye, utforskende spørsmål. Skilbrei (2019) beskriver denne framgangsmåten som «probing», der formålet er å utforske tema deltakerne snakker om. I flere av intervjuene opplevde jeg et skifte i måten deltakerne forklarte seg på, når jeg begynte med probing omkring hva som legges til grunn ved fastsettelse av risikonivå og hvordan denne prosessen foregår. Flere av deltakerne fremsto mer nølende i sine svar og noen sier også rett ut at dette er noe de har et mindre bevisst forhold til. En deltaker, med mange års erfaring innen fagfeltet, er først stille i omtrent fire sekunder, før vedkommende gir følgende svar:

---

⁷ STRASAK, SSP, Indicia og PO er ulike datasystemer som benyttes til å registrere og hente ut hhv. straffesaksopplysninger, straffereaksjoner, etterretningsopplysninger og operative oppdrag.

⁸ BL er politiets datasystem for straffesaksbehandling.

«[Da] må jeg begynne å tenke, og det har man godt av (leende). Nei, men det var derfor jeg hadde lyst til å være med [i studien] også, for å få litt den bevisstgjøringen. For du går jo på autopilot og tenker liksom ikke lengre over hva du gjør, ikke sant.»

Pausen som denne deltakeren har før vedkommende svarer, markerer et avvik i forhold til hvordan hen har svart tidligere i intervjuet, og det kan indikere en usikkerhet (Linell & Bredmar, 1996). Risikoanalytikerens bruker ordet autopilot for å beskrive hvordan vedkommende ikke lengre er helt bevisst på hvilke vurderinger hen gjør. Siden hen gir uttrykk for at noe av motivasjonen for å delta på denne studien var å bli mer bevisst egen tankegang, tolkes det som at hen oppfatter det å gå på autopilot som noe negativt i denne sammenhengen. Også en annen deltaker tar i bruk begrepet autopilot når vedkommende gjør følgende refleksjon i avslutningen av intervjuet:

«Det er rart å sitte og snakke om jobben som du gjør på autopilot (ler). Ja, det blir litt sånn. [...] Jeg resonnerer jo i mitt eget hode, men når du skal si det ut, så blir det liksom så rotete. [...] Det er jo ikke bra å være på autopilot, men autopilot i form av at du tenker jo stille i hodet, men når du skal får det ut så er det liksom... Det høstes så mye bedre ut oppi her enn det gjør når du får det ut (ler).»

Denne deltakeren klargjør sin bruk av begrepet autopilot med beskrivelsen at det er noe som foregår «*stille i hodet*», og dermed er vanskelig å sette ord på. En tredje deltaker, med noe kortere erfaring enn de to foregående, svarer slik når jeg spør om hen opplever å vekte noen risikofaktorer tyngre enn andre i prosessen med fastsetting av risikonivå:

«Bra spørsmål det. [Pause 5,1 sek.] Jeg har sjekklista her. Jeg har ikke reflektert over det så mye før du spurte. [...] Det er vanskelig å svare hva som er viktigst. Det varierer fra sak til sak hva som er viktigst egentlig. Det er det beste jeg klarer å si akkurat nå.»

I likhet med sitatet fra deltakeren lengre opp, er avviker pausen hos denne deltakeren også fra hvordan vedkommende har svart tidligere i intervjuet. Deltakeren sier rett ut at det er vanskelig å svare på, og gir dermed eksplisitt uttrykk for usikkerhet.

Flere av deltakerne ramser opp ulike risikofaktorer de vektlegger i vurderingen av risikonivå. Det som hyppigst går igjen er historikk med voldsbruk i parforhold, og ulike vurderinger

rundt dette, som hyppighet, alvorlighetsgrad og skadepotensial. Vold, rusmisbruk og psykiske problemer er de eneste risikofaktorene fra SARA:SVs femten ulike faktorer som samtlige deltakere trekker fram i intervjuet. Hos alle deltakerne forekommer en slik oppramsing minst én gang i intervjuet. Selv deltakerne trekker fram ulike risikofaktorer, presiserer samtlige som deltakeren over; «*det varierer fra sak til sak hva som er viktigst*». En deltaker uttrykker det slik:

«Har du barn sammen, så vil jo det bli tillagt vekt, fordi at så lenge begge har foreldre retten, så vil man jo ha tilgang på opplysninger om hvor du er. Så det er jo selvfølgelig supersårbart å ha barn sammen. Så tenker jeg også hvor alvorlig volden er, om det er mindre alvorlig vold eller alvorlig vold blir jo ofte vektlagt. Og rus og psykisk helse. Og så kanskje brudd på besøksforbud. Hvis du ikke lar deg regulere av politiet, så er jo det et varseltegn, tenker jeg. Og hvis det er en veldig sterk ambivalens hos den utsatte. Denne konklusjonen som vi kommer til, den baserer seg jo på en måte på en helhetsvurdering av alt det vi har funnet.»

Alle disse beskrivelsene tyder på at input, i betydningen kartlegging av opplysninger som belyser risikofaktorer, er noe deltakerne i studien er bevisste på. Selv om mine spørsmål omhandlet selve risikofastsettelsen opplevde jeg langt på vei likevel at deltakerne har utfordringer med å forklare hva «helhetsvurderingen», som deltakeren over snakker om, rent faktisk består i. En deltaker svarer slik:

«Altså man kommer ikke utenom at det er en skjønnsmessig vurdering. Det er jeg veldig, veldig ydmyk for; at jeg kan gjøre en annen vurdering enn andre. Det var en sånn fin ting som jeg fikk fra han som var fagleder for oss før, for han sa at er du usikker så sett den heller opp enn ned.»

Dette rådet innebærer at hvis risikoanalytikerens er usikker på om en sak har lav eller moderat risiko for ny vold, bør risikonivået settes til moderat. Også andre deltakere beskriver fastsettelsen av risikonivå som en skjønnsmessig vurdering:

Den skjønnsmessige vurderingen, er jo på en måte det samla produktet basert på egen erfaring, både profesjonelt og fra eget liv. Den er basert på erfaring gjennom etterforskning, hva jeg har sett som skjer i verden rundt meg. Den er basert på hva jeg

har blitt fortalt av partene selv, og den baserer seg også på sjekklista som jeg vet er basert på forskning og statistikk på hva som utløser vold. Det skjønnsmessige vurderingen er jo når jeg samler sammen det jeg vet, eller tror jeg vet til et sluttprodukt.

Denne deltakeren har en tydelig oppfatning av at risikonivået baserer seg på en helhetlig skjønnsmessig vurdering, som også innebærer deltakerens egen erfaring, personlig og profesjonelt. Hos et flertall av deltakerne gikk denne typen beskrivelser igjen, men uten at de i særlig grad kunne gi et tydelig svar på hvordan denne skjønnsmessige vurderingen foregikk. To av deltakerne skilte seg imidlertid ut her. De snakket også om helhetlige og/ eller skjønnsmessige vurderinger, men de trakk i langt større grad enn de øvrige deltakerne fram at de aktivt forsøker å se for seg hva som kan utløse nye voldshendelser. Én av de to deltakerne beskriver det slik, når hen snakker om å skriftliggjøre risikonivå i SARA:SV-sjekklisten:

«Jeg tror jo hovedpoenget er at du må få fram hva er det du er bekymret for og hvorfor er du bekymret for det. Hva er det på en måte som er risikoen her. Det må du få frem. [...] Jeg tenker i hvert fall folk burde fått med hvilke risikofaktorer har du avdekket, og hvilke sårbarhetsfaktorer har du avdekket. Hvordan type vold er det, og relasjonen til partene, har de barn. Og i hvilken situasjon er du bekymret for volden, hva er det som gjør at det er høy risiko for vold. Det handler om evnen til å klare å strukturere informasjon da, sammenfatte det. Jeg tror det er en treningssak også da, hvis du gjør det ofte nok da.»

Også i sitatet som innleder dette kapittelet trekkes mye av den samme tankegangen inn. Deltakeren gir uttrykk for at hen må prøve å se for seg situasjonene som har vært, og gjennom dette forsøke å forstå «*hva som utløser frustrasjon, sinne, aggresjon eller hva det nå er som er årsaken til at det blir vold*». Selv om ingen av deltakerne i disse to utdragene direkte bruker dette begrepet eksplisitt, er det etter min oppfattelse *scenariotenking* de snakker om her.

Som nevnt snakker de fleste deltakerne om ulike risikofaktorer i SARA:SV, når de skal beskrive prosessen med fastsettelse av risikonivå. En av de mest erfarne deltakerne trekker også fram at erfaring kan påvirke hvilket risikonivå som velges:

«Jeg tenker at da jeg var yngre, så satte jeg flere opp på høy, enn jeg gjør i dag. [...] Fordi jeg var uerfaren og hadde jobbet lite med voldsutsatte kvinner og de som var

traumatisert på den måten, så tror jeg kanskje jeg vurderte ting høyere enn jeg hadde gjort nå. Nå er jeg veldig bevisst på at jeg prøver å innhente informasjon så objektivt som mulig. Og så blir man jo litt mer sånn dreven og, man kan ikke kalle det kynisk, men man blir i alle fall mer bevisst på å jobbe med det å prøve å ikke bli så påvirket da. [...] Det har vi snakket litt om her da, at når du har jobbet mange år og blir erfaren så blir du litt mer tilbaketent eller litt mer sånn herdet. Som også sikkert kan være med å påvirke den valøren vi setter. Sånn sett, hvor lenge det er lurt å jobbe med dette, det vet jeg ikke (leende). Du får jo liksom erfaring med at ja, ja, men det skjer jo lite alvorlige ting likevel, og at man er litt sånn rolig på det.»

I dette utdraget påpeker deltakeren at risikoanalytikere blir mer herdet med erfaring og opplever at det skjer «*lite alvorlige ting likevel*». I studier av partnerdrap finner man svært ofte historikk på vold mellom partene (Dobash et al., 2007; Vatnar, 2015). Det er likevel slik i Norge at svært få partnervoldssaker ender i drap (Vatnar, 2015). Erfaringer på linje med det denne deltakeren beskriver, kan dermed medføre at terskelen for å vurdere en sak til høy risiko gradvis øker. Det blir dermed en faktor utenfor sjekklistens femten risikofaktorer som kan påvirke risikofastsettelsen.

Deltakerne gjorde grundig rede for prosessen med kartlegging av risikofaktorer, og forklarte seg om en prosess som er i tråd med SARA:SV (Kropp et al., 2008) Funn i denne studien antyder en større grad av usikkerhet når de ble bedt om å forklare seg konkret omkring prosessen med risikofastsettelse. Flere svarer ved å ramse opp ulike risikofaktorer som skal kartlegges, heller enn å gå inn på hvordan disse vektet. De to deltakerne som implisitt trakk inn scenariotenking, skilte seg likevel ut. Tilsynelatende har disse lettere for å beskrive risikofastsettelsen, fordi de kobler det til en prosess der de ser for seg hva som kan komme til å skje, basert på det de kjenner til.

4.1.3 Kriterier for ulike risikonivå

Fordi risikonivået skal baseres på en helhetlig, skjønsmessig vurdering av de femten risikofaktorene inkludert i SARA:SV, har det vært interessant å se på om deltakerne pekte på noen kriterier som kjennetegnet en sak som blir vurdert til et gitt risikonivå. Som nevnt over, var det utfordrende å få konkrete svar på spørsmål om prosessen med risikofastsettelse. Det påvirket også spørsmål som omhandlet eventuelle kriterier for ulike risikonivåer. Flere av deltakerne gir likevel beskrivelser av det de opplever som typiske lavrisikosaker, altså saker

der både risikoen for ny vold i nærmeste framtid, og risikoen for svært alvorlig eller dødelig vold anses som lav. En deltaker sier det på denne måten:

«Jeg opplever jo stort sett at enten så har det vært voldssaker hvor partene avslutter samlivet, eller at de begge hvert fall gir uttrykk for at de er interessert i å snakke sammen for å gå videre. Det er stort sett den jeg opplever at jeg møter, og det er i det der LAV/ LAV-sjiktet, hvor de enten er enige om å avslutte eller den ene parten er klar på at de skal avslutte det.»

Slik deltakeren beskriver disse sakene videre, er det gjerne snakk om en enkeltstående voldshendelse og at partene har brutt med hverandre etterpå. I disse tilfellene virker det å være fravær av rusmisbruk og psykiske problemer hos paret, og volden har heller ikke medført skader. Flere andre deltakere har tilsvarende beskrivelser og det fremstår som at denne typen saker gjennomgående vurderes til lav risiko for både fremtidig og alvorlig vold.

På svarene som deltakerne gir om hva som gjør at de vurderer en sak til høy risiko, er derimot svarene mer ulike. Det virker å være enighet om at deltakerne i utgangspunktet vektlegger om tidligere voldsbruk har medført alvorlige skader eller hatt stort skadepotensial, men også ulike psykososiale faktorer ser ut til å kunne spille en rolle her. I sin beskrivelse av hvilke faktorer som typisk kan forhøye risikonivået, gir en deltaker følgende beskrivelse:

De sakene der vi har kanskje tredje saken på samme paret, vi vet det er rus og psykiatri, så øker jo risikoen. De er fortsatt sammen, de kommer til å være sammen, de ønsker å være sammen, og volden kan kanskje ikke være den mest alvorlige, men over tid og med for eksempel rus og psykiatribakgrunn, så vet man jo aldri. Så da blir det jo fort at du trekker en konklusjon om at dette forhøyer risikoen. Det sammensatte psykososiale og sårbarhetsfaktorene som da vi skal prøve å beskrive i sjekklista da. Men det handler også litt om kunnskap om paret og erfaringen en har med dem.»

I den grad det er enighet blant deltakerne i denne studien, virker det som at en kombinasjon av (alvorlig) voldshistorikk, rusmisbruk og psykiske problemer ofte resulterer i at risikoanalytikerens vurderer risikonivået som forholdsvis høyt. Beskrivelsene kan likevel variere forholdsvis mye, og det kommer særlig tydelig fram når deltakerne blir bedt om å beskrive en sak de har jobbet med, der fastsetting av risikonivå var utfordrende.

To av deltakerne beskrev saker som hadde mange likhetstrekk. I begge de beskrevne sakene var det snakk om par med felles barn og konflikt om samvær. Det dreide seg om mannlige utøvere som hadde lite eller ingen historikk med fysisk vold mot partner eller andre personer. Den ene utøveren hadde ingen voldshistorikk i det hele tatt, mens den andre var bøtelagt for å ha «dasket» utsatte med et klesplagg. Begge utøverne ble imidlertid oppfattet som svært konfliktskapende og vanskelige å regulere for både politiet og ulike deler av hjelpeapparatet, og de var i perioder ilagt besøksforbud overfor utsatte og barna sine. I tillegg var det kjent at utøverne i begge tilfellene hadde økonomiske utfordringer. I begge sakene ble risiko for ny vold i nærmeste framtid vurdert til moderat. Risiko for svært alvorlig eller dødelig vold var derimot vurdert til lav i den ene saken, og høy i den andre.

Den ene utøveren hadde over tid framsatt svært detaljerte, grove trusler om å skade og drepe utsatte overfor både deres felles barn og politiansatte. Deltakeren gir følgende beskrivelse av vurderingene som ble gjort i saken:

«Det var i forhold til hva truslene gikk ut på. Grunnen til at den ble satt til høy var at vi ante ikke hva han var kapabel til. Følte litt at han var en tikkende bombe. Hadde vel en magefølelse på at det er veldig mye verbalt, men jeg har aldri møtt en sånn som aldri har moderert seg i forhold til hvem han snakker med. [...] Han ville ikke ha noe hjelp, det var alle andre det var et problem med. Så tenker jeg at det er ikke bestandig det er den som utøver den styggeste volden som er den som er farligst. Jeg følte at dette her var en trykkoker, ut fra samtale jeg har hatt med han og hva han faktisk greier å lire ut av seg i samtaler med det offentlige, så er det liksom: hva skal til for at det tipper over, for at ord blir til handling?»

Så den kom ut på høy og det var fordi at det var en del spørsmålstegn i sjekklista. Vi visste ikke hva han kunne være kapabel til. Så det er lettere når de på en måte faktisk gjør noe fysisk. For da vet du hva de er kapable til, og ofte så går det i det samme. Men de som ter seg på en sånn måte at alle reagerer på dem, så er det liksom: hva skal til? Og så mistet han jo jobben og så måtte han flytte fra boligen sin, så det var liksom summen av masse i løpet av et år som gjorde at det ble en høy-sak. For voldshendelsen var jo egentlig bare en sånn dask, men det var summen av mye som var usikkerheten på hva han faktisk kunne gjøre da.»

Den andre utøveren hadde over tid kommet med gjentatte, alvorlige trusler mot utsatte og svært mange aktører innen hjelpeapparat og rettsvesen, inkludert sin egen advokat. Deltakeren beskriver begrunnelsen for valg av risikonivå på følgende måte:

«Den har vært veldig vanskelig å jobbe med fordi der kommer det elementet inn at han har aldri gjort noen ting før, men han går langt over streken i forhold til hva vi ville tenkt at vanlige mennesker gjør da, i de konfliktene han er i. Og alle de vi prater med som er knyttet til rettsvesenet, som har vært inne til avhør hos, de gir uttrykk for stor frykt da. Så enkelte har omtalt utøveren som en tikkende bombe. [...]

Der ligger risikoen for vold i nærmeste framtid på moderat og alvorlig/ dødelig vold ligger på lav. Og bakgrunnen der det er at mange av de viktigste risikomomentene; tilstedeværelse av rusmisbruk er det ikke. Det er fravær av psykisk sykdom. Det er fravær av tidligere vold. Han forholder seg i det store bildet til besøksforbud når han har vært ilagt det.

Deltakeren beskriver videre at på grunn av stor usikkerhet har vedkommende drøftet denne saken med mer erfarne risikoanalytikere i et annet politidistrikt, blant annet for å få bistand til å vurdere risikonivå.

Det vi snakket om, jeg og de [risikoanalytikere i annet politidistrikt], var jo at dette kunne fremstå som en sånn sak hvor det enten ikke skjer noen ting, helt til det vil skje noe, og da skjer det noe ordentlig alvorlig. [...] Da han ble pågrepet sist så var han jo så avvikende i adferden sin at de først rustestet han for å se om han var rusa, noe han ikke var. Og så begynte de og lure på om de måtte ta en prejudisiell observasjon⁹ av han for å se om han var psykisk syk fordi han var så sint, og han ytret så mye hat. Altså det begynte å grense inn mot vrangforestillinger da, og paranoia ut fra at alle var ute etter han.

[...] Og så sitter vi her med et helt annet utgangspunkt og vurderer uttalelsene hans, men vi vurderer også masse andre ting. Og så jeg har opplevd at stort sett alle de andre

---

⁹ Betegnelse som innebærer at en rettsoppnevnt psykolog eller psykiater gjør en innledende vurdering av mistenkte, med henblikk på om det bør gjennomføres en fullstendig observasjon for å belyse f.eks. om mistenkte er strafferettslig tilregnelig (Straffeprosessloven § 165, fjerde ledd).

vi har pratet med utenfor politiet, men også en del politifolk, opplever jo dette som veldig høy risiko. Mens jeg og de andre som har sittet med risikovurdering har jo stort sett vært ganske enig i at vi tror ikke risikoen for vold er så forskrekkelig høy her, egentlig.

I disse to, forholdsvis like sakene, er vurderingene og vektingen av risikofaktorer forskjellig. Dermed vurderes den ene saken til høy risiko for svært alvorlig eller dødelig vold, mens den andre vurderes til lav risiko. Det er samtidig interessant å se at deltakerne gir uttrykk for tvil av mange, lignende årsaker, der den mest fremtredende er fraværet av fysisk vold. Det er dermed tydelig at selv om risikonivået som velges er ulikt, finnes det klare likheter i prosessen med risikovurdering. Begge deltakerne trekker inn ulike risikofaktorer i sin beskrivelse av sakene og de trekker også implisitt inn ulike trekk ved scenariotenkning. For deltakeren som vurderte sin sak til lav risiko, vektlegger vedkommende i større grad de risikofaktorene som er fraværende, enn de som er tilstede. For deltakeren som vurderte saken til høy risiko er dette motsatt. Vedkommende har her vektlagt de relativt få risikofaktorene som var til stede, heller enn de som var fraværende.

Et annet interessant funn er at begge deltakerne forklarer at de har fulgt opp disse sakene over lang tid, i begge tilfellene over 12 måneder. I oppfølgingen er det særlig kontakten med utøverne som har vært sentral. Dermed ser det ikke ut som variasjonen i fastsatt risikonivå har ført til ulik håndtering av risiko i disse konkrete sakene. Jeg kommer senere tilbake til hvilke følger deltakerne forklarer at valg av risikonivå har for videre håndtering av en sak.

I forlengelsen av at deltakerne hadde utfordringer med å beskrive konkret hva prosessen med risikofastsetting består i, fremstår det også som at det er vanskelig å beskrive kriterier for ulike risikonivå. Flere av deltakerne beskriver trekk ved typiske lavrisikosaker, og det er langt på vei også enighet om at høyrisikosaker har fellestrekk. Likevel illustrerer eksempelsakene til to av deltakerne at det forekommer store forskjeller i vurdering, selv om sakene i seg selv har mange likhetstrekk. Vurderingene i begge disse sakene hadde medført stor usikkerhet for risikoanalytikerne.

4.1.4 Håndtering av usikkerhet

Risikovurdering av partnervold krever komplekse vurderinger og høy kompetanse om partnervold (Kropp & Hart, 2015). Flere av deltakerne gjentar gjennom intervjuene at

vurderingene er ulike fra sak til sak. Foruten de typiske lavrisikosakene som er beskrevet over, fremstår det som om risikoanalytikere i forskjellig grad må forholde seg til usikkerhetsmomenter i et flertall av sine saker. Underveis i intervjuene stilte jeg flere spørsmål som omhandlet både ulike kilder til usikkerhet i sakene deltakerne jobbet med, og ikke minst hvordan deltakerne håndterte denne usikkerheten.

Manglende og motstridende informasjon gikk igjen når deltakerne beskrev hva som kunne lede til usikkerhet når de skulle vurdere risiko for ny vold. En av de ferskeste risikoanalytikerne beskriver det på denne måten:

Jeg har ikke vurdert så veldig mange enda, men jeg har vært borti et par hvor saken fremstår veldig tynn. Saken ble henlagt med en gang, for det er ikke noen god straffesak, ingen av partene fremstår mer troverdig enn den andre. [...] Ingen av dem har spesielt lyst til å snakke med oss og partene opplever ikke at de har noe problem, sånn at du har ikke mye mer å gå på der heller.

Deltakeren forteller videre at den utsatte hadde fått en skade som hun hadde fortalt til politipatruljen på stedet at skyldtes vold fra utøver. I avhør, og i samtale med risikoanalytiker i ettertid sier den utsatte derimot at hun løy om volden i det innledende avhøret. Utøveren hadde ti år tidligere blitt dømt for vold mot den utsatte. Deltakeren forteller at disse motstridende opplysningene gjorde det vanskelig å sette risikonivå:

Jeg tok med meg den dommen som var avsagt for ti år siden og så i forbindelse med den nye saken at kranglingen handlet om det samme. Det var det samme scenarioet som han ble dømt for før, som det handlet om i den nye saken. Og det var også rus involvert. De drikker litt alkohol det paret der. Sånn var det tidligere og sånn var det nå, og da landet jeg på en moderat vurdering på dem, selv om den var litt vanskelig å sette. [...] De forholdene som lå til grunn for saken, de vedvarer jo. Det er jo et par som fortsatt drikker alkohol og som fortsatt krangler om de samme tingene.

Også opplysninger som gjør at risikoanalytikeren er i tvil om hvem som er utøver og hvem som er utsatt, oppleves utfordrende. En deltaker forteller at når denne problemstillingen dukker opp samtidig som det er lite opplysninger, gir det utfordringer med å vurdere risiko:

«Vi har ikke noe historikk på de to, men jeg har mange lignende saker hvor det er litt sånn hvem er hvem, egentlig? Hvem er utsatt og hvem er utøver? Men i den saken her så er det ingen ting på dem, annet enn rus.»

Deltakeren forteller at begge parter var så ruset da politiet var på stedet at ingen av dem ble avhørt. Fordi ingen av partene ble skadet eller ønsket å medvirke til straffesaken i ettertid, ble det ikke gjennomført flere etterforskningskritt. Ingen av partene ønsker kontakt med risikoanalytikeren heller, og dermed får hen ingen flere opplysninger. Dermed skaper saken usikkerhet på to måter; både usikkerhet om hvem som er utsatt og utøver, og i tillegg en usikkerhet om hva som har skjedd. Fordi det mangler opplysninger, forklarer hen at denne saken vurderes til moderat risiko for ny vold.

En annen deltaker forklarer at når vedkommende får tildelt saker med svært få opplysninger, har vedkommende muligheten til å la være å gjennomføre en risikovurdering:

Så er det de sakene som du bare må si greit, det er ikke nok grunnlag for å foreta en SARA-vurdering, kan jeg for eksempel skrive. Eller også om det er en sak som er henlagt, fordi man anser at det ikke har skjedd noe straffbart, så påvirker det også litt. At man ser at her er det kanskje ord mot ord eller den type saker.

Deltakeren beskriver at når det er store nok mangler i informasjonsgrunnlaget, blir løsningen å la være å risikovurdere, men heller loggføre at denne saken ikke har nok grunnlag for en risikovurdering. Andre deltakere har lignende beskrivelser, og disse vil jeg komme tilbake til i delen som omhandler risikovurdering uten bruk av skjema.

Flertallet av deltakerne beskriver at de diskuterer saker med en kollega, dersom de er i tvil om hvilket risikonivå saken bør ha eller hvilke tiltak som er aktuelle. Det er ingen av deltakerne i denne studien som rutinemessig drøfter risikonivå med kolleger. De beskriver likevel opplevelsen av å tilhøre et fagmiljø der det er lett å finne noen å drøfte tvilstilfeller med. To av deltakerne vektlegger særlig behovet og muligheten for å drøfte saker med noen som har god kompetanse:

«Jeg tror nok at stort sett så fastsetter jeg den [risiko]valøren på egen hånd ja. [...] Jo, å jobbe alene... Men jeg føler på en måte at jeg jobber aldri helt alene. Jeg er veldig

privilegert, og jeg har tilgang på kolleger med masse kompetanse som har jobbet like lenge og lengre enn meg i det fagfeltet her. Så det er en trygghet da, uansett, tenker jeg.»

«Også opplever jeg at i de sakene hvor jeg er i tvil, da ber jeg om hjelp. Og da har jeg behov for å sparre med noen som er bedre enn meg. [...] Så i en sak nå for halvannen uke siden så brukte jeg faglederen min, og så brukte jeg en kollega i samme GDE¹⁰, og så brukte jeg folk fra [annet politidistrikt].»

Flere av deltakerne forklarer også at dersom de er i tvil om hvordan risikonivået er, tar de ofte kontakt med partene som saken omhandler. Slik dette beskrives, styrker det risikoanalytikerens informasjonsgrunnlag og fører i tillegg til at partene har noen å henvende seg til i ettertid dersom de skulle ønske det:

«Er jeg nok i tvil så tar jeg en telefon og prater med dem. Og, så klart, alle kan jo lyve så det renner av dem, men du får jo en følelse av hvem du snakker med. Og det er ofte når du ringer fra politiet og forteller hva du jobber med og er litt på tilbudssiden så kommer det en del informasjon. Og det kan jo være med på å både senke og forhøye. [...] Og mange takker jo for at jeg ringer, men har det greit. Og da har de i hvert fall en kontaktperson hvis det er noe de ønsker å prate om. Og da er det ofte lettere å kvitte seg med saken uten videre oppfølging.»

En annen deltaker forklarer at hen særlig opplever at en slik kontakt med partene kan gi informasjon som bidrar til å vurdere risiko for alvorlig vold, ved at risikoanalytikerens får innsikt i den utsattes frykt for ny vold:

I de sakene hvor jeg er usikker på om jeg tror det kan bli alvorlig vold eller ikke, så opplever jeg at det er veldig nyttig å prate med partene. På den ene siden opplever jeg at det er viktig å få den utsattes opplevelse av hva vedkommende er redd for. Men da prøver jeg også å tvinge fram en konkretisering da, av frykten deres. [...] Og hvis det er sånn at de ikke på en måte klarer å si noe annet enn at jeg er redd for utøver fordi du vet aldri, da er det til hjelp for meg da. Fordi da opplever jeg at hvis de hadde hatt en

---

¹⁰ Geografisk driftsenhet

reell frykt for å bli drept, eller at utøver skal oppsøke de og utsette de for grov vold, så vil de kanskje gjerne si det. De vil uttale det. Mens det usikkerhetsmomentet at: «du vet aldri». Da opplever jeg at da er de skremt, de er redde, men de er mer redde for uvissheten enn at de er redde for grov, konkret vold da.»

I sine beskrivelser av jobben med risikovurdering av partnervold, kommer deltakerne inn på flere ulike kilder til usikkerhet. Manglende og motstridende informasjon virker å være noe risikoanalytikerne regelmessig må forholde seg til i sin arbeidshverdag. Deltakerne håndterer usikkerheten på måter som varierer fra sak til sak. Alle deltakerne beskriver at de i noen tilfeller drøfter sakene med en kollega, og da framheves behovet for å kunne drøfte saken med noen som har bedre kompetanse enn dem selv. Noen beskriver at de tar kontakt med den utsatte eller utøveren for å få flere opplysninger å basere vurderingen på.

I andre tilfeller «løses» denne usikkerheten med at saken vurderes til moderat risikonivå.

I tillegg er det noen av deltakerne som beskriver at manglende opplysninger i noen tilfeller håndteres ved at saken avsluttes uten noen risikovurdering.

4.1.5 Risikovurdering uten bruk av SARA:SV sjekklister

Når de beskrev hvordan de gikk fram for å risikovurdere partnervoldssaker, ga flere av deltakerne uttrykk for at de også i enkelte tilfeller risikovurderte saker uten bruk av SARA:SV. Slik deltakerne beskrev det, gjaldt det i hovedsak to typer situasjoner. Den førstnevnte var tilfeller der risikoanalytikerne opplevde et stort behov for å få på plass tiltak raskt. En av de mest erfarne risikoanalytikerne, forklarer dette på følgende måte:

«Det er ikke alt sikkert som er i henhold til instruks. Altså ikke noe sånn lovstridig, da, men jeg tar ikke alltid risikovurderinga, altså det skjemaet først. For vi skal jo egentlig starte der, men jeg tenker jo litt sånn man må ha en praktisk tilnærming til ting også. Og for den personen så er det kanskje viktigere, eller ikke kanskje, det er viktigere for den utsatte at hun eller han får innvilget det besøksforbudet enn at jeg har fylt ut et skjema. Så jeg prøver å ha en litt sånn praktisk tilnærming til det da. Hva er det vi ønsker å oppnå? Hvis vi da jobber for sikkerhet, da får vi prøve å ivareta det, og så kan på en måte rammene falle på plass når tiden er inne for det da.»

Her legges det størst vekt på at for den utsatte er det viktigere å få på plass tiltak, enn at risikoanalytikeren bruker tid på å fylle ut et skjema først. En annen deltaker beskriver at hen

har jobbet sammen med en kollega i en sak med alvorlig voldsbruk, og at de har fulgt opp partene over tid uten å fylle ut sjekklister. Risikoanalytikerens beskrivelse av den regelmessige kontakten også medførte stadig nye opplysninger som var relevant for risikovurderingen, slik at vurderingen opplevdes som mer dynamisk:

«Der startet jeg med å jobbe med skriftlig materiale, men kalte inn til samtale ganske fort. Og vi satte jo en risiko ganske fort, men jeg fullførte ikke noen sjekklister før i går. Selv om jeg har hatt saken i to måneder og fulgt opp de partene. Litt fordi at arbeidet har vært kontinuerlig hele tiden, det kommer nye opplysninger, du får vite litt mer og litt mer etter hvert som du snakker med dem. Så det ble litt mer dynamisk kanskje.»

Selv om deltakeren forteller at hen har fulgt opp partene i to måneder og kun fylt ut sjekklister nylig, er vedkommende likevel klar på at det ble satt risikonivå ganske tidlig. Det er dermed ingen klar sammenheng mellom utfylling av SARA:SV sjekklister og fastsetting av risikonivå.

Den andre typen situasjon der deltakerne gjør risikovurdering uten å benytte sjekklister, handlet derimot om handlemåte dersom det var flere saker enn risikoanalytikerne hadde kapasitet til å vurdere. Av utdragene under framkommer det at hos noen av deltakerne skjer denne vurderingen som en del av daglig drift, fordi det alltid er for mange saker:

«I saker der vi velger å ikke foreta en skriftlig risikovurdering, eller avslutte uten å legge inn et SARA:SV-skjema, så har vi alltid risikovurdert sakene ved å ta en sjekk. Vi sjekker alle saker. Så alle saker blir vurdert uansett. Det gjør de. Det er ingen saker vi bare legger i skuffen uten å ha sett på dem. Det er mer den skriftligheten som vi på en måte må velge bort.»

«Alle saker blir jo lest. Så en vurdering blir jo på en måte tatt i alle saker. Alle saker registreres. [...] La oss nå si at du ikke gjennomfører sjekklister en gang da, så protokollerer man det og hvorfor. Så alle saker blir lest gjennom, med en begrunnelse for hvorfor vi ikke går videre og hvis vi går videre med den så er det jo greit for da fortsetter vi å jobbe med den.»

Deltakerne er her tydelige på at de gjør de samme undersøkelsene som i saker der de fyller ut sjekklister, men skriftligheten «velges bort». I beskrivelsene deltakerne videre gir, er det

tydelig at de sakene som avsluttes eller legges bort uten at det er fylt ut en sjekkliste, som regel er sammenfallende med beskrivelsene av typiske lavrisikosaker, beskrevet tidligere i dette kapitlet.

I tillegg til disse to situasjonene, gir noen av de mer erfarne risikoanalytikerne uttrykk for at de ofte fyller ut sjekklista «i hodet» når de leser en sak, og at de dermed mister motivasjon for å fylle ut sjekklista på papiret i ettertid. Det trekkes da inn at dette som regel likevel gjøres, fordi det er et krav at det skal registreres.

«Det er jo der kanskje (ler) at motivasjonen er ikke så god lengre på selve vurderingene. Men de er jo hele grunnlaget for jobben man gjør. Men ofte så setter vi i gang tiltak før vi har fått skrevet vurdering. [...] Du har ikke tid til å sette deg ned å skrive en SARA før du skal for eksempel ta en samtale eller dele ut en alarm, eller ha noe tverrfaglig samarbeid. Den sjekklista den tar jo vi først i hodet uansett, for vi vet jo hva vi skal se etter. Slik at den er på en måte ferdig i hodet. Å sette seg ned og skrive den da kan være litt utfordrende og så kan man kanskje utsette det litt da, ikke sant, fordi man tenker at jo, men jeg har jo egentlig gjort det. Særlig for oss da, som har jobbet med det i noen år. Men jeg vil jo tro at for sånne som er yngre og som ikke har så lang erfaring så tenker jeg at det er helt supert å få tid til å sette seg ned og skrive en vurdering. Og jeg tenker at det skal jo være tid til det.»

Deltakeren forklarer at vedkommende uansett gjør risikovurderingen i hodet, og det oppleves nærmest som en ekstraoppgave at dette i tillegg skal fylles ut i sjekklisten. Sist i utdraget antyder deltaker at dette også handler om at det ikke alltid er tid til å fylle ut sjekklistene. En annen erfaren risikoanalytiker reflekterer over at det å fylle ut skjemaet kan ha positive sider, selv om det kan oppleves som noe vedkommende gjør av statistikkhensyn:

Jeg vet ikke helt hvordan det ville ha vært å jobbe med det uten og hatt kurs i det da. Så jeg føler ikke det samme behovet for å bruke det skjemaet nå. Nå gjør jeg det bare fordi [fagansvarlig] skal føre statistikk (leende). [...] Og så føler jeg av og til at det er viktig for fremtiden hvis noe skal skje. Vi skal ha ryggen fri hvis noe skjer. At vi kan si: «ja, men vi har forsøkt, vi har gjort sånn og sånn.» Kan jo være litt feil motivasjon da, tenker jeg. [...] Du tar jo systemsjekk og man gjør jo alle undersøkelser uansett, så det handler jo ikke om at vi ikke gjør det. Men det er klart at av og til så kan jo det skje at

du plutselig fanger opp et eller annet selvfølgelig som du kanskje ikke gjorde med en gang da. Så det er jo en kvalitetssikring, tenker jeg da, på det du har gjort. Og hvis du har allerede håndtert en sak ferdig omtrent før du har begynt på sjekklista, så er det jo en kvalitetssikring da for å på en måte se at du har tenkt eller gjort riktig. Og det er jo aldri for sent å omgjøre på ting eller ta ny kontakt eller begynne å jobbe med en sak da.

Foruten at det føres statistikk over vurderingene, trekker deltakeren også fram at det å fylle ut sjekklisten bidrar til å kvalitetssikre vurderingene fordi det kan skje at hen fanger om opp noe som ikke ble oppdaget da vedkommende vurderte risikoen i hodet. I tillegg trekker hen fram at skriftligheten bidrar til at risikoanalytikerens skal ha ryggen fri hvis det skjer noe.

Årsakene til at det gjennomføres risikovurderinger uten at det fylles ut en sjekkliste er ulike, men alle deltakerne beskriver at dette er noe de gjør i større eller mindre grad. Spennet i beskrivelsene risikoanalytikerne gir av egen arbeidshverdag er stort. I den ene enden står beskrivelser av å grundig og samvittighetsfullt søke etter og notere opplysninger om ulike risikofaktorer. I motsatt ende finner vi beskrivelser av saker som avsluttes med en kommentar og at det ikke er grunnlag for å gjennomføre noen risikovurdering. De færreste av deltakerne klager direkte over arbeidsmengden. Det er likevel utsagn i datamaterialet som peker på at mye av jobben handler om en konstant prioritering og omprioritering, på bakgrunn av både risikonivå og andre faktorer.

4.2 Risikonivåets påvirkning på videre håndtering

Fastsettelse av risikonivå er en sentral del av risikovurderingen som prosess. Dette gjør at det også er naturlig å undersøke om fastsatt risikonivå har noen påvirkning på videre håndtering av en sak, og i så fall på hvilken måte. Satt på spissen kan man tenke seg at dersom valgt risikonivå ikke har noen påvirkning, vil det nærmest være irrelevant å undersøke hva som ligger bak vurderinger om risikonivå.

Alle deltakerne ble spurt hvordan de opplevde at valgt risikonivå påvirket videre oppfølging av saker. Fem av deltakerne trakk fram at i saker der risikoen vurderes til høy var det lokale føringer eller rutiner som satte krav om tiltak, og én påpekte også at de rapporterer på tiltak i høyrisikosaker og at det dermed må følges opp. En av de fem deltakerne beskriver sine rutiner slik:

Ja, det viktigste momentet er at vi er pliktige til å sette i verk forebyggende tiltak hvis det er høy risiko for vold. Hvis det ikke er høy risiko så er i hvert fall min opplevelse at da plikter vi ikke å iverksette noe. Men sakstilfanget mitt er ikke så stort at jeg bare må legge bort saker med moderat og lavt nivå. Jeg har mulighet til å ta en samtale i hvert fall med partene, om ikke annet på telefon da, uansett. Jeg opplever at de i de sakene hvor det er høy risiko så bruker jeg mye ressurser over tid, på å følge opp de sakene. [...] Der skal vi jo på en måte henge på til vi kan si at vi har sett en endring eller at vi opplever at nå kan vi ta en oppdatert vurdering og si at risikoen har sunket. Så det er jo den største konsekvensen: At vi bruker mye ressurser på de sakene hvor det er høy risiko. Og at de sakene med lav risiko, hvis det er mye å gjøre i dem, da legger jeg dem bort ganske raskt hvis det er andre ting å gjøre.

Her beskrives både krav til tiltak i saker med høy risiko, men også at saker med lav risiko raskt kan bli avsluttet hvis risikoanalytikeren ikke har kapasitet. Etter dette utsagnet å dømme vil risikonivået dermed påvirke antallet tiltak som iverksettes og hvor lang tid dette strekker seg over. I tillegg ser risikonivået ut til å lede til at enkelte saker avsluttes uten tiltak. Samtidig påpeker risikoanalytikeren at hen som regel har så god kapasitet at det er mulig å følge opp saker med lavere risikonivå.

Flere påpekte også at det var lettere å få med andre deler av politiet på tiltakene dersom risikoen var vurdert til høy. En deltaker beskriver det slik:

«Ja, jeg har en opplevelse av at det [risikonivå og tiltak] går hånd i hånd. Er det høysaker så ser andre også det. Etterforsker ser det og jurist ser det, og de tiltakene som vi har tilgjengelig da, de blir iverksatt. [...] Og da tenker jeg det spiller en rolle med tanke på å pushe på hos juristen for eksempel. Så har jeg et inntrykk av at vi blir lyttet til. Selv om jeg nok oppfattes som en litt sånn der irriterende mygg rundt øret (-leende), så er det en rolle jeg fint kan ta. Jeg står støtt i det.»

Fra utsagnet å dømme er det tydelig at ikke alle innspill fra risikoanalytikeren tas imot med takk, fordi deltakeren beskriver seg selv som en «irriterende liten mygg». Likevel er deltakeren klar på sin opplevelse av å bli lyttet til. En noe mer uerfaren risikoanalytiker fremhever viktigheten av å lande på «riktig risikovurdering», nettopp fordi det i vedkommendes politidistrikt finnes rutiner for videre håndtering:

«Lander man på en høy-vurdering, så er det en skal-regel hos oss at dette må vi ta videre. Mens det i lav/moderat-sakene er det mer en sånn kan-regel, hvis vi har kapasitet. Når det er sånn, desto viktigere å gjøre så godt man kan for å lande på en riktig risikovurdering der.»

I motsetning til disse utsagnene, beskriver én deltaker at vedkommende er mer løsrevet fra risikonivået som velges. Denne deltakeren gir uttrykk for at det ofte iverksettes flere tiltak høyere opp, men er tydelig på at det kan benyttes tiltak på alle risikonivåer:

«De [risikonivåene] er nå der. [...] Vi setter verdien og gjør vel tiltak som kanskje mange andre distrikter ikke gjør fordi at det er for lav risiko. [...] Altså om det er en LAV-sak så kan det faktisk gå en bekymringsmelding, i forhold til alkoholbruk og kjøring av bil. Og det er sånne tiltak, ikke sant, som vi setter inn selv om det er en ganske lav sak da. [...] Det er jo flere tiltak jo høyere opp risikovurderingen er, vil jeg si. Men det er ikke dermed sagt at det er forbeholdt høy-saker. Vi bruker dem nok litt lavere på skalaen også.»

Det er stort sett enighet blant deltakerne om at saker med høy risiko krever tiltak. Flere av deltakerne beskriver at det oppleves som et paradoks at det nettopp i høyrisikosaker er særlig utfordrende å lykkes med forebyggende tiltak, fordi partene ofte ikke ønsker noen kontakt med politiet. En deltaker fremstår nærmest resignert når vedkommende uttaler følgende:

Jeg opplever også at veldig mye høyrisikosaker, er sånne saker hvor vi bare vet at her er det umulig å komme i posisjon. Det er mye rus, og så merker jeg at jeg kan gi litt opp før jeg har prøvd. Faktisk. Men du bare vet at her kan ting skje, men når du ikke kommer i noen posisjon eller dialog med de som er involvert da. Så det er mange høyrisikosaker som man kanskje ikke får gjort så veldig mye i, selv om vi selvfølgelig er pålagt å gjøre det da.

Deltakeren trekker fram rusmisbruk som en risikofaktor som kan medvirke til at hen gir opp før tiltak er prøvd ut. I den grad deltakerne er enige om fellestrekk ved høyrisikosaker, er det voldshistorikk, rusmisbruk og psykiske problemer som går igjen. Det innebærer ofte at politiet har hatt kontakt med partene i forbindelse med andre oppdrag og straffesaker tidligere,

og i en del tilfeller er både utøver og utsatt tidligere straffet. Når risikoanalytikerne, som representanter for politiet, forsøker å tre inn i en hjelperrolle, opplever de i en del tilfeller å bli avvist. Ut fra beskrivelsene som deltakerne gir, virker dette oftere å være en utfordring i høyrisikosaker enn ellers. I likhet med beskrivelsene av kravet om å fylle ut SARA:SV-sjekkliste, fremheves også her at det er et krav å iverksette tiltak, selv om det er utfordrende å lykkes med disse.

Alle deltakerne i denne studien påpekte at de har kapasitet og mulighet til å følge opp saker som også vurderes til lav og moderat risiko. Flere beskriver denne jobben som givende og påpeker at i slike saker er det ofte færre tiltak som kreves for å forebygge ny vold. En deltaker forklarer det slik:

«Hvis jeg ser at hun kanskje ikke trenger besøksforbud i fare for å bli drept, men disse sju tusen meldingene er ganske slitsomme, eller det der nattlige besøket stadig, eller at det er mye annet som går på livet løs. Det er ikke noe fare for at noen skal bli drept, men det er noe som begrenser livskvaliteten veldig, så iverksetter jeg tiltak der også fordi det koster meg veldig lite. [...] Jeg tenker det er uheldig hvis man utelukkende jobber ut fra [risiko]valør. Jeg tenker at vi har et samfunnsoppdrag hvor vi har forebygging som hovedstrategi, og SARA handler om å forebygge gjentatt, alvorlig, potensielt dødelig partnervold, men du verden så mange som lever med fryktelig nedsatt livskvalitet på grunn av at nåværende eller tidligere partner har en destruktiv, dårlig, virkelig hensynsløs adferd. Jeg mener det er viktig da at i den grad vi har kapasitet til det strekker oss litt ekstra, og også tar tak i de lav- og moderatsakene som vi ikke nødvendigvis ser potensialet for dødelig vold i, men når vi ser at vi kan ved relativt små grep gjøre andre ting da.»

Deltakeren forklarer at det kanskje er litt på siden av hovedformålet med SARA, men at hen likevel klart ser fordeler ved å iverksette tiltak i saker med lavere risikonivå. Slike beskrivelser går igjen hos flere av deltakerne. I disse beskrivelsene har deltakerne en motivasjon ut over det rent kriminalitetsforebyggende aspektet; de ønsker å bidra til å heve livskvaliteten for partene i en sak. I tillegg til deltakeren som er sitert rett over, påpeker også tre andre deltakere hvor heldige de er som tilhører et politidistrikt som har mulighet til å jobbe i andre saker enn de med høy risiko. En deltaker ordlegger seg slik:

«Nei, vi er jo heldige i at vi ikke bare jobber i høyrisiko da, som resten av distriktene ofte gjør. Vi jobber også i lav og moderat, og tenker at så lenge utsatt og utøver vil og vi har et handlingsrom og ser at vi kan gjøre noe, så gjør vi noe. For det er jo for å unngå å få de høysakene. Høysaker er jo mye brannsløkking. [...] Ofte avsluttes de på høy også fordi de ønsker å være sammen og så lenge de løslates fra fengsling så er vi tilbake der igjen.»

Denne risikoanalytikereren påpeker også sammenhengen mellom å iverksette tiltak i lav- og moderatsakene, med å unngå at de eskalerer til høyrisiko. En annen deltaker uttrykker derimot bekymring for at tiltak fra politiet i lavrisikosaker, faktisk kan bidra til å øke risikoen:

«Jeg ser jo at i en del saker så er det kanskje ikke det riktige da; at politiet skal gå inn enda mer enn eventuelt den etterforskningen som har vært. Som også kanskje kan være med å øke en risiko, tenker jeg da, hvis det er snakk om en lavrisikosak.»

Dette viser med tydelighet at det er ulike hensyn å ta når tiltak iverksettes. Deltakerne er langt på vei enige i at risikonivå påvirker risikohåndtering og prioritering av saker. Det er likevel klare utfordringer tilknyttet mer eller mindre rigide krav om iverksettelse av tiltak i høyrisikosaker, i hovedsak fordi partene ofte ikke ønsker kontakt med politiet. Forklaringene deltakerne gir antyder at det oppleves mer virkningsfullt å iverksette tiltak i saker vurdert til lav eller moderat risiko. Et dilemma noen av risikoanalytikerne trekker inn i denne sammenheng, er om tiltak i lavrisikosaker kan bidra til å øke risikoen for ny vold. Selv om risikonivået dermed legger noen føringer, er det mange andre hensyn som påvirker deltakernes vurdering og gjennomføring av forebyggende tiltak.

4.3 Fagfeltets status

Som tidligere nevnt hadde jeg ikke på forhånd tenkt å se nærmere på fagfeltets status. Fordi flere av intervjudeltakerne selv bragte det på banen, ønsker jeg å komme med noen betraktninger omkring statusen fagfeltet har. I diskusjonen av funnene vil jeg trekke inn hvordan det kan tenkes å spille inn på prosessen med risikovurdering og -håndtering.

Innledningsvis i alle intervjuene, spurte jeg deltakerne hvor lang tid de hadde jobbet med risikovurdering av partnervold. I svarene jeg fikk kom det fram at kun to av de seks jeg

intervjuet hadde søkt seg til stillingene på grunn av faglig interesse. Av de fire andre hadde to søkt seg til jobben primært fordi det passet opp mot egen familiesituasjon, og én hadde blitt tildelt arbeidsoppgaven mot sin vilje fordi vedkommende hadde behov for tilrettelegging. Den siste hadde med få dagers forvarsel fått en forespørsel om å reise på kurs og samtidig påta seg ansvaret med å risikovurdere partnervold på eget tjenestested. Sistnevnte gir følgende beskrivelse av sin vei inn i stillingen:

«Hun som skulle på det SARA-/ PATRIARK¹¹-kurset, hun sluttet, så da fikk jeg en henvendelse på en torsdag, litt sånn dult i siden: «Kunne du tenkt deg å ta ansvar for SARA og PATRIARK?» Og så hadde jeg akkurat [...] kommet tilbake fra permisjon og så var det sånn: «Du må svare i morgen!» Så fikk jeg tenkt litt på det (leende) og så tenkte jeg at [...] det her er et fagfelt jeg merker er upopulært. Det er under utvikling. Her kan jeg få mulighet til å utvikle fagfeltet. Jeg kan være med å utvikle hvordan vi skal jobbe med det. Jeg kan gjøre meg litt uunnværlig. Det kan være strategisk lurt. Så jeg svarte ja på fredag, og ble sendt på kurs på tirsdag. Var i utgangspunktet ikke veldig positivt innstilt, men tok det av strategiske grunner. Men det har endret seg veldig, bare så det er sagt.»

Svarene på de innledende spørsmålene ga en klar pekepinn på fagfeltets status. Dette ble også tydelig da jeg avslutningsvis spurte helt åpent om deltakerne hadde noe de ønsket å tilføye. Hele tre av seks deltakere valgte å trekke fram fagfeltets (manglende) status. En av disse, svarer slik:

«Det går på statusen til dette arbeidet. Når jeg var på [SARA-V3-kurs] og møtte de avdelingene som driver med dette profesjonelt... eller profesjonelt... Jeg driver jo med det profesjonelt jeg også. [...] Men det jeg opplever her i [eget politidistrikt] [...] det er jo at dette er en stilling som ingen vil ha. Internutlysningen her lå ute [i lengre tid] før jeg takket ja til den. Og jeg takket ja til den i stor grad fordi at jeg fikk utfordret meg, men det var positivt i forhold til private forhold da. Men det jeg selv opplever er at du er SARA-kontakt. Du kommer ned på piketten¹² og møter patruljetjenesten, så er det sånn der: «Ja, ja hvordan går det, SARA? Har du forbygget noe familievold i dag? Er det noen triste damer der ute som har fått litt juling?»

---

¹¹ Strukturert risikovurderingsverktøy for bruk i æresrelaterte voldssaker.

¹² Pauserommet som benyttes av operative politiansatte som jobber i patrulje.

Det er lavstatus-stilling da, så til de grader. Og det er i hvert fall opplevelsen jeg har av denne stillingen i [eget politidistrikt]. [...] Så tenker jeg at det er forferdelig trasig i forhold til rekrutteringen. Og så er det trasig i forhold til det jeg sa i sted, i forhold til den personlige modenheten da, og i forhold til hva er det de som driver med dette skal stå i som arbeidstakere da. [...] Og min vurdering er jo at det forbyggende arbeidet knyttet til familievold, sånn samfunnsøkonomisk, så er det en av de viktigste jobbene som gjøres. Og da synes jeg at det er et veldig stort avvik da, i forhold til den statusen som man opplever og den lønnssettingen som man opplever enkelte steder da, i forhold til den jobben som gjøres da.»

Deltakeren beskriver her et konkret eksempel på at fagfeltet risikovurdering snakkes ned og latterliggjøres av den delen av politiet som tradisjonelt sett har hatt høyest status, nemlig de operative styrkene (se bl.a. Bjørkelo et al., 2022; Finstad, 2018; Granér, 2014). Deltakerens egen stillings-tittel, «SARA-kontakt», og det at vedkommende tok denne stillingen som et resultat av andre motivatorer enn interesse for fagfeltet, underbygger deltakerens opplevelse av fagfeltets lave status. Hen knytter dette sammen med utfordringer med å både rekruttere og beholde ansatte i stillingene. En annen deltaker beskriver utfordringer med at mange i dette fagfeltet har svært mange andre arbeidsoppgaver i tillegg til risikovurdering av partnervold, og at man derfor ikke lykkes med å bygge et fagmiljø:

Mange av de som kommer hit [fra andre politidistrikt], har vært etterforsker og patrulje og forebygger og... Så det blir bare én ekstra ting i tillegg til alt annet, at det blir liksom ikke dedikert til bare det. Du får ikke rendyrket den fagrollen enkelte steder i landet da, mens noen gjør jo det. [...] Og ja, gjennomgående at mange sier at de må være både psykolog og politi og det er litt vanskelig for det er ikke noen kompetanse man har. Så det er jo ganske mye å kreve av noen da, tenker jeg. Så jeg tenker det må gjøres noe med det for å løfte fagfeltet.

En tredje deltaker trekker samme tematikk videre, ved å framheve sammenhengen mellom anerkjennelsen man får, og muligheten til å ha en «stabilitet i arbeidsstokken»:

«Jeg synes det er viktig å poengtere stabilitet i arbeidsstokken som jobber med dette. Du kan ikke bare blir plassert i en stol og få et par saker og risikovurdere dem og så drar du videre liksom. Det er noe med forståelsen av hva vi holder på med. [...] Og skal du

bli god på det du holder på med så må du jo holde på med det over tid. At det blir stabilitet. At det ikke blir en sånn: «Nei, du kan jo ikke være på vakta¹³ lengre, nei, men da kan du jo jobbe litt på SARA». Sånn kan det ikke være altså. Du må jo ha interesse for det du holder på med, og faktisk se verdien av det du holder på med. [...]

Det blir jo diskutert: «Å, så flinke de var som fant fem gram hasj» og «Oj, det var et bra avhør». Men hva er det vi gjør da? Altså den anerkjennelsen i form av alt i fra tittel, til... Altså «SARA-kontakt», det runger jo veldig. (Ler.) Men nå har vi fått ny tittel. Altså det sier jo ingenting hva en SARA-kontakt er; SARA er jo verktøyet vårt, vi har jo ikke kontakt med SARA, det er liksom sånn, ja. Forebyggende risikoanalytiker er litt mer schwung over, det sier litt mer om hva vi faktisk holder på med. Jeg må si at i utgangspunktet så var jeg skeptisk til å begynne, for jeg måtte begynne med noe annet. Men det er en utrolig givende jobb. Utfordrende, slitsom og morsom. Den har liksom alt. [...] Og når du kjenner at du logger av og føler at du faktisk har gjort noe meningsfylt og gjort noe for noen som på en måte aldri har snakket med noen, eller [...] aldri bedt om hjelp til noe. Det gir en god følelse altså, det gjør det.»

Også denne deltakeren trekker fram stillingstittelen som noe som bidrar til lav status, og er tydelig på skepsisen vedkommende hadde mot å gå inn i stillingen og fagfeltet. Deltakeren framstår som engasjert og nærmest provosert når hen fastslår at det ikke kan være sånn at politifolk settes til å risikovurdere partnervold, bare fordi de ikke kan jobbe operativt lengre. Likevel avslutter hen med å fortelle hvor givende jobben faktisk er, og at følelsen av å utgjøre en forskjell for de som aldri har bedt om hjelp, er god.

Funnene peker på at deltakerne er opptatte av å følge oppsettet i SARA:SV-sjekkliste nøye, særlig når det kommer til kartlegging av risikofaktorer. De har en bevisst tanke rundt de ulike risikofaktorene, men for flertallet er det utfordrende å beskrive hva de helhetlige skjønnsmessige vurderingene konkret består i. Deltakerne som knytter sine vurderinger opp mot scenariotenking, virker å ha lettere for å beskrive selve risikofastsettelsen. Samtlige deltakere beskriver at de håndterer perioder med stort arbeidspress og manglende kapasitet ved å avslutte saker uten risikovurdering. De mer erfarne deltakerne beskriver også en praksis der de risikovurderer «i hodet», og følger opp med tiltak uten at det er fylt ut noen sjekkliste.

---

¹³ Internt uttrykk for avdelingen operative patruljemannskaper tilhører.

På denne måten beskriver de en arbeidshverdag preget av praktiske tilpasninger i spennet mellom å skulle risikovurdere alle saker og samtidig skulle prioritere de mest alvorlige sakene.

5 Diskusjon

I dette kapittelet vil jeg diskutere de ulike funnene opp mot det teoretiske rammeverket beskrevet i kapittel 2. Diskusjonen vil kretse rundt hvordan prosessen med risikovurdering kan forstås som en sort boks. Dette begrepet er hentet fra aktør-nettverksteori (ANT) og benyttet av blant andre Latour (1999) som en metafor for å beskrive en prosess som fungerer så tilfredsstillende at vi ikke forholder oss aktivt til det som skjer inni den sorte boksen. I stede ser vi kun på *input* og *output*, altså det som går inn i og kommer ut av den sorte boksen. Relatert til risikovurdering av partnervold ved bruk av risikovurderingsverktøy som SARA:SV, vil opplysninger om risikofaktorer regnes som input. Disse noteres i sjekklista, slik deltakerne beskriver, og danner dermed grunnlaget for risikovurderingen. Risikonivået og forslag til ulike risikohåndteringsstrategier vil regnes som output, mens prosessen mellom disse to kan forstås som en sort boks. Figuren under illustrerer sammenhengen mellom disse begrepene og risikovurderingene:

Figur 2

Funnene vil i tillegg knyttes opp mot føringer for bruken av risikovurderingsverktøyene SARA:SV (short version) og SARA-V3. SARA:SV er risikovurderingsverktøyet som norsk politi benytter for å risikovurdere partnervold og er dermed det verktøyet som deltakerne i denne studien har erfaring med. SARA:SV baserer seg på en tidligere utgave av SARA-V3, som er et mer omfattende risikovurderingsverktøy. Siden alle deltakerne i studien oppgir å ha gjennomført opplæring i SARA-V3, er det aktuelt å se på dette som et supplement til SARA:SV.

5.1 Risikofastsettelse – en sort boks?

Jeg har tidligere argumentert for at risikofastsettelse ved bruk av SARA:SV kan forstås som en sort boks, slik begrepet benyttes innen ANT. Et flertall av deltakerne i denne studien

besvarer innledende spørsmål om hvordan de fastsetter risikonivå, med å beskrive prosessen med kartlegging av opplysninger som kan belyse ulike risikofaktorer. Opp mot begrepet sort boks, blir de bedt om å beskrive prosessen inne i den sorte boksen, men gir svar som handler om input. Det kan være en rekke forhold som bidrar til dette.

Ved bruk av risikovurderingsverktøyet SARA:SV benyttes en sjekklister på femten risikofaktorer, som må kartlegges før risikoanalytikerens skal ta stilling til risikonivået (Politidirektoratet, 2014). Det er dermed naturlig at flertallet av deltakerne begynner her når de skal beskrive prosessen som leder til fastsettelse av risikonivå. Svarene kan også skyldes at min formulering av spørsmålet ikke var tydelig nok. I lys av den noe mer nølende fremtreden når jeg tydeliggjør spørsmålsstillingen til å gå nærmere inn på den konkrete fastsettingen av risikonivå, er det likevel interessant å se nærmere på andre mulige grunner til at flere av deltakerne beskriver kartleggingen framfor fastsettelsen av risikonivå.

Som beskrevet tidligere, sier flere av deltakerne videre at de opplever å gå på autopilot, og at det ikke er alt de tenker så mye over lengre. Dette er særlig tydelig hos de mer erfarne deltakerne. Dette indikerer at prosessen som finner sted fra kartleggingen av opplysninger, til fastsettelse av risikonivå og forslag til tiltak også kan oppleves som en sort boks også for deltakerne selv. En deltaker beskriver risikofastsettelsen som en skjønsmessig vurdering. På spørsmål om hva vedkommende vektlegger i sin vurdering, ordlegger hen seg slik:

«Jeg prøver på en måte å få hele bildet, basert på historikk og den aktuelle situasjonen. Det er kanskje litt feil å kalle det en skjønsmessig vurdering, for det er jo basert på noe. Men det er egentlig et godt spørsmål. [...] Men jeg synes det er vanskelig å gi et sånn entydig svar på det. For meg har det i hvert fall vært veldig viktig at jeg går grundig til verks. [...] Jeg skal ha god ryggdekning. Og så er jeg på en måte innforstått med at jeg kan oppleve at en av mine kvinner blir drept. Og da er jeg opptatt av at hvis det skjer, så skal jeg ha hatt god notoritet¹⁴ og i hvert fall kunne stå for at på det tidspunktet jeg risikovurderte så var det denne informasjonen jeg hadde tilgjengelig. Dette var det vi visste da, derav denne vurderingen.»

---

¹⁴ I denne konteksten: At det som er gjort, er nedtegnet og registrert, slik at det kan gjenfinnes i ettertid.

Risikoanalytikeren gir uttrykk for at det er vanskelig å gi et «entydig svar», og er i tvil om det blir riktig å kalle det for en skjønnsmessig vurdering, fordi det «er jo basert på noe». Som tidligere beskrevet har SARA:SV opphav innen strukturert faglig vurdering. Denne tilnærmingen til risikovurdering er basert på at forskningsbaserte faktorer kartlegges, men at selve risikofastsettingen beror på en helhetlig, skjønnsmessig vurdering. Jeg kunne med fordel ha fulgt opp med spørsmål om hvordan vedkommende selv forstår begrepet skjønnsmessig vurdering i denne konteksten. Måten deltakeren ordlegger seg på antyder like fullt at hen er usikker på hvordan skjønnsmessig vurdering skal forstås i denne konteksten. Deltakeren slår fast at det er vanskelig å gi et entydig svar, og går deretter over til å beskrive der er viktig for hen å gå grundig til verks og ha notoritet. På den måten går deltakeren fra å forsøke å beskrive prosessen i den sorte boksen, til å gå over til en beskrivelse av input.

Ut fra deltakernes egne beskrivelser, er det dermed mye som taler for at prosessen med risikofastsettelse kan oppleves som en sort boks. Brukermanualen til SARA-V3 fastslår at:

«Det finnes ingen enkel eller objektiv test som fagpersoner kan bruke for å måle hvilke risikofaktorer som er relevante i en gitt sak, eller på hvilken måte disse er relevante. Det er heller ikke mulig å bruke resultater fra vitenskapelig forskning, da denne forskningen er basert på resultater på gruppenivå, og derfor ikke alltid vil være gyldig på individnivå.» (Vatnar et al., 2016, s. 28)

Dette innebærer at det er svært begrenset hvor konkret veiledning risikoanalytikere kan hente fra selve risikovurderingsverktøyet, når det kommer til hvordan ulike risikofaktorer skal vektes i fastsettingen av risikonivå. I tillegg peker dette utsagnet på en åpenbar utfordring med risikovurderingsverktøyet; at valgte risikofaktorer baserer seg på forskning gjort på gruppenivå, mens risikoanalytikerne skal benytte dette inn mot enkelt individer.

Veilederen til SARA:SV er også svært kortfattet i sin beskrivelse av prosessen med fastsetting av risikonivå:

«Etter at risikofaktorene er vurdert og sammenholdt, skal risikonivået for fremtidig partnervold fastsettes uavhengig av om beskyttelsestiltak er iverksatt.»
(Politidirektoratet, 2014, s. 39)

Grunntanken i strukturert faglig vurdering, som risikovurderingsverktøyene SARA-V3 og SARA:SV baserer seg på, er at man har et sett forskningsbaserte retningslinjer som skal

understøtte den skjønnsmessige vurderingen. Det er dermed helt naturlig at brukermanualene tilhørende disse verktøyene ikke oppstiller tydeligere kriterier eller vekting av risikofaktorer, men simpelthen slår fast at: «*Det finnes ingen magisk formel som beregner risiko*» (Vatnar et al., 2016, s. 34). Kanskje kan det likevel bidra til at flere av deltakerne i denne studien har utfordringer med å beskrive prosessen nærmere, og i så måte medføre at den sorte boksen forblir lukket.

5.1.1 Kriterier for risikonivå

I tilfeller der beslutningstakere regelmessig må håndtere situasjoner som ligner på hverandre, viser det seg at disse ofte møtes med rutinepreget håndtering, også i tilfeller der det kan være stor kompleksitet i situasjonene (Knudsen, 2008). Risikoanalytikerne jobber i hovedsak med partnervoldssaker, og det vil derfor være slik at de regelmessig håndterer saker som ligner på hverandre. Siden risikovurderingsverktøyet ikke har noen klar vekting av risikofaktorer, er det interessant å se om deltakerne gir uttrykk for å ha en rutinemessig måte å vekte risikofaktorer på. Det er også interessant å diskutere om deltakernes utsagn kan forstås som en tilpasset utgave av politiblikket. Dette begrepet brukes for å beskrive hvordan politifolk gjennom patruljevirkosomhet lærer seg å se etter avvik ved personer og situasjoner, slik at de kan fange opp mulig kriminalitet (Finstad, 2000, 2013, 2018; Paulsen & Frogner, 2017). Overført til risikovurdering av partnervold, vil et tilpasset politiblikk kunne vektlegge vanlige trekk ved sakene, og dermed bidra til en rutinemessig og mer intuitiv beslutningsprosess.

Flere av deltakerne i denne studien trekker fram noen eksempler på saker de betegner som «typiske lavrisikosaker». Felles for disse er det at det kun er opplysninger om én enkeltstående og lite alvorlig voldshendelse, fravær av rusmisbruk og psykiske problemer hos begge parter, samt at én eller begge parter er klar på at forholdet avsluttes etter voldsepisoden. Også høyrisikosaker virker å ha noen felles kjennetegn, ut fra beskrivelsen deltakerne gir. For det første vektlegges det i disse sakene at det er opplysninger om gjentatte voldshendelser, som enten har medført skade eller hatt stort skadepotensial. For det andre beskriver deltakerne at disse sakene som regel alltid omhandler utøvere og utsatte med store utfordringer tilknyttet rusmisbruk og psykiske problemer. Disse fellestrekkene er langt på vei også funnet statistisk signifikante i studie av partnerdrap i Norge (Vatnar, 2015), og det framstår derfor som fornuftige kriterier.

Leer-Salvesen (2016) trekker vekslers på Freidson (2001) når han viser at det ofte er mer effektivt og tidsbesparende å jobbe rutinebasert med komplekse saker, men at det samtidig kan få uheldige utfall. Risikovurdering basert på strukturert faglig vurdering kan være omfattende og tidkrevende å gjennomføre (Kropp & Hart, 2015). Gjennom beskrivelsen av kriterier for typiske høy- og lavrisikosaker gir deltakerne et stykke på vei uttrykk for at det kan finnes noe standardisering. Dermed finnes også tegn på at det finnes et politiblikk (Finstad, 2000, 2013) som er tilpasset dette fagfeltet. Deltakerne beskriver arbeidsdager preget av relativt stort antall saker. Det kan tale for at en standardisering eller et politiblikk som gir tydelige kriterier for ulike risikonivå, vil være en praktisk strategi for å jobbe hurtigere med sakene. Dersom dette kombineres med at deltakerne har liten bevissthet omkring prosessen med risikofastsettelse, kan det resultere i uheldige utfall i vurdering av saker.

Det er likevel funn i denne studien som også antyder at en slik standardisering ikke nødvendigvis er dominerende. Alle deltakerne forklarer gjentatte ganger i sine intervju at de gjør individuelle vurderinger i hver enkelt sak. I forrige kapittel beskrev jeg saker som to ulike deltakere fortalte om. Disse hadde svært mange fellestrekk, blant annet alvorlige, detaljerte trusler om vold og drap, men tilnærmet fravær av fysisk vold. Begge sakene ble vurdert til å ha moderat risiko for ny vold i nærmeste framtid. Begge utøvere blir beskrevet som «tikkende bomber», og der en deltaker vektlegger at truslene er så alvorlige at risikoen for svært alvorlig vold er høy, argumenterer den andre deltakeren for at utøver ikke har vært fysisk voldelig og at risikoen må anses som lav. Dette illustrerer at beslutningene ikke nødvendigvis er så rutinepregede.

Når de redegjør for prosessen med risikovurdering beskriver disse to deltakerne at mange av de samme risikofaktorene var tilstede i begge sakene. Opp mot metaforen om den sorte boksen kan vi dermed si at deres beskrivelse av input er lik. Selv om det de putter inn i boksen er likt, blir likevel output, i form av risikonivå, ulikt. Noe har med andre ord skjedd inne i den sorte boksen, i prosessen med risikofastsettelsen, som er ulik hos deltakerne.

I utspørringen omkring dette er det åpenbart at den ene deltakeren har vektlagt risikofaktorer som taler for lavere risikonivå; hen argumenterer med at blant annet fravær av fysisk vold, rusmisbruk og psykiske problemer tilsier lav risiko for svært alvorlig vold. Dette til tross for at vedkommende beskriver at utøvers adferd i kontakt med politiet er så avvikende at politiet

først tror han er ruset, før de deretter lurer på om han er psykisk syk, fordi han er så rasende og hatefull. Den andre deltakeren vektlegger derimot de svært grove truslene, sammenholdt med vanskeligheter med å regulere utøver og hans nylige økonomiske problemer. Hen kommer til at det er høy risiko for svært alvorlig vold fordi utøver opplevdes som en «trykkoker» og risikoanalytikerens var usikker på hvor mye som skulle til før ord kunne bli til handling. Begge deltakerne gir uttrykk for stor usikkerhet i forbindelse med risikofastsettelse i disse sakene, og forteller at de har drøftet sakene med kolleger for å få innspill herfra. Usikkerheten deltakerne beskriver i møte med disse sakene kan også forstås som at situasjonene avviker fra politiblikket (Finstad, 2000, 2013) som risikoanalytikerne har utviklet. Når det er (tilnærmet) fravær av fysisk vold og samtidig svært grove trusler, bryter dette med det etablerte mønsteret i slike saker. Dermed utfordrer dette risikoanalytikerne i større grad enn ellers.

5.1.2 Vurderinger i hodet

Samtlige deltakere forklarer at de rutinemessig jobber alene med både kartlegging av risikofaktorer, fastsetting av risikonivå og forslag til tiltak i sine saker. Kun én deltaker beskriver å alltid jobbe sammen med andre på sine saker, men da gjelder det kun ved oppfølging av utøver og utsatt. Kun i saker der de opplever tvil, eller i det som beskrives som alvorlige saker, pleier deltakerne å forhøre seg med kolleger. Flere trekker fram at de i slike tilfeller ofte tar kontakt for å drøfte de mest hensiktsmessige forebyggende tiltakene, og at selve fastsettelsen av risikonivå ikke alltid er tema. Dette medfører at prosessen med risikofastsettelse i hovedsak er en prosess som skjer «i hodet» på risikoanalytikerens, noe som kan bidra til at den sorte boksen forblir lukket.

I brukermanualen til SARA-V3 er det ingen klare føringer for om risikovurdering skal gjøres i team, men ordlyden «*de ansvarlige for risikovurderingen*» benyttes gjennomgående (Vatnar et al., 2016 bl.a. s. 14, 20, 22 og 29). Dette kan antyde at risikovurdering er ment å skulle gjøres av flere i fellesskap. Det finnes ingen tydelige føringer for dette i Politidirektoratets veileder for SARA:SV (2014) eller i SARA:SV brukermanual (Kropp et al., 2008). Det er dermed ikke grunnlag for å påstå at deltakernes praksis avviker fra føringene som er gitt. Fra beskrivelsen som deltakerne gir, er det like fullt tydelig at de opplever at det å diskutere risikonivå har verdi. En deltaker gir følgende beskrivelse av hva hen og kolleger gjør når de er i tvil om risikonivået i en sak:

«Da diskuterer vi. Det må en jo gjøre, tenker jeg. Altså det er jo sånn når du skal til legen og så får du en second opinion. Og det blir jo det samme, altså: «Du har kreft. Hva gjør vi videre?» De diskuterer det jo. Og det er jo å kvalitetssikre om det du har tenkt og det du har gjort er riktig da. For det er jo lett å kunne se seg litt blind noen ganger. At det er en del saker som er litt tunge og at du på en måte blir litt sånn ullen i hodet, og da er det greit at noen med nye øyne ser det samme som du ser, men de ser det på en litt annen måte. Så jeg tror nok, eller jeg tror ikke, jeg vet at det er viktig at vi samarbeider. [...] Og vi har jo forskjellig erfaring vi som jobber med det her også. Både livserfaring og arbeidserfaring. Det er ikke svart/ hvitt det vi holder på med.»

Deltakeren sammenligner det å diskutere risikonivå med kollega, med at leger diskuterer alvorlige diagnoser og sykdomsforløp. Hen argumenterer med at slike diskusjoner bidrar til kvalitetssikring og antyder at når personer med ulik erfaring vurderer en sak kan det bidra til bedre vurderinger. Gjennom utsagnet om at det hen gjør ikke er svart/ hvitt, understrekes også kompleksiteten i vurderingene.

Slik SARA:SV-sjekklisten er utformet er det ingen steder der risikoanalytikerer må gjøre rede for hvordan vedkommende har kommet fram til et gitt risikonivå. Det medfører at risikofastsettelse, selv om den tar utgangspunkt i risikofaktorene, i større eller mindre grad kan baseres på magefølelse eller intuisjon. Intuitive beslutninger kan være problematiske av flere grunner, særlig fordi det er vanskelig å vite konkret hva de baserer seg på (Kahneman & Klein, 2009). Dersom risikoanalytikerne rutinemessig diskuterte risikofastsettelse med en kollega, kunne det bidra til større bevissthet omkring vektingen av risikofaktorer. Slike rutiner ville likevel ikke i seg selv sikret bedre vurderinger, dersom resultatet av diskusjonene alltid var enighet uten reell meningsbryting (Leer-Salvesen, 2016). Den konkrete praksisen tilknyttet en slik rutine vil være like viktig som rutinen i seg selv. Basert på deltakernes beskrivelser er det likevel nærliggende å tro at det å drøfte risikofastsettelsen med andre, bidrar til større bevissthet.

I tillegg til dette beskriver alle deltakerne at de avslutter saker uten å risikovurdere dem. Dette gjelder særlig saker med manglende opplysninger, eller i tilfeller der de ikke har kapasitet til å risikovurdere alle innkomne saker. Som hovedregel er det ingen som kontrollerer eller kvalitetssikrer disse sakene. Deltakerne presiserer at de alltid tar søk i politiets datasystemer

før de velger å avslutte en sak uten risikovurdering, men at «*skriffligheten velges bort*»¹⁵. Sammenholdt med resonnementet over er dette en praksis som åpenbart kan ha negative følger. Deltakerne beskriver en arbeidshverdag preget av vedvarende kapasitetsutfordringer, og dette kan sees som en følge av prioriteringene deres.

5.2 Aktører i risikovurderingens sorte boks

Innen ANT anses både mennesker og ikke-menneskelige faktorer som aktører, så lenge de har en form for påvirkning på prosessen som studeres (se bl.a. Justesen, 2020; Latour, 2005; Law, 1992; Winner, 1993). Når det kommer til prosessen med risikofastsettelse, er det et utall mulige aktører som har påvirkning, herunder risikovurderingsverktøyet, personell som utfører vurderingen, lovverk, instruksjoner og rutiner og så videre. Denne studien har ikke som mål å fremstille en komplett liste over alle tenkelige aktører, men ønsker å trekke fram noen av de mest sentrale, samt hvilken påvirkning disse har på risikofastsettelsen.

5.2.1 SARA:SV-sjekkliste

En av de mest sentrale aktørene, som deltakerne i denne studien regelmessig henviser til, er SARA:SV-sjekklisten (vedlegg 1). Deltakerne gir stort sett uttrykk for å benytte denne slik den er intendert, ved at det noteres opplysninger som er relevante for å vurdere tilstedeværelsen av risikofaktorer (Kropp et al., 2008; Politidirektoratet, 2014). Alle deltakere trekker fram de ulike risikofaktorene som sjekklista inneholder, og dette viser at de har et klart forhold til bruken av sjekklista.

Som nevnt i teorikapittelet, mener jeg det er fruktbart å vurdere hvor sterk sjekklistens påvirkning på skjønnsutøvelsen er; med andre ord hvor sterk eller svak inskripsjonen er. Begrepet inskripsjon er hentet fra ANT og omhandler hvor sterkt en ikke-menneskelig aktør legger føringer for handlingsalternativer (Latour, 1999; Lundgaard, 2019). Sjekklista er utformet som et word-dokument med tabeller, som legger til rette for at risikoanalytikeren skal notere hvilke opplysninger i en gitt sak som er relevante i forhold til den enkelte risikofaktor. Ved hver risikofaktor er det i tillegg laget avkryssingsfelter som synliggjør at risikoanalytikeren skal ta stilling til om risikofaktorene er til stede, helt eller delvis. Denne delen av sjekklista kan dermed sies å ha en forholdsvis sterk inskripsjon.

---

¹⁵ Hele sitatet finnes på side 60.

Nederst i skjemaet er det felter der analytikeren skal velge risikonivå for henholdsvis ny vold i nærmeste framtid og svært alvorlig eller dødelig vold. Her er det de forhåndsdefinerte nivåene lav, moderat og høy risikoanalytikeren kan velge mellom. Én deltaker gir uttrykk for at dette i enkelte tilfeller oppleves begrensende, når hen beskriver valg av risikonivå:

«Men det kan jo være litt sånn vanskelig av og til, liksom. Skulle gjerne vært litt sånn "moderat pluss" eller "høy minus".»

Deltakeren gir uttrykk for et ønske om å kunne ha flere risikonivåer å velge mellom, og det underbygger at hen opplever inskripsjonen i denne delen av sjekklisen som sterk. Her er det lagt opp til klare handlingsalternativer, og disse må risikoanalytikerne ta stilling til. Et interessant funn i denne sammenheng er at enkelte risikoanalytikere likevel beskriver at de noen ganger ikke fastsetter risikonivå, men heller noterer at det ikke er grunnlag for å risikovurdere. Det viser at selv om inskripsjonen her er sterk, gir deltakerne likevel uttrykk for å finne løsninger som omgår inskripsjonen.

I sjekklista er det er derimot ikke noe felt der risikoanalytikeren skal gi en begrunnelse av risikonivået som er valgt. Kun én av deltakerne beskriver at hen rutinemessig skriver en begrunnelse av valgt risikonivå, og vedkommende er en av de to deltakerne som også trekker inn scenariotenking i sin beskrivelse av prosessen med risikofastsettelse. At skjemaet ikke legger til rette for at risikonivået skal grunngis, kan bidra til å tilsløre prosessen omkring risikofastsettelse. Når risikoanalytikeren ikke behøver å beskrive hva som er vektlagt av opplysninger i den aktuelle saken, kan det redusere hvor bevisst vedkommende er på disse vurderingene. At to av deltakerne bruker begrepet «autopilot» når de beskriver arbeidet med risikovurdering, understreker inntrykket av at ikke alle vurderingene er like bevisste. Slik skjemaet er utformet bidrar det ikke til at risikoanalytikerne blir bevisste denne prosessen, og dermed forblir den sorte boksen lukket.

I tillegg vanskeliggjør det muligheten til å kunne gå tilbake i ettertid å finne ut hvilke vurderinger som er gjort. Flere av deltakerne presiserer at en fordel med å benytte SARA:SV-sjekklisen er at det ivaretar kravet om notoritet. Det er betimelig å stille spørsmål ved hvor god notoriteten er, dersom det ikke står noe om hvordan de ulike risikofaktorene er vektlagt i prosessen med risikofastsettelse. Særlig gjelder det i saker der mange risikofaktorer er til stede, men risikonivået likevel vurderes som lavt.

Om inskripsjonen i denne delen av skjemaet bør regnes som sterk eller svak, er noe uklart. Dersom forfatterne av sjekklista hadde en intensjon om at risikonivået skulle grunngis, mener jeg at inskripsjonen er svak fordi skjemaet ikke legger til rette for det. Å legge til en rubrikk i skjemaet der risikoanalytikerens skal gjøre rede for valg av risikonivå, ville gjøre inskripsjonen sterkere. Det er derimot uklart hva som er forfatternes intensjoner her, fordi fastsettelse av risikonivå ikke er viet særlig oppmerksomhet, verken i SARA:SV (Kropp et al., 2008) eller SARA-V3 (Kropp & Hart, 2015).

5.2.2 Risikoanalytikerens

Risikoanalytikerens er i seg selv en sentral aktør i prosessen med fastsettelse av risikonivå, og det kommer fram av flere av intervjuene. Analytikerens kompetanse, erfaring og kunnskap om fagfeltet vil spille en åpenbar rolle i prosessen med risikofastsettelse. Ved implementering av SARA:SV i norsk politi ble det formulert krav til at risikovurderinger av partnervold skal utføres av «spesialtrent SARA-personell», uten at dette presiseres nærmere (Politidirektoratet, 2014, s. 9). I brukermanualen til SARA-V3 er det beskrevet at minimumskravet for de som skal benytte risikovurderingsverktøyet er kompetanse om partnervold og vurdering av enkeltindivider. I tillegg finnes anbefalinger om hva en opplæring i risikovurderingsverktøyet konkret bør bestå i (Kropp & Hart, 2015). Brukermanualen til SARA:SV oppstiller ingen kompetansekrav ut over at den også anbefaler innhold til opplæring av risikovurderingsverktøyet (Kropp et al., 2008).

Deltakerne i denne studien har variert erfaring fra politiet og andre yrker, samt variert opplæring knyttet til risikovurdering. Flertallet av deltakere har erfaring fra operativt politiarbeid, der de beskriver at vold i nære relasjoner har vært en av flere sakstyper de har jobbet med. Ut over denne generelle erfaringen med vold i nære relasjoner, er det kun én deltaker som har jobbet dedikert med partnervold og vold i nære relasjoner før vedkommende fikk ansvar for risikovurdering av partnervold. Når det kommer til opplæring i risikovurdering, oppgir alle deltakerne å ha deltatt på opplæring i SARA-V3 i regi av Nasjonalt kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri (SIFER). For fire av deltakerne ligger denne opplæringen en stund tilbake i tid, mens de to siste deltakerne hadde vært på opplæringen kun måneder før intervjuene ble gjennomført.

De to deltakerne som nyligst hadde gjennomført kurs i SARA-V3 skiller seg fra de øvrige, når det kommer til beskrivelse av prosessen med risikofastsettelse. Der beskrivelsene er preget av

usikkerhet hos de fleste, trekker disse to deltakerne veksler på scenariotenking i sine svar. Et eksempel på dette er når én av disse beskriver at «*hovedpoenget er at du må få fram hva det er du er bekymret for og hvorfor*»¹⁶. Utarbeidelse av ulike risikoscenarier er et eget trinn i risikovurderinger som gjøres etter SARA-V3, men dette trinnet er fraværende i SARA:SV (Kropp & Hart, 2015; Kropp et al., 2008; Politidirektoratet, 2014). Det kan være tilfeldig, men funnene antyder at opplæringen i SARA-V3 medvirker til at deltakerne lettere trekker inn scenariotenking i prosessen med risikofastsettelse. Hvilken opplæring risikoanalytikerne har, vil dermed kunne regnes som en aktør som har sentral påvirkning på risikonivået.

Hvor lang erfaring risikoanalytikeren har i feltet, ser også ut til å kunne påvirke prosessen med risikofastsettelse. I et utdrag i kapittel 4 påpeker en av deltakerne at risikoanalytikere blir mer herdet med erfaring fordi de opplever at det skjer «*lite alvorlige ting likevel*»¹⁷. SARA:SV er implementert i norsk politi for å bidra til å sikre at de mest alvorlige sakene, får riktig prioritering (Politidirektoratet, 2014). Det er svært utfordrende å identifisere de mest alvorlige sakene. Det gjelder også ved bruk av strukturerte risikovurderingsverktøy, fordi disse baserer seg på forskning på gruppenivå, men skal benyttes i risikovurderinger på individnivå (Kropp & Hart, 2015).

I Vatnars (2015) studie av partnerdrap i Norge finner hun at det var registrert tidligere partnervoldssaker i 71 % av partnerdrapene. I 51 % av partnerdrapene fantes det fem eller flere tidligere partnervoldssaker på paret. Det viser at partnervoldshistorikk er en klar risikofaktor for drap. Partnerdrap forekommer likevel svært sjelden i Norge (NOU 2020: 17; Vatnar, 2015), og det medfører at de fleste risikoanalytikere vil oppleve at saker vurdert til høy risiko for svært alvorlig eller dødelig vold, tross alt svært sjelden ender i drap. Det kan føre til at risikoanalytikere unnlater å vurdere saker til høy risiko for svært alvorlig eller dødelig vold, fordi de vet at sannsynligheten for drap, rent statistisk sett, er svært lav. På denne måten blir erfaring i feltet en aktør som kan påvirke fastsetting av risikonivå. Sammenholdt med deltakernes beskrivelse av å fastsette risikonivå i eget hode, kan dette bidra til at risikonivået tuftes på andre forhold enn risikofaktorene. Fem av seks deltakere beskriver at de ikke har rutiner for å skriftliggjøre grunnlaget for risikofastsettelse. Erfaring kan dermed påvirke risikonivået i en sak uten at dette blir synliggjort eller risikoanalytiker er bevisst på det.

---

¹⁶ Hele sitatet finnes på side 50.

¹⁷ Hele sitatet finnes på side 51.

5.2.3 Følger av valgt risikonivå

Gjennom risikoanalytikerens vil også overordnede rammer som lovverk, instruksjoner og rutiner gjøre seg gjeldende i fastsettelsen av risikonivå. Selv om disse ikke har sentralt fokus i denne studien, vil de gjennom sin påvirkning på risikofastsettelsen likevel være relevante.

Risikoanalytikerens gjør arbeidsoppgavene sine i en kontekst som påvirker på både åpenbare og mer tilslørte måter.

En av faktorene som kan påvirke prosessen, er risikoanalytikerens kunnskap om følger av risikonivået som settes. I så måte kan følgene av valgt risikonivå regnes som en aktør. Selv om det er variasjoner blant deltakerne, er beskriver flertallet at deres politidistrikt har rutiner som blant annet krever tiltak i saker som vurderes til høy risiko. Denne kunnskapen kan også bidra til å påvirke hvilket risikonivå som settes, slik denne deltakeren beskriver:

«Når jeg har vurdert det til sånn moderat/ lav og valgt å ikke kanskje gå inn og risikohåndtere, så ser jeg jo ofte at det skjer gjentatte forhold da. Og det er klart at det er en avveining. At hvis du setter på høy liksom, så har du liksom mer grunn da. For da har man jo ofte mer sånn press på seg til å faktisk måtte gjøre noe da, når du vurderer den opp som høy.»

Deltakeren forklarer at saker vurdert til høy risiko for ny vold legger press på risikoanalytikere til å gjennomføre forebyggende tiltak. Det er dermed forhold utenom risikofaktorene som spiller en rolle i vurderingen av risikonivå. Det blir da interessant å vurdere hvilke følger krav om tiltak i høyrisikosaker kan få. Dersom risikoanalytikerens opplever manglende kapasitet, kan det tenkes at det medfører at saker vurderes til lavere risikonivå, simpelthen for å unngå dette «presset» om å gjennomføre tiltak. Flere deltakere gir også uttrykk for at det ofte kan være svært utfordrende å iverksette tiltak i saker vurdert til høy risiko. En mulig løsning på en slik situasjon kan være at risikoanalytikerens setter et lavere risikonivå, for å unngå å komme i en posisjon der det kreves at man følger opp med tiltak som ikke er gjennomførbare.

I Partnerdrapsutvalgets utredning (NOU 2020: 17) er et av de foreslåtte tiltakene at politiet «bør pålegges å iverksette forebyggende tiltak i alle saker om partnervold med høy risiko» (s. 208). Sett opp mot partnervoldshistorikk i partnerdrapsaker er det naturlig og fornuftig å pålegge politiet forebyggende tiltak i alle saker med høy risiko for partnervold. Deltakerne

beskriver at de har forholdsvis stor grad av påvirkning på egen arbeidshverdag, og at det sjelden er noen som kontrollerer jobben de gjør. Foruten kurs i SARA-V3 er beskrivelsene av den lokale opplæringen i SARA:SV svært varierende for de ulike deltakerne.

Når dette sammenholdes med at det ikke er mulig å fastsette klare kriterier for høyrisosaker, mener jeg det medfører at et slikt pålegg kan få uheldige konsekvenser for praksisen i fagfeltet. Det kan på den ene siden føre til at en strategi ved kapasitetsproblemer er å unnlate å vurdere saker til høy risiko, enten bevisst eller ubevisst. På den andre siden kan et slikt pålegg medføre at saker feilaktig bedømmes til høy risiko, for nettopp å legge press på andre deler av politiet og hjelpetjenestene. Flere av deltakerne beskriver at de i enkelte situasjoner kan legge særlig vekt på at risikonivået er høyt, i forsøk på å få andre til å bli mer lydhøre. I begge disse tilfellene vil fastsettelse av risikonivå være tydelig påvirket av det risikoanalytikerens vet om følgene av et gitt risikonivå, ikke bare risikofaktorene som er kartlagt.

Selv om det stort sett er enighet i at høyt risikonivå setter større krav til tiltak, har deltakerne noen beskrivelser som avviker fra dette. Tidligere har jeg trukket inn forklaringene som to av deltakerne ga av saker med svært mange likhetstrekk, men ulike vurderinger av risikonivå¹⁸. Et interessant trekk ved måten deltakerne beskriver sakene på, er at begge sakene er fulgt opp med tiltak i over ett år. Det virker dermed som at begge risikoanalytikerne har sett det nødvendig med risikohåndtering, selv om de har vurdert risiko for svært alvorlig eller dødelig vold ulikt.

Brukermanualene til SARA:SV (Kropp et al., 2008) og SARA-V3 (Kropp & Hart, 2015) angir ingen kriterier for risikonivå, men dette er annerledes når det gjelder saksprioritering. Begge manualene beskriver at saksprioritet lav ikke krever spesielle tiltak. Videre står det at moderat saksprioritet innebærer at det er behov for tiltak, i det minste i form av monitorering, mens høy saksprioritet innebærer umiddelbart behov for tiltaksplan. Deltakerne i denne studien trekker kun fram vurdering av risiko for ny og svært alvorlig eller dødelig partnervold, og ingen av dem nevner en vurdering av saksprioritet. Slik saksprioritering er ikke omtalt i politiets veileder for SARA:SV (Politidirektoratet, 2014), og det kan forklare hvorfor ingen av deltakerne nevner dette. Det framstår som at det er vurderingene av risiko for ny og alvorlig vold som i praksis fungerer som saksprioritering, slik deltakerne beskriver det. Deltakerne vurderte de nevnte sakene til moderat risiko for ny vold, og henholdsvis høy

---

¹⁸ Se 4.1.3 og 5.1.1. for detaljer om sakene.

og lav risiko for svært alvorlig eller dødelig vold. Ut fra deltakernes beskrivelse av tiltakene som ble iverksatt i disse sakene er det nærliggende å tro at deres vurderinger ville vært nærmere hverandre, dersom de skulle vurdert saksprioritet slik brukermanualene beskriver.

Disse to eksempelsakene viser at risikonivå ikke alltid trenger å ha klare føringer for hvilke saker som følges opp med forebyggende tiltak. Fem av seks deltakere er likevel klare på at når det er for mange saker og for lite kapasitet, får høyrisikosakene prioritet. I denne studien er det kun intervjuet deltakere som har risikovurdering av partnervold som hovedoppgave. Dersom studien hadde inkludert politiansatte som har dette som tilleggsoppgave, er det mulig at følger av valgt risikonivå hadde vist seg i større grad. Denne gruppen må i mange tilfeller gjennomføre risikovurderinger og forebyggende tiltak ved ledig tid. Det innebærer at de stadig må prioritere dette opp mot andre gjøremål tilknyttet for eksempel etterforskning og operative oppdrag. For denne gruppen kan det da bli særlig aktuelt å unnlate å vurdere saker til høy risiko, for å unngå enda flere arbeidsoppgaver.

Lie (2011) påpeker at det er problematisk at politiet holdes ansvarlige for kriminalitetsforebyggingen, når denne langt på vei påvirkes av forhold utenfor politiets ansvarsområde. Slik deltakerne beskriver sitt arbeid, virker denne påstanden også å være aktuell også når det gjelder forebygging av partnervold. Ved oppfølging av saker beskriver flere av deltakere at det ikke utelukkende handler om kriminalitetsforebygging, men også om å bedre folks livskvalitet. Selv om dette er på siden av formålet med SARA:SV i politiet (Politidirektoratet, 2014), er det likevel noe som virker å motivere risikoanalytikerne. Flere av deltakerne forklarer at de ofte opplever å opptre som psykologer og behandlere i møte med utøvere og utsatte. I tiden etter nærpolitireformen har det blitt stadig tydeligere fokus på det som betegnes som politiets kjerneoppgaver, tilknyttet forebygging og bekjempelse av kriminalitet (Finstad, 2018; Wathne, 2017). Både Gundhus (2014) og Lie (2011) framhever viktigheten av godt samarbeid med andre etater for å lykkes med individrettet forebygging. Deltakerne i denne studien opplever ofte at andre etater ikke vil eller kan følge opp utøver eller utsatte, og at de dermed fyller hjelpetjenestenes rolle. I så måte driver deltakerne i en del tilfeller med sosialt arbeid, ikke kriminalitetsforebygging.

Én av deltakerne tar derimot til orde for at både risikovurderinger og tiltak må begrenses til de mest alvorlige sakene:

Jeg tror at hvis vi bruker mye tid på de alvorlige sakene, så er det viktigere enn at vi bruker litt tid på saker som egentlig ikke er alvorlige eller hvor vi tidlig får et inntrykk av at her er det ikke noen ny risiko da. [...] Folk må kunne håndtere noe selv uten at man skal bruke et dagsverk på å risikovurdere de og å gjennomføre samtale med dem da. Og det er min innfallsvinkel til det; at vi kan ikke få et politi som skal inn i hver eneste konflikt. Vi brukes der hvor vi gjør mest nytte og det er i de alvorlige sakene.

Videre knytter deltakeren resonnementet sitt sammen med politiets ansvar for å forebygge kriminalitet, og er dermed i tråd med beskrivelsene av politiets kjerneoppgaver (Finstad, 2018). Samtidig legger hen også vekt på at politiet risikerer å eskalere en situasjon, dersom man griper inn med forebyggende tiltak på et tidlig tidspunkt. For tidlig inngripen er et velkjent dilemma i politiets forebyggende arbeid (Lie, 2011), og understreker de utfordrende problemstillingene risikoanalytikere møter i jobben.

5.3 Driver risikoanalytikerne med «ordentlig» politiarbeid?

Gjennom hele studien er risikovurdering av partnervold omtalt som et eget fagfelt i politiet. For at fagfeltet skal arbeide på en tilfredsstillende måte, er politiet avhengig av å rekruttere og beholde de rette menneskene i disse stillingene. For meg framstår det som et paradoks at kun to av de seks engasjerte deltakerne hadde søkt seg til stillingen grunnet faglig interesse. Én deltaker går så langt som å kalle stillingen sin for en «*paria-stilling*» og påpeker at ingen har hatt interesse for denne jobben.

Deltakerne trekker fram manglende anerkjennelse fra andre deler av politiet, og til og med eksempler på latterliggjøring, når de beskriver sin arbeidshverdag. Den lave statusen understrekes av funn fra Bjørkelo et al. (2022). De lot et utvalg politiansatte plassere ulike spesialiseringer i politiet på en skala som angir hvilke de mener har høyest prestisje. Av totalt 29 spesialiseringer, havner forebygging på plass 17. plass, mens arbeid tilknyttet SARA havner på beskjedne 24. plass. I toppsjiktet på Bjørkelo et al. (2022) sin liste finnes i stor grad mannsdominerte, actionfylte og reaktive deler av politietaten. Risikovurdering av partnervold er kvinnedominert, preget av nitidige og langsomme prosesser, samt tilhører politiets forebyggende arbeid. Disse faktorene kan medvirke til lav status. Forebygging er politiets hovedstrategi (Politidirektoratet, 2020b). Det er likevel mye som antyder at forebygging av partnervold ikke nyter noen særlig gevinst av å være en del av hovedstrategien.

Granér (2014) beskriver tre trekk ved det han betegner som «ordentlig politiarbeid» sett fra patruljerende politifolks ståsted. For det første skal arbeidet være tilknyttet et lovbrudd med tydelige grenser, dernest skal det kunne føre til en tydelig straff og sist skal arbeidet være preget av en viss grad av dramatikk, gjerne gjennom en biljakt eller lignende. Finstad (2013) trekker fram lignende trekk hos norsk politi. Måten deltakerne beskriver sitt arbeid med partnervoldssaker på, bryter langt på vei med alle disse tre trekkene. Flere beskriver saker der det er tvil om hvem som er utøver og utsatt. De trekker også inn såkalte «*dårlige saker*», i betydningen at det ikke er mulig å bevise at noe straffbart har funnet sted. Enkelte opplever at jobben som risikoanalytiker strider mot det tradisjonelle politiarbeidet, og én av dem ordlegger seg slik:

«De mest alvorlige sakene, det er et nitidig arbeid, det er en tålmodighetsprøve. Og det strider veldig mot politimetoden, fordi vi vil ha en løsning og vil ha den fort, og så skal vi ha to streker under svaret og fortsette. Sånn funker ikke dette her, ikke sant.»

At arbeidet oppleves å bryte med «politimetoden» fordi den ikke tilbyr raske og tydelige svar er i tråd med Granérs (2014) beskrivelse. Innføringen av SARA:SV er del av en bredere utvikling der politiet går fra å være reaktive til å skulle være proaktive (Finstad, 2014, 2018; Lomell, 2012). Som tidligere nevnt ligger det alltid et usikkerhetsmoment i det å skulle jobbe med en usikker fremtid. Denne usikkerheten bryter også med beskrivelser av hva som tradisjonelt sett har nytt høyest status i politiet; konkrete saker som er raske å løse (Bjørkelo et al., 2022).

I tillegg er det utfordrende å vurdere virkningene av forebyggende arbeid, fordi det er svært vanskelig å mål noe som ikke har skjedd (Bjørgo, 2015; Gundhus, 2014; Lie, 2011).

Risikoanalytikernes jobb går gjerne ut på å ha kontakt med utsatte og utøvere over lang tid uten at dette er synlig utad. Dermed er det svært vanskelig for risikoanalytikerne å vise at de forebygger ny vold, særlig i en politietat som er stadig mer preget av mål- og resultatstyring (Finstad, 2018; Gundhus, 2014). Dette kan bidra til at risikovurdering av partnervold vil fortsette å oppfattes som lavstatusarbeid i politiet.

Deltakerne trekker fram ulike eksempler på samarbeidet de har med andre deler av politietaten. Flere framhever behovet for å presisere at saker er vurdert til høy risiko, fordi det fører til at andre deler av politiet er mer lydhøre for risikoanalytikerens innspill. Vedvarende

lav status for risikoanalytikerne kan dermed medføre at de setter høyere risikonivå for å «hevde seg» i møte med andre i politiet. Det finnes likevel beskrivelser i datamaterialet som antyder at den lave statusen er i endring:

Det har blitt mye bedre. Vi jobber med felles mål. Forebygging er jo hovedstrategien og det er det litt viktig at vi ikke glemmer. Jeg jobber forebyggende, de jobber i straffesaken, men målet er at dette ikke skal skje igjen. Så vi diskuterer jo, det gjør vi jo i sånne saker som er litt vanskelige, men samtidig, det er ikke alle som har «forebyggings-brillene» på seg. Men der ser jeg stor forskjell på de årene jeg har jobbet altså, ting har blitt bedre.

Denne deltakeren viser til hovedstrategien og angir at hen ser en positiv utvikling i løpet av årene vedkommende har jobbet som risikoanalytiker, men trekker likevel fram at ikke alle har «forebyggings-brillene» på seg. Det å oppleve at fagfeltet i det minste legitimeres som en del av politiets hovedstrategi, kan virke positivt for risikoanalytikerne. Strategidokumentet kan i så måte tenkes å være et viktig steg på veien mot å heve statusen. Forskningen peker også på at med større spesialisering av politiet øker også mangfoldet. Det bidrar også til at de oppgavene som tradisjonelt har hatt lav status, er i ferd med å rykke oppover (Finstad, 2018).

5.4 Kan vi åpne den sorte boksen?

I diskusjonen av funn har jeg vist hvordan både i risikovurderingsverktøyene og utsagn fra deltakerne i denne studien, underbygger forståelsen av risikovurdering som en sort boks. Spørsmålet blir da om noe kan gjøres for å åpne den sorte boksen, og om den over hodet er lukket for alle deltakerne. De to deltakerne som trekker inn scenariotenking i sine beskrivelser, virker å ha lettere for å beskrive prosessen med risikofastsettelse, enn de fire andre. Ved å tvinge seg til å vurdere plausible, framtidige scenarier, virker det som disse deltakerne samtidig blir mer bevisste på hvilke risikofaktorer de vektlegger i fastsetting av risikonivå. Kanskje bidrar dette også til sikre kvaliteten på de skjønsmessige vurderingene, samt å få risikoanalytikere ut av «autopiloten» enkelte beskriver. Funn i denne studien antyder at scenariotenking klargjør prosessen med risikofastsettelse, og dermed kan det argumenteres for at prosessen kanskje ikke er en sort boks for alle deltakerne.

Videre har diskusjonen dreid seg om deltakernes opplevelse av å fastsette risikonivå alene. Deltakere mener det er svært nyttig å drøfte saker med kolleger, selv om de kun gjør dette i tilfeller med stor usikkerhet. Sett opp mot utfordringene de fleste deltakerne har med å beskrive konkret hva risikofastsettelsen består i, virker det uheldig at vurderingene i hovedsak gjøres inni deltakernes hoder. Når SARA:SV-sjekklisten heller ikke legger opp til at risikonivået skal grunngis, kan dette føre til utfordringer, fordi det er mange andre aktører som kan påvirke vurderingene som gjøres i risikofastsettelsens sorte boks.

Fagfeltet aldri blir bedre enn de personene det består av. Deltakerne i denne studien har i stor grad havnet i sine jobber ved tilfeldigheter, og de trekker alle fram ulike forhold som peker på fagfeltets lave status. De oppgir selv å være motiverte for jobben, og en deltaker framhever dette som «*noe av det viktigste politiet gjør, rent samfunnsøkonomisk*». Likevel beskriver de mangel på forståelse og eksempler på latterliggjøring som klare bevis for den lave statusen.

6 Avslutning

Denne studien har benyttet semi-strukturerte intervjuer som metode, for å belyse risikoforståelsen hos politiansatte som risikovurderer partnervold. Ved å benytte metaforen sort boks for å beskrive selve risikofastsettelsen, har studien undersøkt hva som påvirker fastsettelsen av risikonivå. Flertallet av deltakerne har utfordringer med å beskrive hva prosessen med risikofastsettelse konkret består i.

Basert på deres beskrivelser, viser studien at det er flere faktorer som bidrar til denne usikkerheten. Som studiens tittel antyder er vurderingene på ingen måte matematikk, men består i komplekse skjønsmessige vurderinger, i tråd med grunntanken i strukturert faglig vurdering. Risikoanalytikerne skal kartlegge risikofaktorene og se for seg hva som kan komme til å skje, i en framtid som er usikker og foranderlig. Deretter skal de forøke å iverksette forebyggende tiltak, av og til rettet mot personer som ikke ønsker noe samarbeid med politiet. I tillegg forventes det at alt som gjøres, blir dokumentert. I sum tilsier dette høye krav til kompetansen hos risikoanalytikerne. Basert på deltakernes utsagn, mener jeg at kvaliteten og bevisstheten vil bli bedre dersom risikoanalytikere tilhører fagmiljø der de får kontinuerlig veiledning og det finnes rutiner og kultur for å diskutere faglig uenighet. Deltakernes beskrivelse av fagfeltets lave status kan sees som et hinder på veien til å bygge kompetente fagmiljø.

Studien antyder at det er mulig å gjøre noen grep for å gjøre risikoanalytikere mer bevisste på prosessen med risikofastsettelse. Sentralt er muligheten til opplæring i bruken av risikovurderingsverktøyet, herunder opplæring i scenariotenking. Hvis det i større grad legges til rette for drøfting av saker, også der det ikke er stor grad av usikkerhet, kan det bidra til at risikoanalytikere utvikler større bevissthet omkring vurderingene som gjøres. Dette vil særlig kunne være viktig i situasjoner der andre aktører enn risikofaktorene påvirker fastsetting av risikonivå, eller risikofastsettelsen er i ferd med å bli rutinepreget.

Det finnes lite forskning i både norsk og internasjonal sammenheng som studerer hva fagfolk legger til grunn ved fastsettelse av risikonivå, når de benytter risikovurderingsverktøy basert på strukturert faglig vurdering. Det er heller ikke gjennomført noen evaluering av politiets praksis tilknyttet bruken av SARA:SV. Det medfører at vi reelt sett vet lite om hvordan dette fagfeltet har utviklet seg siden innføringen av risikovurderingsverktøyet i 2013.

I brukermanualene har risikonivåene i seg selv en forholdsvis beskjeden rolle. Politiet er en etat med et samfunnsmandat som er vanskelig å avgrense, og dermed også tilnærmet ubegrenset sakstilfang (Bittner, 2005; Finstad, 2018). Det kan tenkes at risikonivåene har fått relativt stor oppmerksomhet i politiets bruk av SARA:SV, fordi det til enhver tid er flere saker enn det er ressurser til å håndtere. Hvis formålet med risikovurderinger i politiet i hovedsak blir prioritering mellom saker, heller enn å identifisere egnede forebyggende tiltak, taler det for at man bør ha enda større fokus på kvaliteten i risikovurderingene. Det forutsetter at det også finnes kunnskap om hva som påvirker risikovurderingene.

Selv om de utsatte og utøverne har en slags bi-rolle i denne studien, ønsker jeg å presisere at min største motivasjon i arbeidet med denne studien er muligheten til å kunne bidra til bedre kunnskapsgrunnlag for politiets arbeid med denne gruppen. Det er en gruppe med sammensatte behov og ønsker, og hvis politiet skal være i stand til å gi dem best mulig oppfølging, må vi også være villige til å granske oss selv. I de tilfellene jeg framstår kritisk til utsagn fra deltakerne, er det fordi jeg også er kritisk til egen praksis. Jeg håper denne studien kan bidra til at utøvere og utsatte opplever at politiets arbeid i framtiden i enda større grad bidrar til å forebygge partnervold.

Litteraturliste:

- Baldry, A. C. & Winkel, F. W. (2008). *Intimate partner violence prevention and intervention: The risk assessment and management approach*. Nova Science Publishers.
- Balsvik, E. & Solli, S. M. (2018). *Introduksjon til samfunnsvitenskapene: Bind 2* (3. utg. utg., Bd. Bind 2). Universitetsforl.
- Belfrage, H. (2008). Police-Based Structured Spousal Violence Risk Assessment: The Process of Developing a Police Version of the SARA. I A. C. Baldry & F. W. Winkel (Red.), *Intimate partner violence prevention and intervention: The risk assessment and management approach*. Nova Science Publishers.
- Belfrage, H., Strand, S., Storey, J. E., Gibas, A. L., Kropp, P. R. & Hart, S. D. (2012). Assessment and management of risk for intimate partner violence by police officers using the Spousal Assault Risk Assessment Guide. *Law and human behavior*, 36(1), 60.
- Bittner, E. (2005). Florence Nightingale in pursuit of Willie Sutton: A theory of the police. . I T. Newburn (Red.), *Policing : Key Readings* (s. 150-172). Willan Publ.
- Bjørge, T. (2015). *Forebygging av kriminalitet*. Universitetsforlaget.
- Bjørkelo, B., Valland, T. D., Nordberg, T. & Damen, M.-L. (2022). Ekte politiarbeid? Utvikling og uttesting av et prestisjehierarki for politiarbeid. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, (3-4), 150-165.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.
- Brown, J. (1996). Police research: Some critical issues. I F. Leishman, B. Loveday & S. P. Savage (Red.), *Core issues in policing* (s. 177-190). Longman.
- Bukve, O. (2016). *Forstå, forklare, forandre: om design av samfunnsvitenskaplege forskingsprosjekt*. Universitetsforl.
- Davies, M. (2016). To What Extent Can We Trust Police Research? Examining Trends in Research 'on', 'with', 'by' and 'for' the Police. *Nordisk politiforskning*, 3(02), 154-164.
- Demant, J. & Ravn, S. (2020). Actor-network theory and qualitative interviews. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (Red.), *Qualitative Analysis. Eight Approaches for the Social Sciences*. SAGE.
- Dobash, R. E., Dobash, R. P., Cavanagh, K. & Medina-Ariza, J. (2007). Lethal and nonlethal violence against an intimate female partner: Comparing male murderers to nonlethal abusers. *Violence against women*, 13(4), 329-353.
- Douglas, K. S. & Otto, R. K. (2021). *Handbook of violence risk assessment*. Routledge New York, NY.
- Finstad, L. (2000). *Politiblikket*. Pax forlag.
- Finstad, L. (2013). *Politiblikket* (3. utg.). Pax forlag.
- Finstad, L. (2014). Det konfliktfylte politiarbeidet. I P. Larsson, H. I. Gundhus & R. Granér (Red.), *Innføring i politivitenskap*. Cappelen Damm akademisk.
- Finstad, L. (2018). *Hva er politi* (Bd. 67). Universitetsforl.
- Flick, U. (2021). *Doing Interview Research: The Essential how to Guide*. SAGE.
- FNs bærekraftsmål. (2015). *Verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030*. FN. 28.07.23: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>
- Foucault, M. (1982). The Subject and Power. *Critical inquiry*, 8(4), 777-795.
- Foucault, M. (1991). Governmentality. I G. Burchell, C. Gordon & P. Miller (Red.), *The Foucault effect: Studies in governmentality* (s. 87-104). Harvester Wheatsheaf.
- Freidson, E. (2001). *Professionalism. The third logic*. Polity Press.

- Granér, R. (2014). Selvstendige sheriffer eller lojale byråkrater. I P. Larsson, H. I. Gundhus & R. Granér (Red.), *Innføring i politivitenskap*. Cappelen Damm akademisk.
- Grindem, K. (2019, 14.03.2019). - Personer utsatt for vold står i fare for å ikke få hjelpen de har behov for. *Politiforum*. 01.08.23: <https://www.politiforum.no/partnervold-pod-politidirektoratet/personer-utsatt-for-vold-star-i-fare-for-a-ikke-fa-hjelpen-de-har-behov-for/151063>
- Gundhus, H. O. I. (2014). Forebyggende politiarbeid - i spennet mellom kriminalitetskontroll og trygghet. I P. Larsson, H. I. Gundhus & R. Granér (Red.), *Innføring i politivitenskap*. Cappelen Damm Akademisk.
- Hart, S. D. (2008). Preventing Violence: The role of risk assessment and management. I A. C. Baldry & F. W. Winkel (Red.), *Intimate partner violence prevention and intervention: The risk assessment and management approach*. Nova Science Publishers.
- Hart, S. D., Douglas, K. S. & Guy, L. S. (2016). The structured professional judgement approach to violence risk assessment: Origins, nature, and advances. *The Wiley handbook on the theories, assessment and treatment of sexual offending*, 2, 643-666.
- Hartmann, M. R. K., Hestehave, N. K., Høgh, L. & Rønn, K. V. (2018). Knowing from within. *Nordisk politiforskning*, 5(01), 7-27.
- Haugen, H. Ø. & Skilbrei, M.-L. (2021). *Håndbok i forskningsetikk og databehandling* (1. utgave. utg.). Fagbokforlaget.
- Helmus, L. & Bourgon, G. (2011). Taking stock of 15 years of research on the Spousal Assault Risk Assessment Guide (SARA): A critical review. *International Journal of Forensic Mental Health*, 10(1), 64-75.
- Istanbulkonvensjonen. (2011). *Europarådets konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner* (11.05.2011). Europarådet. 28.07.23: <https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/2011-05-11-22>
- Jasanoff, S. (1993). Bridging the two cultures of risk analysis. *Risk analysis*, 13, 123-123.
- Jenner, B. M. & Myers, K. C. (2019). Intimacy, rapport, and exceptional disclosure: A comparison of in-person and mediated interview contexts. *International Journal of Social Research Methodology*, 22(2), 165-177.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tuft, P. A. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg. utg.). Abstrakt.
- Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget.
- Justesen, L. (2020). Actor-network theory as analytical approach. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (Red.), *Qualitative Analysis. Eight Approaches for the Social Sciences*. SAGE.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2013). *Et liv uten vold - handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014-2017*.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2021). *Frihet fra vold - Regjeringens handlingsplan for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner 2021-2024*. 07.06.22: <https://www.regjeringen.no/contentassets/2dda3b36640d4dfbbac11598a1dc792/209755-jd-frihetfravold-web.pdf>
- Justis- og politidepartementet. (2004). *Handlingsplan - Vold i nære relasjoner (2004-2007)*. 07.06.22: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/jd/pla/2004/0004/ddd/pdfv/283165-vold_i_nare_relasjoner.pdf
- Justis- og politidepartementet. (2007). *Vendepunkt - Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2008-2011*. 07.06.22: <https://www.regjeringen.no/contentassets/8c9028a4effa4c06af3dbc358a923c24/handlingsplan-mot-vold-i-nare-relasjoner-2008-2011.-vendepunkt.pdf>

- Kahneman, D. & Klein, G. (2009). Conditions for intuitive expertise: a failure to disagree. *American psychologist*, 64(6), 515.
- Klemp, T. (2012). Kvalitativ analyse og bruk av programvare. I V. L. Nilssen (Red.), *Analyse i kvalitative studier: Den skrivende forskeren*. Universitetsforlaget.
- Knudsen, T. (2008). Organizational routines in evolutionary theory. I M. C. Becker (Red.), *Handbook of Organizational Routines*. Edward Elgar Publishing.
- Kropp, P., Hart, S., Webster, C. & Eaves, D. (1994). Manual for the Spousal Assault Risk Assessment (SARA) Guide. *Vancouver, Canada: The British Columbia Institute Against Family Violence*.
- Kropp, P. R. (2008). Development of the SARA and B-SAFER. I A. C. Baldry & F. W. Winkel (Red.), *Intimate partner violence prevention and intervention: The risk assessment and management approach*. Nova Science Publishers.
- Kropp, P. R. & Gibas, A. (2021). The Spousal Assault Risk Assessment Guide (SARA). I K. S. Douglas & R. K. Otto (Red.), *Handbook of Violence Risk Assessment*. Routledge New York, NY.
- Kropp, P. R. & Hart, S. D. (2015). The Spousal Assault Risk Assessment Guide Version 3 (SARA-V3). *ProActive Resolutions Inc*.
- Kropp, P. R., Hart, S. D. & Belfrage, H. (2008). *Bedømming av risk for opprepat partnervåld (SARA: SV) Version 2: Anvendarmanual*. Rättspsykiatriske regionklinikken, Landstinget Västernorrland.
- Larsson, P., Gundhus, H. I. & Granér, R. (2014). *Innføring i politivitenskap*. Cappelen Damm akademisk.
- Latour, B. (1990). Technology is society made durable. *The sociological review*, 38(1_suppl), 103-131.
- Latour, B. (1996). On actor-network theory: A few clarifications. *Soziale welt*, 369-381.
- Latour, B. (1999). *Pandora's hope: Essays on the reality of science studies*. Harvard university press.
- Latour, B. (2005). *Reassembling the social: An introduction to actor-network-theory*. Oup Oxford.
- Law, J. (1992). Notes on the theory of the actor-network: Ordering, strategy, and heterogeneity. *Systems practice*, 5, 379-393.
- Leer-Salvesen, K. (2016). *På tilliten løs? En studie av læreres og presters skjønnsutøvelse i spenningen mellom taushetsplikt, meldeplikt og avvergeplikt*.
- Lie, E. M. (2011). *I forkant: Kriminalitetsforebyggende politiarbeid*. Gyldendal akademisk.
- Lien, M. E., Nustad, K. G. & Ween, G. B. (2012). Introduksjon. *ANTropologiens grenseflater. Norsk antropologisk tidsskrift*, 23(3-4), 216-224.
- Linell, P. & Bredmar, M. (1996). Reconstructing Topical Sensitivity: Aspects of Face-Work in Talks Between Midwives and Expectant Mothers. *Research on language and social interaction*, 29(4), 347-379.
- Lomell, H. M. (2012). Punishing the uncommitted crime. I B. Hudson & S. Ugelvik (Red.), *Justice and Security in the 21st Century*. Routledge.
- Lundgaard, J. M. (2019). Kritisk kunnskap: Meningsdannelse og beslutningsprosesser ved politiets operasjonssentral. *Oslo: University of Oslo*.
- Lundgaard, J. M., Flinterud, G., Bjørkelo, B. & Dahl, J. Y. (2022). Transparens og tilsøring i politiets kunnskapssystemer. *Nytt Norsk Tidsskrift*, 39(2), 111-121. 11.06.23: https://phs.brage.unit.no/phs-xmloi/bitstream/handle/11250/3023603/Transparens_og_tilsøring.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Matias, A., Goncalves, M., Soeiro, C. & Matos, M. (2020). Intimate partner homicide: A meta-analysis of risk factors. *Aggression and violent behavior*, 50, 101358.

- Meld. St. 15 (2012-2013). *Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner. Det handler om å leve.* . Justis- og beredskapsdepartementet. 24.04.23: <https://www.regjeringen.no/contentassets/1cea841363e2436b8eb91aa6b3b2d48e/no/pdfs/stm201220130015000dddpdfs.pdf>
- Meld. St. 40 (2020-2021). *Mål med mening — Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030.* Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 28.07.23: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-40-20202021/id2862554/>
- NESH. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi* (Bd. 5). Oslo: Forskningsetiske komiteer. https://www.etikkom.no/globalassets/documents/publikasjoner-som-pdf/60125_fek_retningslinjer_nesh_digital.pdf 10.04.20
- Nilssen, V. L. (2012). *Analyse i kvalitative studier: Den skrivende forskeren.* Universitetsforlaget.
- NOU 2020: 17. *Varslede drap?* Justis- og beredskapsdepartementet. Partnerdrapsutvalget. 02.06.22: <https://www.regjeringen.no/contentassets/5f3dc96de14f443f869795a19088926a/no/pdfs/nou202020200017000dddpdfs.pdf>
- Nøttestad, J. A. & Lynum, C. (2011). *Bedømming av risikoen for gjentatt partnervold (SARA:SV) Versjon 2 Brukermanual.*
- Oslo Politidistrikt. (2012). *SARA: Et pilotprosjekt ved Stovner politistasjon om risikovurdering og forebyggende tiltak ved partnervold.*
- Paulsen, J. E. & Frogner, P. (2017). Det normalvitenskapelige politiblikket. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 1(4), 301-316.
- Pedersen, S., Johnsen, P. F. F., von Hanno, I. L., Myrvold, T. & Stokke, O. M. (2023). *Rapport: Samfunnskostnader av vold i nære relasjoner* (Bd. 15/ 2023). 25.04.23: <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/jd/bilder/jobb-i-jd/menon-rapport-samfunnsokonomiske-kostnader-av-vold-i-nare-relasjoner.pdf>
- Politidirektoratet. (2014). *Veileder risikovurderingsverktøyet SARA:SV* (Bd. POD publikasjon 2014/09). POD.
- Politidirektoratet. (2020a). *Etterretningsdoktrine for politiet versjon 1.2.* 23.02.21: <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/etterretningsdoktrine.pdf>
- Politidirektoratet. (2020b). *I forkant av kriminaliteten - Forebygging som politiets hovedstrategi (2021-2025).* 25.05.21: <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/i-forkant-av-kriminaliteten.pdf>
- Rachlew, A. (2010). Å forske på sine egne. Metodiske og etiske utfordringer knyttet til forskning på egen profesjon. I: Myklebust, T. & Thomassen, G. red. *Forskningskonferansen 2010. Arbeidsmetoder og metodearbeid i politiet*, 127-150.
- Reiner, R. (2000). Police Research. I R. D. King & E. Wincup (Red.), *Doing Research on Crime and Justice.* Oxford University Press.
- Riksadvokaten. (2008). *Rundskriv nr. 3/2008. Familievold.* 02.08.23: <https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2017/09/Rundskriv-2008-3-Familievold.pdf>
- Sherman, L. W. (2013). The rise of evidence-based policing: Targeting, testing and tracking. 09.11.19: <https://cebcp.org/wp-content/evidence-based-policing/Sherman-TripleT.pdf>
- Skilbrei, M.-L. (2019). *Kvalitative metoder: planlegging, gjennomføring og etisk refleksjon* (1. utgave. utg.). Fagbokforlaget.

- Spencer, C. M. & Stith, S. M. (2020). Risk factors for male perpetration and female victimization of intimate partner homicide: A meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse, 21*(3), 527-540.
- Storey, J. E., Gibas, A. L., Reeves, K. A. & Hart, S. D. (2011). Evaluation of a violence risk (threat) assessment training program for police and other criminal justice professionals. *Criminal Justice and Behavior, 38*(6), 554-564.
- Storey, J. E., Kropp, P. R., Hart, S. D., Belfrage, H. & Strand, S. (2014). Assessment and management of risk for intimate partner violence by police officers using the brief spousal assault form for the evaluation of risk. *Criminal Justice and Behavior, 41*(2), 256-271.
- Svalin, K., Mellgren, C., Torstensson Levander, M. & Levander, S. (2014). *Utvärdering av SARA: SV*. Rikspolisstyrelsen.
- Tjora, A. (2018). *Viten skapt: Kvalitativ analyse og teoriutvikling*. Cappelen Damm.
- Vatnar, S. K. B. (2015). *Partnerdrap i Norge 1990-2012*.
- Vatnar, S. K. B., Knoph-Karlsen, K., Nettet, M. B., Sandvik, A. M. & Trønnes, H. C. S. (2016). *Brukermanual SARA-V3*.
- Vestfold politidistrikt/ Horten politistasjon. (2012). *Rapport: Risikovurdering - SARA:SV Pilotprosjekt 2011-2012*.
- Wathne, C. T. (2017). Nærpolitireformen og politiets rolle i fremtiden. *Stat & Styring, 27*(2), 20-22.
- Welsh, B. C. (2019). Evidence-Based Policing for Crime Prevention. I D. Weisburd & A. A. Braga (Red.), *Police innovation: Contrasting perspectives*. Cambridge University Press.
- Winner, L. (1993). Upon opening the black box and finding it empty: Social constructivism and the philosophy of technology. *Science, technology, & human values, 18*(3), 362-378.
- Aas, G. (2020). Familievolden i politireformen. *Nordic Journal of Studies in Policing, 7*(3), 286-305.
- Aas, M. (2020). *Risikoanalyse som ferskvare* [Universitetet i Oslo].
<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/85104/Mette-Aas-Masteroppgave-risikoanalyse-v-r2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Vedlegg:

Vedlegg 1: Sjekkliste SARA:SV.

Side 1 av 3

Sjekkliste for bedømming av risiko for fremtidig partnervold (SARA:SV)							
P. R. Kropp, S. D. Hart & H. Belfrage, Norsk versjon J.Aa. Nøttestad & C. Lynum							
Navn på volds-/trusselutøver:			Person nr. volds-/trusselutøver:			Anm.nr:	
Utfylt av:						Dato:	
Informasjonskilder: ☐ Samtale/avhør med volds- / trusselutøver ☐ Samtale/avhør med volds-/trusselutsatt ☐ Annet: Politirapporter og samtaler med etterforsker.				Vurderingsprosedyre: J = Risikofaktoren er tilstede; D = Risikofaktoren er muligens eller delvis tilstede; N = Risikofaktoren er ikke tilstede; -- = Utilstrekkelig informasjon "Aktuell situasjon" tilsier forholdene ved den aktuelle hendelsen og i nær tilslutning til denne (de siste 4 ukene)			
☐ PO "Agentsøk"	☐ Strasak	☐ BL	☐ Indicia	☐ SSP/BOT	☐ Våpenreg.	☐ Elys/SIS	☐ FREG
☐ Autosys	☐ DUF	☐ Passreg.	.....	.....	.....	.....	.....
Risikofaktorer for partnervold hos volds-/trusselutøver						Aktuell Situasjon	Tidligere
Her vurderes personens historie mht. partnervold							
1. Vold > Fysisk vold, eller forsøk på fysisk vold, inkludert seksuell vold, som har ført til medisinsk behandling eller kontroll, eller som burde medføre slik behandling eller kontroll, og/eller bruk av våpen, vurderes som "J" > Mindre alvorlig vold, eller forsøk på dette, vurderes som "D"							
2. Trussel, og/eller intensjon om å utøve alvorlig vold > Drapstrussel eller trussel om alvorlig vold > Trussel om å utføre mindre alvorlig vold vurderes som "D" > Inkludert er kunnskap om planlegging, eller tanker om, å skade/drepe fornærmede							
3. Opptapping > Personen har trappet opp sin voldsomme/truende atferd > "Opptapping" gjelder frekvens og/eller alvorlighetsgraden av vold/trusler							
4. Brudd på besøksforbud eller lignende > Gjelder overtredelse av vilkår og regler i forbindelse med besøksforbud, meldeplikt, permisjon, prøveløslatelse, beskyttelsestiltak, etc, som er iverksatt pga av partnervold > Tilfeller hvor personen er pågrepet av politiet eller dømt for en slik overtredelse, samt gjentatte overtredelser vurderes som "J"							
5. Holdninger som støtter eller unnskylder partnervold > Personen gir uttrykk for sosiale, politiske, religiøse, (sub)kulturelle eller personlige holdninger som støtter eller unnskylder partnervold > Inkludert er eietrang og seksuell sjalusi > Personen bagatelliserer eller fornekter mye eller all tidligere partnervold (f.eks. fornekter helt, skylder på andre eller på fornærmede, eller toner ned eller fornekter konsekvensene av volden)							

Volds-/trusselutøvers psykososiale situasjon	Aktuell situasjon	Tidligere
6. Annen ikke partnervoldsrelatert kriminalitet > Personen er dømt eller mistenkt for annen, voldsrelatert eller ikke-voldsrelatert kriminalitet > Personen har en antisosial holdning og eller en antisosial omgangskrets > Her inkluderes all vold, eller trussel om vold, som er rettet mot så vel fremmede personer som andre familiemedlemmer utenom partneren, eller mot dyr		
7. Alvorlige relasjonelle problem > Brudd i forholdet til partneren, og/eller et eller flere svært konfliktfylte forhold > Denne vurderingen skal gjøres uavhengig av den aktuelle hendelsen.		
8. Problem på arbeidsmarkedet/økonomiske problem > Arbeidsløshet, en ustabil situasjon på arbeidsmarkedet, eller betydelige økonomiske problem		
9. Rusmisbruk > Personens misbruk av alkohol, narkotika eller medikamenter har ført til redusert helsetilstand og/ eller sosial funksjon (f. eks. tatt hånd om av politiet eller oppsigelse fra arbeid)		
10. Psykiske problem > Tegn på psykisk sykdom (f.eks. alvorlig depresjon eller alvorlig angst) > Tegn på personlighetsforstyrrelse karakterisert ved aggressivitet, impulsivitet, ustabilitet eller ekstrem sjalusi (f. eks. antisosial-, psykopatisk-, narsissistisk- eller emosjonell ustabil personlighetsforstyrrelse) > Tanker eller hensikt om å ta sitt eget liv. ☐ Bekreftet: Vurderingen bekreftes/utføres av psykiatrisk/psykologisk ekspertise ☐ Antatt: Vurderingen trenger å bli bekreftet/utført av psykiatrisk/psykologisk ekspertise		
Sårbarhetsfaktorer hos volds-/trusselutsatt Her vurderes faktorer hos volds-/trusselutsatt som kan være av betydning for sikkerheten	Aktuell situasjon	Tidligere
11. Inkonsekvent atferd eller inkonsekvente holdninger overfor volds-/trusselutøver > Ambivalent opptreden eller holdning overfor volds-/trusselutøver f. eks. ønsker ikke anmeldelse. Har ingen "klar linje" i sin væremåte eller sender ut "doble budskap" > Kontakter selv gjerningsmannen indirekte eller direkte > Normaliserer og minimaliserer gjerningsmannens atferd > Følger ikke de oppsatte sikkerhetstiltakene		
12. Ekstrem frykt for volds-/trusselutøver som gjør den volds-/trusselutsatte irrasjonell > Den volds-/trusselutsatte er så redd for volds-/trusselutøver att hun/han ikke er rasjonell > Tør ikke å følge iverksatte sikkerhetstiltak ved en konfrontasjon med volds-/trusselutøver > Trues til å trekke tilbake tidligere oppgitt informasjon > Tør ikke å bryte ut av forholdet til volds-/trusselutøver. > Ekstrem uro for sine nærmeste (f. eks. barn, foreldre, ny partner, kjæledyr)		
13. Mangelfull tilgang til sosial og profesjonell hjelp > Lite kunnskap om lover, rettigheter og hjelpeorganisasjoner > Uvilje mot å søke hjelp > Liten eller ingen kontakt med familie og venner > Sterkt kontrollert av volds-/trusselutøver. > Høy grad av kontroll fra et subkulturelt / religiøst miljø som støtter eller unnskylder partnervold		

14. Utsatt livssituasjon > Dårlig fysisk beskyttelse i hjemmet > Dårlig fysisk beskyttelse på arbeidsplassen/skolen > Usikker transport > Dårlig tilgang på varslingsmuligheter > Må ha kontakt med volds-/trusselutøver (f. eks. /samvær med barn)			
15. Personlige hindringer > Problem på arbeidsmarkedet/økonomiske problem > Juridiske problem/uenighet om bosted/samvær med barn > Psykisk problem/depresjon/tanker om selvmord. > Misbruk av alkohol, narkotika eller legemidler > Fysisk sykdom/funksjonshemming.			
Øvrige relevante opplysninger (f.eks tilgang til våpen)	Aktuell situasjon	Tidligere	
Risiko for partnervold, dersom <u>ingen beskyttelseiltak iverksettes:</u> Sett en ring rundt: Lav (L), Middels (M), Høy (H)			
I nærmeste fremtid (akutt)?	L	M	H
Risiko for svært alvorlig/dødelig vold?	L	M	H
<p>Spousal Assault Risk Assessment guide: Short Version (SARA:SV), Version 2 P. R. Kropp, S. D. Hart & H. Belfrage © 2005 ProActive ReSolutions Inc. (www.proactive-resolutions.com) Bruken av SARA:SV krever utdanning og trening. For informasjon kontakt: St. Olavs hospital. Avd. Brøset. Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels-, og rettspsykiatri. Pb. 1803 Lade. 7440 Trondheim. E-mail: Jim.a. nottestad@ntnu.no. Tlf: 90062144, Fax:73901477, eller Cecilie Lynum Politihøgskolen i Oslo. E-mail cecilie.lynum@pfs.no. Tlf. 23199900</p>			

SARA-V3

Vedlegg C: SARA-V3 Arbeidsskjema

Trinn 1: Innsamling av opplysninger

Personopplysninger

Navn:

Fødselsnummer:

Vurdert av:

Dato ferdigstilt: (DD.MM.ÅÅÅÅ):

Informasjonskilder:

SARA-V3

Partnervoldshistorikk: Aktuelt

Beskriv hendelser og mønstre ved aktuell partnervold

- *Når* (tidspunkt), *hva* (type vold), *mot hvem* (offer og relasjon til offeret), *hvorfor* (motivasjon, utløsere, mål), *hvor* (lokalisering, kontekst), *personlig reaksjon* (følelser da og nå)
- *Gjentatte hendelser* (alder ved hendelse(r), frekvens), *variasjon* (typer partnervold), *alvorlighet* (konsekvenser), *eskalering* (utviklingsforløp)

Partnervoldshistorikk: Tidligere

Beskriv hendelser og mønstre ved tidligere partnervold

- *Når* (tidspunkt), *hva* (type vold), *mot hvem* (offer og relasjon til offeret), *hvorfor* (motivasjon, utløsere, mål), *hvor* (lokalisering, kontekst), *personlig reaksjon* (følelser da og nå)
- *Gjentatte hendelser* (alder ved hendelse(r), frekvens), *variasjon* (typer partnervold), *alvorlighet* (konsekvenser), *eskalering* (utviklingsforløp)

SARA-V3	
Oppsummering av voldsutøvers psykososiale historikk	
Familie / oppvekst	
Utdanning	
Arbeidserfaring	
Relasjoner	
Somatiske problemer	
Psykiske / emosjonelle problemer	
Rusmiddelbruk	
Problemer med politi og rettsvesen	
Fremtidsplaner	
Annet	

SARA-V3	
Trinn 2 og 3: Tilstedeværelse og relevans av risikofaktorene	
Partnervoldens karakter: <i>Historien inkluderer...</i>	Koding
K1. Fryktfremkallende atferd	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
K2. Trusler	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
K3. Fysisk vold	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
K4. Seksuell vold	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
K5. Alvorlig partnervold	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U

SARA-V3	
K6. Vedvarende partnervold	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
K7. Eskalerende partnervold	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
K8. Brudd på partnervoldsrelaterte restriksjoner	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
Andre K-faktorer	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U

SARA-V3	
Risikofaktorer hos voldsutøver: <i>Problemer med...</i>	Koding
U1: Parforhold	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
U2. Relasjoner til andre enn partneren	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
U3. Arbeid / økonomi	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tidligere: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
U4. Traumer / Viktimisering	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tidligere: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
U5. Generell antisosial atferd	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U

SARA-V3	
U6. Alvorlig psykisk lidelse ☐ Avklart ☐ Foreløpig	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
U7. Personlighetsforstyrrelse ☐ Avklart ☐ Foreløpig	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
U8. Rusmidler	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
U9. Volds- / selvmordstanker	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
U10. Tanker og holdninger som støtter eller unnskylder partnervold	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U
Andre U-faktorer	Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U

SARA-V3	
Sårbarhetsfaktorer hos offer: <i>Problemer med....:</i>	Koding
O1. Elementer som reduserer sikkerheten	<p>Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p>
O2. Faktorer som øker avhengighet til voldsutøver	<p>Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p>
O3. Relasjonelle ressurser	<p>Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p>
O4. Ressurser i samfunnet	<p>Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p>

SARA-V3	
O5. Holdninger eller atferd	<p>Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p>
O6. Psykisk helse ☐ Avklart ☐ Foreløpig	<p>Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p>
Andre O-faktorer	<p>Tilstede: Tidligere ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Tilstede: Aktuelt ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p> <p>Relevans: Fremtid ☐ J ☐ D ☐ N ☐ U</p>

SARA-V3

Oppsummering av risikoformuleringen

Lag en risikoformulering for partnervold gjennom å identifisere primære risikofaktorer og deres kausale (årsaksmessige) rolle.

- Motivatorer (faktorer som øker opplevd sannsynlighet for utbytte eller fordeler ved partnervold)
- Hemningsfjernere (faktorer som reduserer opplevd sannsynlighet for kostnad eller ulemper ved partnervold)
- Destabilisatorer (faktorer som hemmer, forstyrrer, eller avbryter beslutningsprosessen angående partnervold)

SARA-V3			
Trinn 4: Risikoscenarier			
	Scenario #1	Scenario #2	Scenario #3
Type <ul style="list-style-type: none"> Hvilken type partnervold er det sannsynlig at personen vil utføre? Hvem er sannsynlige ofre? Hva er sannsynlig motivasjon (hva vil personen prøve å oppnå)? 			
Alvorlighetsgrad <ul style="list-style-type: none"> Hvilken alvorlighetsgrad av psykisk og fysisk vold, og potensielle skader er sannsynlige? Er det mulig at partnervolden vil eskalere til å bli alvorlig eller potensielt livstruende? 			
Tidsaspekt <ul style="list-style-type: none"> Hvor snart kan personen komme til å utøve partnervold? Er det noen varselsignaler som kan tyde på at risikoen er økende eller nært forestående? 			
Frekvens / Varighet <ul style="list-style-type: none"> Hvor ofte vil partnervold kunne oppstå: en gang, flere ganger, ofte? Er risikoen vedvarende eller akutt (dvs. tidsbegrenset)? 			
Sannsynlighet <ul style="list-style-type: none"> Hvor vanlig er denne typen partnervold? Ut ifra voldsutøvers historikk, hvor sannsynlig er det at denne personen utøver slik partnervold? 			

SARA-V3			
Trinn 5: Håndteringsplan			
	Scenario #1	Scenario #2	Scenario #3
Monitorering / tilsyn <ul style="list-style-type: none"> Hva er den beste måten å fange opp tegn på at personens risiko for partnervold øker? Hvilke hendelser, betingelser eller omstendigheter bør føre til en ny risikovurdering? 			
Behandling <ul style="list-style-type: none"> Hvilke behandlings- eller rehabiliteringstiltak bør igangsettes for å håndtere risikoen for partnervold? Hvilke psykososiale tilpasningsproblemer bør det settes inn tiltak mot? 			
Restriksjoner / kontroll <ul style="list-style-type: none"> Hvilke restriksjoner eller kontrolltiltak bør innføres for å håndtere risiko i dette tilfellet? Hvilke restriksjoner på aktivitet, bevegelsesfrihet, sosiale kontakter og kommunikasjon er det indikasjon for? 			
Offerbeskyttelse <ul style="list-style-type: none"> Hvilke tiltak kan iverksettes for å bedre sikkerheten til potensielle ofre? Hvordan kan den fysiske sikkerheten eller evnen til selvbeskyttelse bedres for potensielle ofre? Hva kan gjøres for å koordinere støtten fra familie/venner eller offentlige tjenester? 			
Andre hensyn <ul style="list-style-type: none"> Hvilke andre hendelser, situasjoner eller omstendigheter kan øke eller redusere risikoen? Hva annet kan gjøres for å håndtere risikoen? 			

SARA-V3		
Trinn 6: Konklusjon		
Vurdering	Koding	Kommentarer
<p>Saksprioritering</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvilket nivå av innsats eller intervensjon kreves for å forhindre ytterligere partnervold? I hvilken grad er denne vurderingen begrenset av uklar, utilgjengelig eller manglende informasjon? 	☐ Høy ☐ Moderat ☐ Lav	
<p>Alvorlig fysisk vold</p> <ul style="list-style-type: none"> Hva er risikoen for at partnervold kan medføre alvorlig eller livstruende fysisk skade? I hvilken grad er denne vurderingen begrenset av uklar, utilgjengelig eller manglende informasjon? 	☐ Høy ☐ Moderat ☐ Lav	
<p>Partnervold i nær fremtid</p> <ul style="list-style-type: none"> Hva er risikoen for at partnervold vil skje i nær fremtid, for eksempel i de kommende timer, dager eller uker? Hvilke forebyggende tiltak er blitt gjort eller bør gjøres umiddelbart? 	☐ Høy ☐ Moderat ☐ Lav	
<p>Indikasjon for annen risiko</p> <ul style="list-style-type: none"> Er det holdepunkter for at personen utgjør annen risiko, slik som seksuell vold, selvmord eller selvskade? Burde personen vurderes for slik risiko? 	☐ Ja ☐ Muligens ☐ Nei	
<p>Ny vurdering</p> <ul style="list-style-type: none"> Når bør det rutinemessig gjøres en ny vurdering av saken? Hvilke omstendigheter bør utløse en tidligere vurdering enn dette? 	Dato for ny vurdering (DD.MM.AAAA):	

Hei dere!

Som noen av dere allerede vet, tar jeg en master i politivitenskap og har nå (endelig!!) tatt fatt på selve masterprosjektet. Jeg planlegger å gjennomføre intervjuer av politiansatte som har risikovurdering av partnervold som hovedoppgave, og vil i den forbindelse be om deres hjelp til å rekruttere deltakere til mitt prosjekt.

Dere finner informasjon om prosjektet i vedlagte informasjonsskriv, og ikke nøl med å ta kontakt med meg om det er noe dere lurer på 😊

Jeg håper dere kan videresende informasjonsskrivet til SARA-medarbeidere/ risikoanalytikere i eget distrikt og vil gjøre oppmerksom på følgende kriterier for deltakelse:

- Deltakere må ha hatt risikovurdering av partnervold som hovedoppgave i mer enn 6 måneder.
- Jeg ønsker ikke at deltakerne skal ha deltatt på opplæring i SARA:SV som jeg selv har gjennomført.

Hvis noen hos dere er interessert i å delta og/ eller få mer informasjon om masterprosjektet ønsker jeg at de tar direkte kontakt med meg, på denne mailen, eller på min private e-post

stinearntzberg@gmail.com 😊

Vil du delta i forskningsprosjektet ”Risikoforståelse i partnervoldssaker”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se nærmere på den skjønsmessige vurderingen som ligger bak fastsettelse av risikonivå i partnervoldssaker. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Politiet er pålagt å risikovurdere partnervoldssaker ved bruk av risikovurderingsverktøyet SARA:SV. Når aktuelle risiko- og sårbarhetsfaktorer er kartlagt skal det fastsettes et risikonivå basert på en helhetlig skjønsmessig vurdering. Jeg ønsker å se nærmere på hva denne skjønsmessige vurderingen består i, gjennom å intervju politiansatte som jobber med risikovurdering av partnervold.

Prosjektet gjennomføres i forbindelse med masteroppgave i politivitenskap ved Politihøgskolen.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Politihøgskolen er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du spørres om å delta i denne studien fordi du er politiutdannet, har risikovurdering av partnervold som hovedarbeidsoppgave og har hatt det minst seks måneder. Dette informasjonsskrivet er distribuert i det nasjonale fagforumet, og videreformidlet deg fra fagansvarlig i ditt politidistrikt.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du på nærmere avtalt tidspunkt deltar på et individuelt intervju digitalt gjennom Teams. Estimert tidsbruk pr. intervju er omtrent 1 ½ time, og du trenger ikke forberede deg på forhånd. Intervjuet er ment å belyse dine refleksjoner, og det er ikke en kunnskapstest. Dersom vi kommer inn på eksempelsaker, er det viktig at du anonymiserer disse slik at ingen av de personene du snakker om kan identifiseres.

Intervjuet vil bli tatt opp på digital lydopptaker, og deretter skrevet ned (transkribert). Opptaket blir slettet etter at det er skrevet ned. Du kan når som helst be om at intervjuet stoppes, og at deler eller hele intervjuet slettes. Spørsmål du ikke ønsker å svare på kan du selvsagt la være å besvare uten at dette får konsekvenser for videre deltakelse.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Det er kun min hovedveileder Dag Ellingsen og jeg som vil ha tilgang til datamaterialet.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes når endelig sensur for masteroppgaven foreligger høsten 2023. På dette tidspunktet vil dine personopplysninger bli slettet.

I transkriberingen av intervjuene og i masteroppgaven vil alle identifiserende opplysninger være anonymisert.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Politihøgskolen har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Masterstudent Stine Lekang Arntzberg, e-post: stinearntzberg@gmail.com
- Politihøgskolen ved veileder Dag Ellingsen, e-post: dagell@oslomet.no
- Vårt personvernombud: Du kan kontakte personvernombudet på e-post: personvernombud@phs.no eller ved å sende brev til
  - Personvernombudet
Politihøgskolen
Boks 5027 Majorstuen
0301 OSLO

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Dag Ellingsen

Stine Lekang Arntzberg

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Masterstudent

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Risikoforståelse i partnervoldssaker», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Intervjuguide masteroppgave «Risikoforståelse blant politiansatte som risikovurderer partnervold»

Innledende spørsmål (før lydopptak startes):

- Verifisere samtykke (gitt skriftlig på forhånd) og minne deltakeren på å anonymisere eksempelsaker vedkommende trekker inn (opplyst om i informasjonsskrivet).
- Alder:
- Når gikk du ut av politihøgskolen?

Starter lydopptak:

- **Tema 1:** Tidligere erfaring fra politiet, herunder hvor lenge deltakeren har jobbet med risikovurdering av partnervold.
  - I korte trekk; hva motiverte deg til å bli politi?
  - Kort forklart, hva har du jobbet med så langt i politiet? (Variert erfaring, jobbet med vold i nære/ forebygging tidligere, operativt, m.m.)
  - Hvor lenge har du jobbet med risikovurdering av partnervold? (Som hovedoppgave eller tilleggsoppgave, har andre roller/ oppgaver i tillegg)
  - Hvordan syns du det er å ha den jobben du har nå? (Opplevelse av arbeidsoppgaver, ansvar og arbeidspress/ belastning)
- **Tema 2:** Opplæring i risikovurdering
  - Hvilken opplæring har du i risikovurdering ved bruk av SARA:SV? (Lokal opplæring, SARA-V3, hospitering, andre ting?)
  - Hvilken annen opplæring/ kurs/ utdanning har du, som kan være relevant ved risikovurdering av partnervold?
  - Hva tenker du er hovedformålet med å risikovurdere partnervoldssaker ved bruk av SARA:SV? (Forebygge vs. predikere ny vold, tiltak, ressurssetting, prioritering)

- **Tema 3:** Hvordan fastsettes risikonivå.
  - *Innledning til tema: Har noen spørsmål om fastsetting av risikonivå. **NB:** Husk å minne deltakeren på å anonymisere eksempel vedkommende trekker inn (opplyst om i informasjonsskrivet).*
  - Beskriv hvordan du går fram for å fastsette risikonivå når du risikovurderer en sak. (Jobber alene/ sammen med andre (hvis alene: hvordan oppleves dette?), fast framgangsmåte, blir enkelte risikofaktorer vektlagt i større grad, hva baserer beslutningen seg på, tanker omkring bruken av skjønn i fastsettelsen av risikonivå, forståelse av egen rolle i denne sammenhengen m.m.)
  - Hva syns du om å bruke risikovurderingsverktøyet SARA i jobben med å risikovurdere og forebygge partnervold? (Er det til hjelp? Er det noe som bare må gjøres? Hvordan påvirker denne opplevelsen selve risikovurderingen?)
  - Kan du fortelle om en partnervoldssak du har risikovurdert, der du følte at du fikk utgjort en forskjell? (Finnes saker som er greie å forholde seg til/ solskinnshistorier? Hva gjorde at det fungerte? Risikonivå? Samarbeid med partene, eksternt/ internt?)
  - Kan du fortelle om en sak du har vært eller er involvert i der fastsetting av risikonivå var/ er utfordrende.
    - Hva gjorde vurderingen utfordrende?
    - Hvordan vurderte dere risikonivået i den aktuelle saken?
    - Hva støttet du deg på? Hva ble avgjørende for din vurdering? (Var utøver eller utsatt villig til å medvirke? Påvirket det evt. vurderingen?)
    - Hva gjorde at det var denne konklusjonen du kom til?
    - Faktorer som økte/ reduserte risiko?
    - Hvem avgjorde risikonivå (alene/ sammen)?
    - Hva hadde du ansvar for i denne saken?

- Hva hadde andre i politiet ansvar for? (Ble dette fulgt opp av andre som hadde ansvar: eks. etterforskning, brudd på besøksforbud etc.)
  - Hva hadde andre instanser ansvar for?
  - I hvilken grad brukte du informasjon fra andre instanser?
  - Den saken du har fortalt om nå – var det en typisk sak?
    - Vanlige trekk ved saken?
    - Uvanlige trekk ved saken?
    - Hva tenker du om måten dere jobbet med denne saken på? (Hva var typiske arbeidsformer? Hva var mer uvanlig?)
  - Hva skjedde videre med saken?
    - I politiet? Ulike fagområder involvert?
    - Ble risikofunn kommunisert ut til andre deler av politiet? På hvordan måte? Hvilke følger fikk det/ kan det ha fått?
    - Ble andre instanser informert? Hvorfor/ hvorfor ikke?
  - Har du i ettertid fått kunnskap om saken som ville endret din opprinnelige vurdering? Evt. hva?
- **Tema 4:** Hvordan valgt risikonivå spiller inn på videre arbeid i sakene.
- I din mening; hvilken rolle spiller risikovalørene for oppfølgingen av saker?
    - Finnes det rutiner for oppfølging av saker på ulike risikonivå? Hvor rigide er de?
    - Hva avgjør prioriteringen mellom saker dersom det er knapphet på ressurser? Hvem tar beslutningen? Hva gjør du/ dere når tid/ ressurser ikke strekker til? (Tas det noen slags «snarveier», evt. hvilke?)
    - Påvirker rapportering til POD eller ledelsens prioritering av disse sakene (% risikovurderte partnervoldssaker)?
- **Avslutning:** Er det noe vi ikke har snakket om/ noe jeg ikke har spurt om, som du tenker er viktig?

Regler for transkriberingen

Staving: Bokmål (omskriver dialektord til bokmål)

Tegnsetting: Ordinær

Korte pauser: *

Pauser lengre enn 1 sek: *X sek.*

Utydelig uttale: ((Utydelig))

Usikker transkripsjon: (tekst)

Lav eller høy tale: Merkes med kommentar

Trykk på ord: Tekst i *kursiv*

Avbrutt ord: Tekst-

Avbrutt setning: Tekst-

Samtidig tale: # tekst #

Navn/ stedsnavn: Anonymiseres til annet navn eller benevnning, eks. [utsatte], og [by]/ [sted].

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

Meldeskjema

Referansenummer

868760

Hvilke personopplysninger skal du behandle?

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- Adresse eller telefonnummer
- E-postadresse, IP-adresse eller annen nettidentifikator
- Lydopptak av personer

Prosjektinformasjon

Prosjektittel

Masteroppgave om risikoforståelse blant politiansatte som risikovurderer partnervold.

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å se nærmere på den skjønnsmessige vurderingen som ligger bak fastsettelse av risikonivå i partnervoldssaker. Jeg ønsker å gjennomføre semi-strukturerte intervjuer av politiansatte som benytter risikovurderingsverktøyet SARA:SV til slike vurderinger. Jeg ønsker også å undersøke hvilke praktiske følger risikonivået har for hvilke forebyggende tiltak som iverksettes.

Dersom opplysningene skal behandles til andre formål enn behandlingen for dette prosjektet, beskriv hvilke

Ingen andre formål er aktuelle

Begrunn behovet for å behandle personopplysningene

Jeg trenger å behandle kontakttinformasjon slik at jeg kan gjøre avtale med ulike informanter og har behov for å ta lydopptak av intervjuene til senere transkribering. Lydopptak vil slettes når transkribering er gjennomført.

Ekstern finansiering

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Stine Lekang Arntzberg, stinearntzberg@gmail.com, tlf: 41628541

Behandlingsansvar

Behandlingsansvarlig institusjon

Politihøgskolen

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Dag Ellingsen, dagell@oslomet.no, tlf: 40021030

Skal behandlingsansvaret deles med andre institusjoner (felles behandlingsansvarlige)?

Nei

Utvalg 1

Beskriv utvalget

Politiansatte som arbeider med risikovurdering av partnervold ved bruk av risikovurderingsverktøyet SARA:SV.

Rekruttering eller trekking av utvalget

Jeg kommer til å benytte eget nettverk til å rekruttere informanter, og be om at disse videreformidler informasjonsskriv om prosjektet.

Alder

22 - 70

Personopplysninger for utvalg 1

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- Adresse eller telefonnummer
- E-postadresse, IP-adresse eller annen nettidentifikator
- Lydopptak av personer

Hvordan samler du inn data fra utvalg 1?

Personlig intervju

Grunnlag for å behandle alminnelige kategorier av personopplysninger

Samtykke (art. 6 nr. 1 bokstav a)

Informasjon for utvalg 1

Informerer du utvalget om behandlingen av opplysningene?

Ja

Hvordan?

Skriftlig informasjon (papir eller elektronisk)

Tredjepersoner

Skal du behandle personopplysninger om tredjepersoner?

Nei

Dokumentasjon

Hvordan dokumenteres samtykkene?

- Elektronisk (e-post, e-skjema, digital signatur)

Hvordan kan samtykket trekkes tilbake?

Muntlig, skriftlig (ink. elektronisk)

Hvordan kan de registrerte få innsyn, rettet eller slettet opplysninger om seg selv?

Ved å ta direkte kontakt med meg eller veileder på prosjektet.

Totalt antall registrerte i prosjektet

1-99

Tillatelser

Skal du innhente følgende godkjenninger eller tillatelser for prosjektet?

Behandling

Hvor behandles opplysningene?

- Maskinvare tilhørende behandlingsansvarlig institusjon

Hvem behandler/har tilgang til opplysningene?

- Student (studentprosjekt)
- Prosjektansvarlig

Tilgjengeliggjøres opplysningene utenfor EU/EØS til en tredjestat eller internasjonal organisasjon?

Nei

Sikkerhet

Oppbevares personopplysningene atskilt fra øvrige data (koblingsnøkkel)?

Ja

Hvilke tekniske og fysiske tiltak sikrer personopplysningene?

- Opplysningene anonymiseres fortløpende

Varighet

Prosjektperiode

30.08.2022 - 01.03.2024

Hva skjer med dataene ved prosjektslutt?

Data slettes (sletter rådataene)

Vil de registrerte kunne identifiseres (direkte eller indirekte) i oppgave/avhandling/øvrige publikasjoner fra prosjektet?

Nei

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

25.09.2022, 21:16

Tilleggsopplysninger

Meldeskjema for behandling av personopplysninger	29.06.2023, 00:09
--	-------------------

[Meldeskjema](#) / [Masteroppgave om risikoforståelse blant politiansatte som risikovur...](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer 868760	Vurderingstype Standard	Dato 13.10.2022
----------------------------------	-----------------------------------	---------------------------

Prosjektittel
Masteroppgave om risikoforståelse blant politiansatte som risikovurderer partnervold.

Behandlingsansvarlig institusjon
Polithøgskolen

Prosjektansvarlig
Dag Ellingsen

Student
Stine Lekang Arntzberg

Prosjektperiode
30.08.2022 - 01.03.2024

Kategorier personopplysninger
Alminnelige

Lovlig grunnlag
Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 01.03.2024.

[Meldeskjema](#)

Kommentar
OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

VIKTIG INFORMASJON TIL DEG

Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 01.03.2024.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

<https://meldeskjema.sikt.no/630e021e-ec22-4256-8e40-c43614f54688/vurdering> Side 1 av 2

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

29.06.2023, 00:09

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

TAUSHETSPLIKT

Deltagerne i prosjektet har taushetsplikt. Intervjuene må gjennomføres uten at det fremkommer opplysninger som kan identifisere enkeltsaker.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fyll-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos oss: Lene Chr. M. Brandt

Lykke til med prosjektet!